

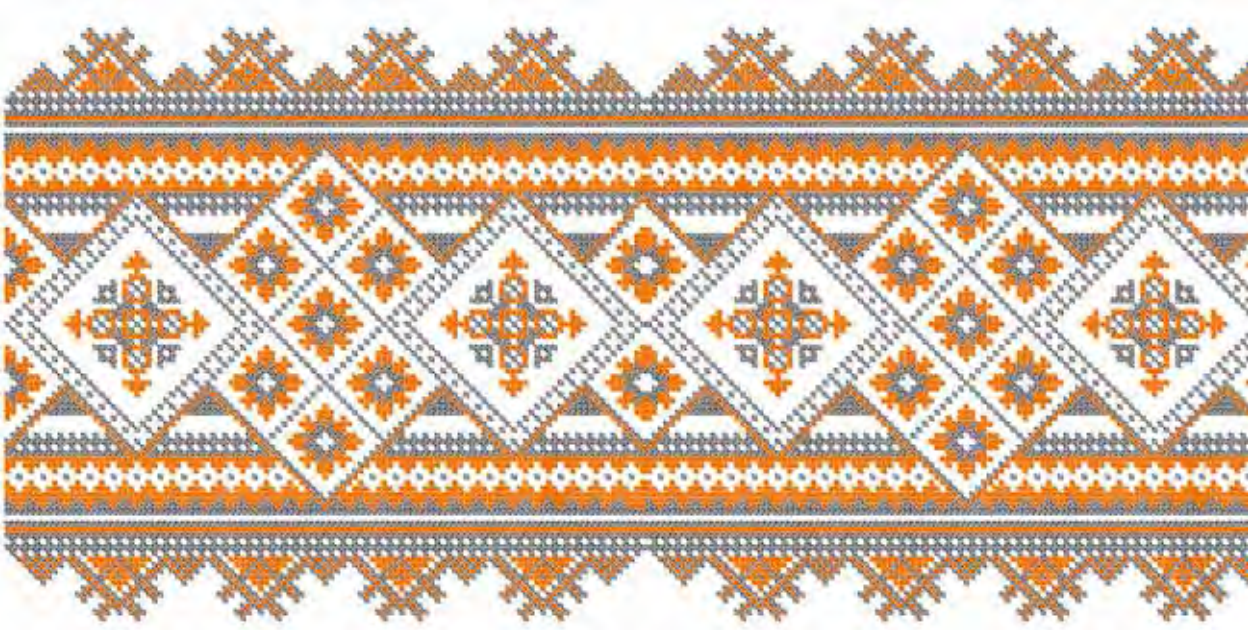

KILIS

Halk Kültüründe
Türküler, Hikayeleri ve Oyunlar

Reşit Muhtar

 Türkiye 2014

KİLİS

HALK KÜLTÜRÜNDE

TÜRKÜLER, HİKÂYELERİ ve OYUNLAR

Reşit MUHTAR

İzmir - 2013

Kitabın Hazırlanmasında Emeği Geçenler :

Mustafa BOLAT / *Kilis İl Özel İdaresi Genel Sekreteri*

Abdullah ALDEMİR / *Kilis İl Kültür ve Turizm Müdürü*

M.Bülent ÖZTÜRK / *Kilis İl Kültür ve Turizm Şube Müdürü*

Baskı

GNG Ofset Mat. ve Amb. San. Tic. A.Ş.

Yapım

Sertaç Bil. Eğt. İltş. Org. San. Tic. Ltd. Şti.

Tel : 0 342 215 07 10 • www.sertac.com.tr

ISBN : ???-???-????-??-?

Ocak 2014©

Her hakkı saklıdır.

Kilis Halk Kültüründe Türküler, Hikayeler ve Oyunlar kitabında yer alan metinler ve notalar T.C. Kilis Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nün yazılı izni olmadan hiç bir şekilde kullanılamaz.

Kitabımı 10.12.2001 tarihinde vefat eden babam Habip Muhtar'a ve beni büyüten annem İclal Muhtar'a, kızlarım İclal Yıldızhan, Zülâl Muhtar ve A. Didem Öztürk'e sevgiyle armağan ediyorum.

ÖNSÖZ

Türküler, geleneksel Türk kültürünün en önemli değerlerindedir. Bir çeşit sözlü edebiyat ürünü olarak da tanımlanabilir. Türkçe, “ait olan” anlamına gelen Türkü; Orta Asya’ dan Anadolu’ya yapılan göçler esnasında kopuzla başlayıp, saz ve bağlama ile devam eden, Türk insanının; özlemini, sevincini, hasretini, acısını ve öfkesini dile getirmede ses ve rehber olmuş, ritimle hayat bulmuş özgün bir sanattır. Türküler sadece bireysel değil aynı zamanda toplumsal, sosyal ve ekonomik şartların, yaşanan kültürel değişmelerin kuşaktan kuşağa aktarılmasında da bir anlatım türü olmuştur. Türküler halkımızın yüreğinden kopup gelen öz kültürümüzün en önemli unsurlarındandır. Bedri Rahmi Eyüboğlu “Türküler Dolusu” isimli şiirinde bunu şöyle anlatır:

Şairim

Zifiri karanlıkta gelse şiirin hası

Ayak seslerinden tanırım

Ne zaman bir köy türküsü duysam

Şairliğimden utanırım...

Türküler anonim olmalarının yanı sıra, üretildiği toplumun hayat kökleriyle de sıkı sıkıya bağlıdır. Dolayısıyla her bölgenin kültürel, coğrafi, tarihsel özellikleri, o bölgeye ait türkülerin de ortak dili olmasına neden olmuştur. Kültür hazinemizin en önemli eserlerini oluşturur türküler. Geçmişimizdir ve bu geçmişçi gelecek kuşaklara aktaran bir araçtır.”Burası Huş’tur, yolu yokuştur, giden gelmiyor acep ne iştir” Huş’la ilgili belleğimizi gelecek kuşaklara aktarır, yine “Çanakkale türküleri, Yemen türküleri, Tuna türküleri bizi geçmişimize bağlar. Yine Bedri Rahmi Eyüboğlu türkülerimizin bu yanını şu mısralarla anlatır:

Ah bu türküler,

Köy türküleri

Dilimizin tuzu biberi

Memleket ahvalini onlardan sor

Kitaplarda değil, türkülerde ara Yemen’i

Öleni, kalanı, gidip gelmeyi...

Ben türkülerden aldım haberi.

Anadolu'ya yapılan Türk göçleri nedeniyle, türkü Anadolu'nun her yerinde söylenen ancak farklı tınısı ve konusuyla bölgeden bölgeye, yöreden yöreye farklılık arz eden bir durum teşkil etmiştir. Kilis yöresinde söylenen türküler, Kilis'e ait kimlik gibi yüzyıllardan beri söylenegelmiştir. Kayı Boyu ağzının özelliklerini taşıyan bu türküler, Türkmen kültürünün de taşıyıcısı konumundadır. Daha çok özlem, hüznün ve ölüm temalarını barındıran Kilis türkülerini diğer Anadolu türkülerinden ayıran özelliklerinden bir diğeri ise, Kilis türkülerinin nakarat kısımlarının türküyü dinleyenlerin katılımıyla söylenebilmesidir. Ortak duyguyu barındıran türkülerin bu şekilde söylenmesi, birlik ve beraberlik hissini daha da yoğun yaşatmaktadır.

“ Atım Kalk Gidelim Halep Eline” isimli ağıt türküsünde, zorunluluktan başlayan göç ve sonrasında biten bir sevdâyı dinlerken hüznü, “ Zeynep'im ” isimli türküde bir annenin kızının beklenmedik ölümü üzerine, arkasından söylediği türküyü dinlerken annenin acısını hissederiz. Elbette ki, Kilis türkülerinin içerisinde yörenin insanının neşesini ve sevincini barındıran ve dinleyen insanın yüreğini kıpır kıpır ettiren türkülerde mevcuttur. ”Süt içtim Dilim Yandı”, “Yoğurt Koydum Dolaba”, “Karanfil Deste Gider” bu hareketli türkülerimizin en bilinenlerindedir. Yapılan bu derleme çalışmasında bu konuların işlendiği türkülerini ve bu türkülere hayat veren hikâyeleri görmekteyiz. Bu nedenle ulusal kültür envanterimiz için değerli bir araştırma yapıldığını düşünüyorum.

Kilis, yakın tarihte il olmuş, yöresine nispetle kendi özgün yapısını ve kültürünü koruyabilmiş bir sınır vilayetimizdir. Tarihi ve folklorik yapısını incelediğimizde bu farklılığı daha net görebilmekteyiz. Kilis türkülerini de bu yapının en değerli hazinelerindedir. Unutulmaya yüz tutmuş kültürel değerleri yapmış olduğu bu güzel çalışmayla kayıt altına alan, Kilis'in yetiştirdiği çok değerli TRT ses sanatçısı Sayın Reşit Muhtar'a ve kitabın hazırlanmasında emeği geçen herkese teşekkür eder, başarılı çalışmalarının devamını dilerim.

Süleyman TAPSIZ
Kilis Valisi

ÖNSÖZ

Türkü, onu söyleyenin yüreğinde can bulan, özlemin, hasretin, sevincin ve kederin sazın tellerine masumca dokunuşudur. Kimi zaman doğaya bir haykırış olur, kimi zaman sevgiliye karşı duyulan isyan, kimi zaman gurbet-
teyken ata toprağına duyulan bir özlem ve en mutlu anlarımızın anlatımı olur türküler.

Birlikteliğı simgeler türküler, geçmişin geleceğı ezgiyle aktarımını sağlar, kuşaktan kuşağı ve kulaktan kulağı. Kültürümüzün, en önemli taşıyıcısıdır türküler. Bize ait olanı, bizden olanı alır ve fısıldar geleceğı neşeyle, özlemlerle, hasretle. Anlatımı sadedir türkülerin, duygunun en saf haliyle söylenişidir ve söyleyeni de belli değildir çoğunun; dil ortak, duygu ortak, özlem ortak, sevinç ortak olduğı için. Aşık VEYSEL' in de mısraladığı gibi;

“ Bayramlarda düğünlerde
Toplantıda yığınlarda
Sıkılınca dar günlerde
Türküz türkü çağırırız.”

Orta Asya' dan kopup gelen bir destandır türkülerimiz. Türkülerin konularını çoğunlukla sevgi, özlem, acı, güzellik, yiğitlik, ayrılık ve çeşitli yaşanmış olaylar, bir başka değışle yaşamın kendisi oluşturur. Yani, yazılı edebiyatın gelişmediğı dönemlerde bireyler, gerek kendi duygu ve düşüncelerini gerekse de içinde yaşadıkları sosyal, ekonomik ve beşeri faktörlerini türküler aracılığı ile nesilden nesile aktarabilmişlerdir. Türküler, ait olma hissiyle doğmuştur, söylendiğı toplumun kimlik özelliklerini içinde barındırır. Anadolu coğrafyasında söylenen türkülerin bu kadar çeşitli ve zengin olmasının temel nedeni de budur. Bu özgünlük türkülerde içinde doğup söylendiğı toplumun kimliğı olma özelliğini kazandırmıştır.

Kilis, şirin bir il olmasının yanında bünyesinde kültürel araştırmalar için oldukça zengin bir çeşitliliğı sahiptir. Bu zengin çeşitlilik içerisinde folklorik bir değere sahip Kilis türkülerinin ayrı bir yeri vardır. Radyonun insanların hayatında etkili olduğı dönemlerde, TRT' de Türk Halk Müziğı Korosu tarafından seslendirilen türkülerin sayıca azımsanmayacak miktarı Kilis yöresine aitti. Ancak bu durum pek az kimse tarafından bilinir. TRT' de ses sanatçısı olarak görev yapan ve İzmir Kilisli Kültür ve Dayanışma Derneğı Başkanlığı görevini de yürüten Sayın Reşit MUHTAR' ın yapmış olduğı bu çalışmanın, Kilis türkü kültürünün tanıtılması ve yaşatılması açısından son derece değerli bir çalışma olduğunu düşünüyorum ve sanatçımıza çok teşekkür ediyorum.

Abdullah Aldemir

Kilis İl Kültür ve Turizm Müdürü

TEŞEKKÜR

Bu kitabımın yazımı sırasında teknik, edebi ve müzik bilgilerini benden esirgemeyip yardımcı olan sevgili kardeşim ve meslektaşım Doç. Dr. Hüseyin Yaltırık'a; Doç. Dr. Reyhan Altınay'a, Yrd. Doç. Dr. Mehmet Yalvaç'a, Doç. Dr. M. Fatih Gökçe'ye, Yrd. Doç. Dr. Nuri Öztürk'e teşekkür eder sağlık ve esenlikler dilerim. Ankara Kilis Kültür Derneği Yönetim kurulu üyesi iken vefat eden M. Nüfer Tahmisci Bey'e ALLAH'tan rahmet ve mağfiretler dilerim. Bilmediğim Kilis türkülerini derleyip notaya almamda ve öykülerini araştırmamda yardımlarını esirgemeyen annem İclal Muhtar'a, Zeytin Dalı dergisi editörü Muhlis Salihoglu Beye, bu kitabın basımı, dağıtımı ve türkülerin albüm haline getirilmesinde maddi, manevi yardım ve desteklerini esirgemeyen Kilis İl Kültür ve Turizm Müdürümüz sayın Abdullah Aldemir beye teşekkürler ederim.

Ayrıca Kilis Kültürüne önem veren Sayın Valimiz Süleyman Tapsız Bey'e sonsuz şükranlarımı arz ederim.

Reşit MUHTAR

İÇİNDEKİLER

Teşekkür.....
Önsöz.....
Giriş.....
Kilis Türküleri ve bu kitap hakkında.....

BİRİNCİ BÖLÜM

Kilis Tarihi
Kilis'te Türkmen Kültürü.....
Kilis ve Çevresindeki Kültürel Yapı.....
Kilis Yöresindeki Türk Boyları ve Oymakları
Başlıca Türkmen Boyları.....
Türkmenlerin Yerleşik Düzene Geçmeleri.....
Kilis Türkülerinin Özellikleri.....
Kilis Türkülerinin Yapısı.....
Kilis'te Kullanılan Müzik Aletleri (Çalgı Çeşitleri)
Uzun Havalar.....
Kırık Havalar
Kilis ağzı ve Türkülere Etkisi
Kilis Türkülerinin Formu
Kilis Türkülerinde İşlenen Temalar
Kilis'te Halk Müziği ve Halk Oyunları.....
Kilis Türküleri

İKİNCİ BÖLÜM

- Kilis Türkülerinin Öyküleri
- Yoğurt Koydum Dolaba.....
- Süt İçtim Dilim Yandı
- Ne Enişin Enindeyim
- Ezo Gelin
- Gerebiç
- Haco Gelin.....
- Atım Kalk Gidelim Halep Eline
- Ceren
- Ah Su Yolu Su Yolu
- Bey Mayıl.....
- Evinin Önün De Bağlamış Sicim.....
- Yester.....
- Zeynebim.....
- Memede Yazık (Kilis'ten Çıktı On İki Atlı)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

- Türkülerinin İnsan Sağlığına Faydaları.....
- Türk Müziği Makamlarının Sağlığımıza Faydaları.....
- Kilis'te Yaşayan Karacaoğlan
- Kilis Türkülerinin Notaları
- Bir Kilisliyi Kilisli Yapan Özellikler Kilis'te yetişen sanatçılar
- Kilis Türküleri ve Notaları

KAYNAKÇA

BİYOGRAFI

ÖNSÖZ

Kilis, tabiat güzelliği ve yerleşmeye elverişli coğrafyası nedeniyle tarih içerisinde pek çok kavime (Babil, Hitit, Huri-Mitanni, Arami, Asur, Pers, Makedonya, Roma Bizans, Selçuklu, Memluk/Kölemen ve Osmanlı) ev sahipliği yapmıştır. Kent merkezinin 5 km. kadar güneydoğusundaki Oylum Höyük'te sürdürülen arkeolojik kazı çalışması sonuçlarına göre, yörenin tarihi Geç Kalkolitik Çağa (MÖ. 3500-3000) kadar dayanmaktadır.

Ele geçen Hitit kaynaklarına göre MÖ. 1460'lı yıllarda Halep Krallığı'na bağlı olan yöre, Hitit kralı II. Hattuşaş döneminde (MÖ. 1420-1400) Halep ile birlikte Hitit egemenliğinden çıktıysa da, kral II. Suppililuma'nın (MÖ. 1190-1180) Suriye seferinde tekrar Hitit İmparatorluğu'na bağlandı. MÖ. 1200 tarihinde Hitit İmparatorluğu'nun yıkılmasından sonra, önce Aramilerin (MÖ. 13.Yüzyıl-16.Yüzyıl), MÖ. 1100'de de Kral II. Tiglat-Pileser döneminde Asurların eline geçen yöre, önce Pers kralı Darius'un batıya (MÖ. 521-485), sonraki yıllarda da Makedonya kralı Büyük İskender'in (MÖ. 336-323) doğuya yayılma politikaları çerçevesinde, bu uygarlıkların sınırları içerisinde kalmıştır. Büyük İskender'in ölümünden sonra (MÖ. 323) yaklaşık 227 yıl Selevkosların / Selefkiller (MÖ. 281-64) egemenliği altında kalan Kilis ve yöresi MÖ. 64 yılında Roma İmparatorluğu'na bağlandı ve adı Ciliza sive Urmagiganti oldu.

Roma İmparatorluğu'nun 395 yılında ikiye ayrılması sonucu Doğu Roma dolayısıyla Bizans toprakları içinde kaldı ve Halep'le birlikte Bizans İmparatorluğu'nun Suriye Theması'na bağlandı. Halife Hz. Ömer zamanında 636 yılında Ebu Ubeyde Bin Cerrah (Ebu Ubeydet-ibn-il Cerrah) tarafından İslam topraklarına katılarak sınır bölgesi kentlerinden biri oldu. V. yüzyıldan sonra eski önemini yitiren Kilis ve yöresi, XI. yüzyıla kadar Hıristiyan Bizans'la Müslüman Araplar arasında sürekli el değiştirdi. Bu süreçte Müslümanlığı kabul eden kimi Türk kavim ve boyları (özellikle Horasan, Türkistan kökenli Oğuzlar), Abbasilerin denetimine girerek; "Sügur (sınırlar, düşman ağzı olan yerler)", Avasım (sınır kentleri) ya da Uç Bölgesi adı verilen yörelerde, bölgelerde iskân edildiler.

Şam Ucu adıyla bilinen Kilis ve yöresine savaşı (A'zaz/Azez, Kuros, Anazarba, Ravanda), dizdar (kale, sınır bekçisi), der-bend ağası (sınır, karakol bekçisi), murabıt (ibadetine düşkün kişi, şeyh, derviş), zahid (dindar, sofu) gibi nitelikleri taşıyan Türk boyları yerleştirildi. 985 yılında tekrar Bizans egemenliğine giren bölge, XI. yüzyılda Haçlı Ordularınca istila edildi ve Urfa Haçlı Kontluğu'na bağlandı. 1124 yılında Artuklu (1101-1231) ve Eyyübi (1171-1348) egemenliklerinden sonra bölgeyi eline geçiren Kölemenler (Memluk Devleti, 1250-1516); Anazarba, Azez, Kilis ve Ravanda kalelerini onardı ve bugünkü Kilis kent merkezinin bulunduğu yeri, alışveriş/ticaret merkezi yaptı. 266 yıl süren bu egemenliğe Osmanlı Padişahı Yavuz Sultan Selim, 24 Ağustos 1516 yılında Mercidabık' ta (bugünkü Yavuzlu yöresi) Memluk ordusunu yenerek, son verdi ve bölgeyi Osmanlı topraklarına kattı.

Çok eski bir tarih ve çok zengin bir kültüre sahip Kilis'i ve yörenin mûsikîsini, kültürel zenginliğini anlatmaktan büyük haz duydum. Doğup büyüdüğüm bu belde meğerse ne zengin bir kültüre sahipmiş. Farkında olmadan konuştuğumuz Kilis ağzı, meğerse Türk boylarından miras kalmış. Ben çocukken dedemin Keferrahim köyü yanında üzüm bağı vardı. Biz teyze çocuklarıyla bağda oyun oynarken felhenin (kırmızı renkli toprak) içinden kilden yapılmış insan heykelcikleri, pipo kırıntıları, küçük hayvan heykelcikleri bulurduk. Onlarla oynar, sonra kırar atardık. Anne ve babalarımızda bilmediklerinden onların en az beş bin yıllık olduğunun farkında değillerdi. Keşke şimdi o eserleri toplayıp müzelerimizde sergileyebilseydik. Memleketimizin ne derin bir tarihe ve kaç medeniyete beşiklik ettiğini o zamanki insanların yaşamı hakkındaki bilgileri anlatabilseydik. Kilis mûsikîsi hakkındaki bu kitapçıkta, yörenin müzik kültürünü, ince zevkini, yaşam biçimini, kültürel zenginliğini gözler önüne sermek bana kısmet oldu. Elbette ki beş bin yıllık bir tarihe sahip Kilis'in zenginliği bu kadar değildir. Yine de bu kitabın gelecek nesle ışık tutması bakımından bir rehber olacağı kanaatindeyim. Renkli, hareketli, coşkulu, esprili Kilis türküleri benim TRT'de okuduğum bütün türkülerin ve yaptığım bütün programların as türküleri olmuştur. Konser vermek için gittiğim yurt içi ve yurt dışı konserlerimde de aynı ilgiyi göstermiş Kilis Türkülerini en son okuyarak insanları coşturmuş konserin sonunu hitam-ı misk olarak bitirmişimdir. Öyle inanıyorum ki dünyadaki teknolojik gelişme, türkü yakıcı bilge insanlarımızı eritti yok etti. Hiç olmazsa şimdiye kadar üretilen halkın öz malı kültür değerlerimizi toplayıp belgeleyelim. Gelecek neslimiz ne kadar zengin, köklü, sağlam ve asil bir millet olduğumuzu gösterelim, anlatalım, öğretelim.

GİRİŞ

Tarih akışı içerisinde milletlerin yaşadıklarını belirleyen yegâne öge, o milletin kültür ve sanatının, evrensel kültür içerisinde yer almasıyla bilinir. Antik çağlardan bu yana zengin bir kültüre sahip Kilis'imizin, müzik, dil ve edebiyat alanında çok zengin olduğunu biliyoruz. Ancak Kilis müziği ve halk oyunları konusunda detaylı bir araştırma yok denecek kadar azdı. Rahmetli edebiyat öğretmeni Avni Keçik hocamın ve TRT halk müziği prodüktörlerinden M. Nusret Kılıçkırın'ın Kilis Türküleri kitapları vardı, onlardan da istifade ederek bu kitabın yazılması gerekliliğini duydum. TRT gibi halk ve sanat müziğinin okulu olan bir kurumun sanatçısı olmam nedeniyle de bunu kendime görev addettim. Kilis türkülerinin, Türk halk müziği içinde ayrı bir yeri ve özelliği vardır. Bu özelliklerin gelecek nesillere aktarılması ve unutulmuş türkülerin tekrar kazanılması için böyle bir çalışma yapmayı görev saydım. Elbette ki bilimde son yoktur. Bu çalışmanın gelecek nesillere kaynak olması dileğiyle emeği geçen herkese tekrar teşekkür ederim.

Reşit MUHTAR

KİLİS TÜRKÜLERİ ÜZERİNE

Tarihi değer taşıyan mûsıkımızda yörelerin büyük önemi vardır. Bir birine yakın kentlerde bile ağız, lehçe ve üslup farklılıkları görülür. Türküler ise ait olduğu yörenin duygu, düşünce, şive, kültür zenginliklerinin yansıtıcısı, aynasıdır. Türk boylarına ait çeşitli aşiretler, Orta Asya'dan Anadolu ya göçleri sırasında, konup göçtükleri yerlerin giysi, örf, âdet, gelenek, görenek, edebi eser ve mûsikilerini de Anadolu'ya getirdiler. Bu zenginlikler, hikâyeler, şiirler ve türkülerle günümüze kadar gelmiştir. Kilis'imizde de bu zenginlik ziyadesiyle vardır. İnsanlarımızın, tarihin derinliklerinden gelen bu zenginliklerimize sahip çıkmaları ve yozlaştırmamaları gerekmektedir. Bunun içinde dikkatli ve titiz araştırma yapılması gerekir. Araştırma birazda ihtisas sahibi kişilerce yapılırsa daha iyi olacağı muhakkaktır. Memleketimizin yetiştirdiği TRT ses sanatçısı Sayın Reşit Muhtar'ın bu konudaki yeni araştırmasının başarılı olmasını diler gelecek nesle Kilis kültür ve türkülerinin en doğru aktarılacağı kanaatimi söylemek isterim. Bu çalışmayla Kilis türküleri repertuarının en geniş ve en doğru şekilde biçimlenip mahalli repertuarımızın oluşmasına vesile olmasını diler, Sayın Reşit Muhtar'ı candan tebrik ederim.

Prof. Dr. Alâeddin YAVAŞÇA

17 Aralık 2011

KİLİS TÜRKÜLERİ İÇİN YENİ BİR ÇALIŞMA

Sosyolojinin kurucularından Durkheim insanların bilinçleriyle toplumlar arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Bunları iki kısma ayırmıştır. Bunlardan birincisi bireysel, ikincisi ise toplumsal veya kolektif bilinçtir. Birincisi psikolojinin konusudur. İkincisi yani toplumsal bilinç olayları sonradan edinilmiş bir takım olaylardır. Bunlar teknik, ekonomi, dil, edebiyat, töre, adet, hukuk, din, sanat gibi değerler; toplumsal birer olaylardır. Çünkü bunlar çağdan çağa, toplumdan topluma değişirler. Sonradan eğitimle edinilebilirler. Biz dünyaya geldiğimizde bu değerleri hazır buluruz. Hangi toplumda dünyaya gelmiş isek o toplumun yukarıda saydığımız değer yargılarını istesek de istemesek de bunları dışlık ve baskı yoluyla kabul etmek zorundayız. Türkiye’de dünyaya geldiğimiz için dinimiz İslam’dır. Dilimiz Türkçedir. Yani bu toplumun değer yargılarını hazır bulmuşuz ve kabul etmişizdir. Sanat da bunlardan biridir. İster resim, ister heykeltıraşlık ve ister mûsikî olsun önce kendi toplumumuzun değerleriyle ilgileniriz. Türk halk mûsikîsi, Türk sanat mûsikîsi ve diğerleri gibi Türk halk mûsikîsinin parçalarının büyük bir çoğunluğu ülkemizin çeşitli yörelerine ait halk tarafından söylenenlerdir. Bunlarda kendi aralarında birçok kısımlara ayrılırlar. Bunların büyük bir çoğunluğu birtakım toplumsal olaylar sonucu halk tarafından yaratılırlar. Her türkünün muhakkak bir öyküsü vardır. O türküleri öyküleri ile birlikte söylemek insanları daha çok etkiler. Çanakkale ve Söğüt türkülerini örnek olarak verebiliriz. Mûsikî insanı dinlendirir. Bazen hüzünlendirir, bazen de neşelendirir. “Boşuna dememişler mûsikî ruhun gıdasıdır” diye. Günümüzde bazı hastalıklar mûsikî ile tedavi edilmektedir.

Ülkemizin diğer yörelerinde olduğu gibi Kilis yöresinin de kendine özgü türküleri vardır. Türkiye’nin tek radyosu olan Ankara radyosunda çocukluk ve gençlik yıllarımızda hemen hemen her akşam Muzaffer Sarısözen yönetiminde türküler programı vardı. O programları zevkle dinledik. Söylenecek türküler önce hangi yörenin ve kimden alındığı anons edildikten sonra söylenirdi. O yıllarda Kilis’in adı pek geçmezdi. Bizlerin Kilis Türküsü olarak bildiğimiz bazı türküleri başka yörenin türküsü olarak anons ederlerdi.

Avni Keçik ilk kez “Kurtuluş Gecesi” düzenleyerek 7 Aralık 1947’de Ankara radyosunda Kilis korusu olarak türkülerimizi çalıp söyledik demektedir. Daha sonraki yıllarda lisede öğrenciydik bu defa Kilis’ten bir grup Ankara radyosu Muzaffer Sarısözen programında koro ve solo olarak söyledikleri Kilis türkülerini dinledik. Bundan sonraki yıllarda Kilis türkülerinin anonslarını da dinledik.

Kilis folkloru konusunda bildiğimiz kadarıyla ilk çalışma Mazlum Nusret Kılıçkiran'a aittir. Amatör bir çalışmadır. Kendisini rahmetle anıyoruz. Yakın dostluklarımızda oldu. Yine Avni Keçik'in Kültür Kasteli adlı eserinde Kilis Türkülerini görüyoruz.

Bu konuda İzmir radyosu Türk halk mûsîkîsi sanatçısı Reşit Muhtar önce Kilis Türküleri ile ilgili bir kaset çalışması yapmıştır. Bu çalışmalara ilave olarak geçmişten günümüze TRT repertuarındaki gerekse unutulmuş Kilis Türkülerini araştırarak öyküleri ile birlikte yetmişlere ulaştırmıştır. Bu çalışma Kilis'in TRT'deki sesini daha da arttıracaktır. Çocukluk yıllarımızda kınalarda söylenen bir Türkü İbrahim Tatlıses tarafından söylenince bir anda Türkiye'nin her yerinde söylenmeye başlamıştır. Bu çalışmanın da yararlı olacağına inanmaktayız.

Reşit Muhtar'a TRT'deki ve televizyondaki birçok programlarda Kilis Türkülerini okuduğu için kendisine teşekkür ediyoruz. Aile yaşamında mutluluklar dileyerek, mesleki yaşamında başarılarının devamını diliyoruz. Bu çalışmasının birçok kişilere rehber olacağını düşünmekteyiz. Kilis'imiz için hayırlı olsun.

Mehmet YALVAÇ
Emekli Öğretim Üyesi

BU KİTAP VE YAZARI HAKKINDA BİR KAÇ SÖZ...

Bu kitabın hazırlanmasına fizikî olarak emeğimin geçmesi ve TRT İzmir Radyosu Türk Halk Müziği sanatçı kadrosunda Reşit Muhtar ile birlikte mesai arkadaşı olmamız bu satırları yazma hakkını bize bahşetmiştir. Ayrıca TRT THM sınavına 1987 yılında birlikte girerek “devre arkadaşı” oluşumuz ve o günlerden bugünlere kesintisiz bir dostluk ve arkadaşlık içinde bulunmamız bir ayrıcalık sayılmalıdır. Bu kitap 2012 yılı itibarıyla alanında en yetkin bir kalem ile yazılmıştır. Kilis uzun havaları, halk türküleri ve oyunları bağlamında kaynakların güvenilirliği, birinci elden dayanakları ve çeşitliliği tartışmasızdır. Eğer akademik anlamda bir üniversite böylesine bir kitap yayınlamayı amaçlasaydı diyebilirim ki bundan daha doğru, orijinal ve bilimsel bir kitap ortaya konamazdı. Reşit Muhtar arkadaşım fedakârca bir çalışmayı göze almış ve kaynakları dikkatle taramak suretiyle bu çalışmayı ortaya koymuştur. Türk Halk Müziğinde Kilis yöresinin uzun havalarını, halk türkülerini ve oyun havalarını öyküleriyle, notalarıyla resmeden bu çalışma bugüne kadar yapılmış diğer değerli kaynakların önüne geçmiştir. Bu alanda başvurulabilecek çok değerli bir çalışma ve değerli bir emek ürünüdür. Ön araştırmalar, veri toplamalar ve kitap yazılımı iki yılı aşan bir zaman içinde gerçekleşmiştir. Böyle bir ürünün ortaya konmasına vesile olanları Türk Halk Müziğine hizmet adına kutluyorum. TRT’de devre arkadaşım, sanatçı dostum Reşit Muhtar’ı bu hizmetinden dolayı kutluyorum ve böylesine başarılı çalışmalarının devamını diliyorum.

Doç. Dr. Hüseyin YALTIK
TRT İzmir Radyosu THM Ses Sanatçısı
28 Şubat 2012

KİLİS KÜLTÜR DAĞARINA İZMİR'DEN ÖNEMLİ BİR KATKI

Kültür ve sanatın herhangi bir alanında yeni bir üretim, yeni bir katkı o alana dinamizm katar. Kültürel zenginlikler kadar bunların tanıtılıp sunulması da önem kazanmaktadır. Reşit Muhtar bu çalışmasıyla Kilis halk kültürü ürünlerinden türküleri, oyun havalarını ve yöreye has uzun hava örnekleri olan Barak havalarını çeşitleriyle ve notalarıyla bu kitapta sunmaktadır. Geçen yıllarda Ege Üniversitesi Devlet Türk Müsıkîsi Konservatuar'ımızda öğretim hizmetlerinden de Müzik öğretmeni olması nedeniyle yararlanmaya çalıştığımız Reşit Muhtar bu kez öğretim elemanlarımızın ve öğrencilerimizin de başvurabileceği güvenilir kaynaklardan birini ortaya koymaktadır: Kilis Halk Kültüründe Türküler, Hikâyeler ve Oyunlar. Kilis halk kültürüne alanında önemli bir katkı sunduğuna inandığım bu çalışma, alanında önemli bir boşluğu dolduracak niteliktedir. Emeği geçenleri ve özellikle Sanatçı arkadaşımız Reşit Muhtar'ı bu eserinden dolayı kutluyorum

Doç. Dr. F. Reyhan ALTINAY

E.Ü. D.T.M. K. Öğretim Üyesi

09 Ocak 2012

Kilis Tarihi

bölüm 1

Kilis Tarihi

Çivi yazısı ile yazılmış bir Asur yazıtında *Ki-li-zi* yerleşiminden söz edilmekte, buranın da bugünkü Kilis olduğu görüşü oldukça yaygınlık kazanmaktadır. Martin HARTMAN, eski Kilis yerleşiminin bugünkü Kilis kent merkezinin güneydoğusunda *Tarzimehan* yöresi olduğunu belirtir. Richard KİEPERT de eski Kilis'i, bugünkü yerleşimin 3 kilometre güneybatısındaki *İlizi Bahçesi* (İlezi Bağtshesi) olarak gösterir. Roma İmparatorluğu kaynaklarında *Ciliza sive Urmagiganti* sözüyle geçen yöre, YAKUT'un *Mu'cemül-büldun* ve Halil bin Şahin EZ-ZAHİRİ'nin *Zübdetü Keşfi'l-Memalik* adlı yapıtında *Azaz'a* bağlı bir köy olarak belirtilmiştir.

1519 tarihli Osmanlı Devleti Tahrir Defteri'nde de kentin adı Killiz biçiminde yazılmıştır. Prof. Dr. Bilge UMAR *Türkiye'deki Tarihsel Adlar* adlı yapıtında Kilis hakkında yaptığı araştırmayı ilk kez Arap tarihçi Kudama Bin Cafer'in 928 dolaylarında kaleme aldığı yapıtında, Arap Devleti'nin Doğu Roma İmparatorluğu sınırında bir kalesi olarak, *El Kilis* diye anılıyor. Kentin 985 yılında İmparator Bardas Phokas eliyle alınmasının sözünü eden diğer bir Arap tarihçi, Yahya bin Said el Antak'i, Kilis adını *Killia* diye vermiştir. (Honigman, s.40) "*Bu adın kökenini, öz biçimini, anlamını saptayamadım*" sözleriyle açıklar. (Honigman, s. 103). Padişah Kanuni Sultan SÜLEYMAN döneminde CANBOLAT BEY'e ocaklık verilen Kilis, yaklaşık 1500 kişinin yaşadığı, altı mahalle (Kana, Kibeliye, Çukurfasl, Hacıgökçe / Meşhedler, Kızılca, Sübbad) ve 314 haneden oluşan *nefs* statüsünde bir yerleşim birimiydi. 1519 tarihli Tahrir Defteri kayıtlarına göre Halep eyaletinin merkez sancağı olan Kilis'te altı mahalle (Kana, Kibeliye, Meşata / Çalcıyan, Kızılca, Sübbad) 576 hane bulunmaktaydı. 49 Hıristiyan olmak üzere 3500 kişinin yaşadığı bu kasabada (*nefs*) altı ayrı yerde *Cuma* (Cuma Namazı) kılınırdı.

ALİ EFENDİ Kavanin-i Al-i Osman adlı çalışmasında Kilis'in, XVII. yüzyılda Halep eyaletine bağlı livalardan birinin merkezi olduğunu; Kâtip ÇELEBİ de, *Cihannüma* adlı yapıtında bu görüşe katıldığını ve yörenin "valide sultanlara has" olarak verildiğini belirtir. Kilis'i uzun uzun anlatan Evliya ÇELEBİ, *Seyahatname* isimli eserinde kentin harap durumundaki kalesinden; sekiz kapılı surlarından ve 30 camisinden söz ederek; burada beş mahalle bulunduğunu 4660 insan yaşadığını anlatır ve şunları yazar:

"*Kilis Şehri, Halep eyaletinde sancaktır. Fakat Valide Sultan hassıdır. Yetmiş yük akçe ile iltizam olunur. Üç yüz payesi ile sadaka olunur şerif bir kazadır. Sancak Bey'ine adalet üzere seksen bin kuruş hâsıl olur. Kadısına yedi bin kuruş hâsıl olur. Kalesi virandır. Ama Celali ve Cum Kürtleri korkusundan şehrin dört tarafı kale gibi kerpiç duvarla çevrilmiştir*" der.

Evliya ÇELEBİ, XIX. Yüzyılın sonlarında Kilis'in sanayi, ticaret ve kültür kenti olduğunu vurgulayarak; kentte 15.000 Türk olmak üzere 20.000 kişi yaşadığını, 47 cami, 12 mescit, 24 medrese, 3 kilise, beş hamam, 740 dükkân, 7 han, 11 fırın, 120 kumaş işliğı, 15 kıraathane (kahvehane), 1 eczane ve 4100 hane bulunduğunu anlatır.

Kilis'te Türkmen Kültürü

Türkler, Karahanlı Devleti zamanında İslamiyet'i kabul ettikten sonra yeni bir kültür oluşmaya başladı. Oğuzların bu dine girenlerine Müslümanlar, Türkmen dediler. Bu ad, Müslüman Türk anlamında kullanılmıştır. Sonradan sadece, göçebe yaşamı sürdürenlere Türkmen dendi. "Esasen bu ismin kendilerine Mehmet Gaznevi tarafından Seyhun kıyılarından, Horasan vilayetine geçtikten sonra verildiğı ve bundan önce Oğuz ismiyle tesmiye olundukları (adlandırıldıkları) bilinen bir keyfiyettir" (Cilt: 3, s. 532). Yerleşik düzene geçenlere ise, Oğuz veya Türk denilmeye başlandı. XII. yüzyılda, Anadolu ve Suriye Selçukluları denilen Türkler, bölgede önemli kültürel kurumlar oluşturdular. Bunlar Dulkadirliileri, onlar da tüm *Avasım* denilen büyük bir alanı etkiledi. Kilis Türkmenlerinin kullandığı sözcüklerle dolu kanunnameler, bunların içerdiği kurallar, kültür ve yaşam beraberliğini açıkça ortaya koyduğu gibi, *Ağcakent* gibi bazı Kilis köylerinin Dulkadirliileri'ın tumar veya hassı olarak Halep Evkaf Defteri'nde yazılı olması da, bu beyliğin yöredeki varlığını ve etkisini kanıtlamaktadır.

Kilis ve Çevresindeki Kültürel Yapı

1242'de Anadolu Selçuklu Devleti sınırları, Maraş'tan Şam'a kadar bir alanı kaplıyordu. Diğer yandan, Moğolların önünden kaçıp Elbistan ve çevresine yerleşerek Dulkadiroğulları Beyliği'ni kuran Türkmenler, toplumun kültürel yapısı açısından, bize fikir verecek bazı kurallar uygulamışlardı. Kilis bu yıllarda ancak, belde niteliğindeydi. Kent veya (şimdiki adı ile belde sayılıp) belediyelelik yerlerde de alınan resim ve harçlarla ilgili şu ilginç kurallara rastlanıyor:

İhtisap (belediyeler için) hususunda dükkâncılardan bin iki yüz pare ve bisat yayanlardan bin pare ve ekmekçilerden üç yüz pare ve börekçilerden yüz pare ve aşçılardan yüz pare ve helvacılardan elli pare ve şerbetçilerden elli pare ve lakyacılardan otuz pare ve başmakçılardan yüz pare ve tacirlerden ve çerçilerden iki yüz pare ve kasaplardan üç yüz pare ve peynir ve yoğurt ve balık ve bunların gibi ki pazara gele satıla üç yüz pare ve bir hamil hasır (Hasır şilif olmalı) ve bir hasır ve bir yük soğandan bir batman alı-

¹ Bu kapıların adları: *Büyük Tedribe, Küçük Tedribe, Ayn Tedribesi, Akhanan Tedribesi, Alçak Tedribe, Çulha Tedribesi, Yusuf Çelebi Tedribesi* olarak bilinmektedir.

na. Ve narh virdükleri eyyamda bin iki yüz pare amma üç defada olur biri baharda ve biri güzde ve biri kış ortasındadır. Ve hakkı bisat ki zikr olunmamışdır her bisata üçer Osmanî ve etmekçilere üç defa narh virilür ayda üçer akçe alınur ve börekçi ve helvacı ve serbetçilerden ayda üçer akçe maddası üç defa alınır.

Kölemenlerin uygulamaları bilinmiyor. Buna yakın kurallar uyguladıkları, devlet yapılarının Selçuklu olmasından tahmin edilebilir.

Kilis Yöresinde Türk Boyları ve Oymakları

Mısır-Suriye Türk Kölemen Devleti zamanında, Kilis ve çevresi Oğuz boylarından oluşuyordu. Kayıların Kilis'e geliş nedenini yukarıda açıklamıştık. Kayıların kökeni Ergenekon Destanı'na dayanır. Ergenekon denilen yere kaçıp kurtulabilen Göktürk Prenslерinden biri Kayı, diğeri de Dokuzoğuz'du. (Türk Tarihi, Yılmaz Öztuna, C. L, S. 172) Hüsamettin Çoban Bey ile Gündüzalp ve Gökalp Kayıların Beyleri idiler. (Hüseyn Namık Orkun. Türk Tarihi. Cilt 4, s. 138) Bunların bir parçası olan *Küçtemurlar* Kilis'te hala yaşamakta ve bu soyadını taşımaktadırlar. Kayıların Kilis'te kent yaşantısına geçtikleri ve Kilis ağzının bunların etkisi ile oluştuğunu tahmin ediyoruz. Kayı soyundan olan Osmanlı Hanedanından insanlar hala *'Sölorum, Anlorum*lu sözcükler kullanmakta; Kilis, Adıyaman yöresi hatta bu etki altında Ermeniler de bu ağza benzer konuşmaktadır.

Kilis'te Başlıca Türkmen Boyları

- 1) Beydililer
- 2) Bayatlılar
- 3) Beylükler
- 4) Harbendelüler
- 5) İnalılılar
- 6) Gündüzlü Avsar
- 7) Köpekli Avsarı
- 8) Peçenekler

Türkmenlerin Yerleşik Düzene Geçmeleri

Eskiden beri Türkmenler, hep gezginci topluluklar halinde dolaşırlardı. Çadırlarda yaşıyor, hayvanlarını otlatıp çobanlık yapıyor, geçimlerini bu yolla sağlıyorlardı. Yayladan kışlağa göç sırasında yerleşik halkın dirlik ve düzenliğini, asayişini bozuyorlardı. Silifke Göksu'dan, Fırat kıyılarına kadar bir alanda yerleşmiş olan halkın % 30'u BOZULUŞ veya BOZOLOG (Bozoklu) Türkmenleridir. Gezginci aşiretler halinde dolaşıp duruyorlardı.

1672 yıllarında, bu alanlarda yerleştirilmeleri padişah fermanı ile yerleşik düzene geçirilmeleri ve bu düzene uyum sağlamaları, çok güç ve sancılı olmuştur. Yöre Tarihinde bunun adı iskândır! TÜRKMEN İSKÂNI üzerine ezgiler, birçok türküler yakılmıştır. Bu ezgilere Kilis'te *İskân havası* denir.

Evvel gelişle iskân olanda,
Dağıttın Colab'ı sen Abbas Paşa.
Dört yanımız döndü kara dumana,
Dağıttın Colab'ı sen Abbas Paşa.

Güneçle, Ulaşlı, tirada² insin,
Kazlıyla, Bayındır, arkada dursun.
Torunla, Şarkevi, hazırlık görsün,
Dağıttın Colab'ı sen Abbas Paşa.

Haydarlı, Çelebi, çıksın bir yana,
Kadirli, Araplı, döndü arslana.
Aşiret, siz bakın dumana,
Dağıttın Colab'ı sen Abbas Paşa.

Mehmet Beyim der ki belim büküldü,
Oynaştı harbiler zırhlar söküldü.
Dağıldı aşiret ömrün yıkıldı,
Dağıttın Colab'ı sen Abbas Paşa

Horasan yöresindeki Türkmen oymakları 13. yy'da Osmanlı'nın gönderdiği Kadioğlu Yusuf Paşa komutasında Anadolu'ya göç ederler. İlkönce Tokat, Yozgat, Turhal bölgesine gelirler. Burada barınamayan Türkmenler daha sonra Abbas Paşa komutasında Arabistan ile Türk sınırı arasına yerleştirilirler. Bu göç destanını Türkmenlerin (Barakların) ünlü ozanı Dedemoğlu şöyle anlatır:

Kalktık Horasandan sökün eyledik
Düşürdüler bizi tozlu yollara
Omuzlarda parlıyor uzun şifeler
Aşırdılar bizi karlı dağlara

Geldik Anadolu Kayseri dağı
Göründü Sivas'la Gemriğin bağı
Çat ak dere derler Zile'nin sağı
Samsun Trabzon Çorum illere

Bölük bölük oldu yüklendi göçler
Atlandı ihtiyar yayandı gençler
Başımıza geldi gördüğüm düşler
Düşürdüler bizi gurbet ellere

Kara dere derler bir gece kaldık
Gezerdik belayı burada bulduk
Ne yaman dertlere giriftar olduk
Bakmaz mısın badı samun yellere

Gâhî konduk gâhî göçtük yollardan
Bilip bilmediğim garip illerden
Kerbelâ çölünden ıssız dağlardan
Bizden sonra bir nam kalsın illere

Oradan geçirdi sürdü Colaba
Seksen dört bin hane gelmez hesaba
Deve koyun çok, insan kalaba
Susuz hayvan inileşir göllere

Dedemoğlu derki Aykın bağından
Aşırdılar bizi Yozgat dağından
Anadolu Sivas şehri sağından
Bu zamanda destan olsun dillere.

TRT İzmir radyosu yapımcılarından rahmetli M. Nusret KILIÇKIRAN, Öyküleriyle Türküleriyle KİLİS kitabında şöyle anlatır:

Kilis'ten derlediğim iki türküyü TRT repertuar kuruluna gönderdim. Kurul Sivas'ta bu türkünün benzeri var diye almadılar. Daha sonra rahmetli Şinasi Çolakoğlu 'bunun nedenini buldum, Türkmenler Horasandan Colaba³ göç ettirilirken, 40 köy kadar Türkmen Sivas'ta iskân ettirilmişler. Onun için Kilis Türküleriyle Sivas Türküleri benzeşmektedir' der. Bu gün Sivas türkülerini incelediğimizde, Kilis türkülerinin Sivas Türküleriyle benzerliklerini görürüz.⁴

2 Tirat: At oynatma.

3 Colap: Urfa'nın güneyindeki Akçakale'den Rakka'ya kadar olan bölgedir. Bu bölgenin içinde Kilis, Nizip ve Adıyaman da girmektedir.

4 Mazlum Nusret KILIÇKIRAN. Öyküleriyle Türküleriyle KİLİS; Kilis Yüksek Öğrenim Kültür ve Yardımlaşma Derneği Yayınları, Ankara 1973, s. 14.

Kilis Türkülerinin Özellikleri

Yüzyıllar boyu çok değişik medeniyetlere beşiklik etmiş olan Anadolu, folklorik kültür bakımından dünyanın en zengin bölgesidir. Hiçbir ülke bizim kültürel zenginliğimize ve çeşitliliğimize ulaşamaz. Bu gün sadece TRT repertuarında 6 bin türkü, bine yakın uzun hava, bir o kadarda oyun havalarımız vardır. Anadolu halk müziği içinde Kilis türkülerinin yerini anlatacak olursak; Kilis türküleri ana türkülerdir. Hem şiirsel, hem ezgisel, hem de ritimsel yönden Anadolu türkülerinin en önemli örneklerindedir. Kilis'te yaşayan kültür çeşitlilik arz eder, çünkü yukarda da anlattığım gibi Türk boylarının hemen hepsi Kilis'te bulunmuşlar. En son gelen Türkmenler de (Baraklar) zengin olan kültürü daha da zenginleştirip, çeşitlilik katmışlardır. Türk halk müziğimizin derlenip toparlanmasına ve gelişmesine öncülük etmiş Muzaffer Sarısözen ve Nida Tüfekçi hocalar; Kilis türküleri için: “Kilis Türküleri ilk derlenen türkülerden oldukları için, Türk Halk Müziğimizin köklü ve sağlam türkülerindedir. Kilis'in içinden derlenen türkülerin çoğu renkli, hareketli ve neşeli esprili türkülerdir. Bundan dolayı insana neşe ve mutluluk vermektedirler. Kilis Türküleri bizim ana türkülerimizdendir. Kilis türküleri Anadolu türkülerinin özeti gibidir” demişler.

Kilis türküleri Anadolu'nun diğer türküleriyle karşılaştırıldıklarında kendine has özgün yapısı hemen fark edilir. Bu türkülerde dilimizin vurgularını, yalınlığını, güçlülüğünü görürsünüz. Türkülerimizde Kilis'te yaşamış Kayı boyu ağzının tüm özelliklerini de görürsünüz. Anadolu türküleri coğrafik yapı gibi yedi ana bölgede incelendiğinde, Doğu ve güneydoğu Anadolu Türkülerinde ayrılık, hüüzün, gurbet, ölüm, kavuşamama ve çaresizliği ön planda görürsünüz. Karadeniz'de azgın dalgaların hareketliliğini ve çabukluğu fark edersiniz. Ege ve batı Anadolu da toprağa erkeke vurulan dizi ve azameti görür, Zeybeklerin vakur duruşlarında Anadolu'nun haşmetine tanık olursunuz.

Kilis türkülerimizin bir de kırsal yönünü oluşturan zengin barak havalarımız vardır. Barak havalarındaki zenginlik daha bir başkadır. Orta Asya'nın anayurt olma özelliğinden dolayı duyulan özleme şahit olursunuz. Horasandan geliştteki zorunluluk, çaresizlik içinizi parçalar. Aşiretler arasındaki sevgi ve saygıya hayran olursunuz. Kaybedilen ecelsiz beylere ağlar, gençlere yakılan ağıtlarda yüreğiniz parçalanır. Orta Asya'dan gelen kültür bu bölgede daha da zenginleşerek makamlara, ezgilere, ritme ve yaşam biçimine dönüşmüştür. Anadolu'ya ilk gelen Türklerin Orta Asya'dan getirdiği 16 Türk müziği makamı Osmanlı döneminde padişahların teşvikleriyle 670 sayısına ulaşmıştır. Makamlarımızın her birinin insan sağlığı üzerinde çok olumlu etkileri vardır.

Kilis Türkülerinin Yapısı

Türkülerimiz coşkulu, ritmik, yalın, renkli ve hem ritimsel yönden, hem ezgisel yönden güçlü türkülerdir. Dinleyene de, söyleyene de ferahlık, neşe ve sevinç verir. Öyle uzun havalarımız var ki, inceden incedir. Dinleyeni alır götürür ötelerin ötesine. İnsanı yürekte sarıp düşlere salar. Harıl harıl akan su sesi gibidir. Bazen de kurak yıllarda akan kuru kastelin umut, ferahlık, serinlik veren sesi gibidir. Türkülerimiz, hiç bir zaman kurumayan kaynaktan seslenmiş tarih öncesinden beri. Bu kaynak zengin tarih ve kültürel mirastan beslenmiş. Bu mirasın kaynağı da Kilis yöresi ve Kilis insanı olmuştur. Kilis insanının kendi imbiğinden damıttığı türkülerimiz, bu yörenin öz malıdır. Kimsenin yöresi kimseye benzemez. Bir başka yöreye götürseniz iğreti durur o yöreye. Anadolu'muzun böyle de güzel bir çeşitliliği, zenginliği vardır.

Kilis'e Kullanılan Müzik Aletleri (Çalgı Çeşitleri)

Kilis halk müziğinde kullanılan çalgı aletlerinin başında Davul, zurna, ud, cüm-büş, zilli maşa, bağlama, darbuka, zilli def, keman, kaval ve zambur gelir. Kırsal alanda genellikle düğünler davul, zurnayla yapılır. Ama bağlama da temel sazlarımızdandır. Karacaoğlan'ın, Dedemoğlu'nun, Âşık Garip'in, Bey Mayıl'ın sazları Orta Asya'dan getirdiğimiz bağlamadır. Bağlamanın atası da kopuzdur.

Kırsal alanlarda ayrıca kaval ve zambur da kullanılır. Zambur kartal kanadından yapılan iki düdüğün yan yana bağlanarak aynı anda çalınan üfleme çalgıdır. Yöreye özgü halaylar bu çalgılarla çalınır. Davul, zurnayla çalınan bir *şavı güzel*, bir *karşılaşma*, *İsfahan* ya da *Bahçeçi Havası* Zamburla çalınan *Ceren* ya da *Bey Mayıl* ya da bir *ağıt*, yörede uzun hava olur. Kilis de kullanılan üflemeli sazlar: Cura zurna, orta kaba zurna, kaba ve balaban zurna, Çığırma, dilli kaval, dilsiz kaval, kamış düdük ve çift bağlanan kamış düdük ve zambır dır. Vurmali sazlar : Davul, def, zilli def, koltuk davulu ve darbuka dır.

Uzun Havalar

Kilis'e özgü uzun havalar vardır. Uzun havaların belirli bir formu kalıpsal bir ritmi yoktur. Bazen yüksek sesle başlar yine yüksek perdelerden akar gider. Örneğin Barak âşıklarından olan Âşık Hasan Hüseyin'in okuduğu *Ben De Şu Dünya Ya Geldim Geli. Ah Neyleyim Gamlı Gönlüm Şad Olmaz* uzun havası gibi. Dedemoğlu'nun iskân havası ve Karacaoğlan'ın bazı şiirleri ile *Ceren* gibi. Kilis uzun havalarının makamsal yapıları da çok mükemmeldir. Türk müziğinde Nikriz Makamının dizisine denk gelen *Ceren* uzun havasının dizisine, yörede *Ceren ayağı* denir. Hicaz makamında

olan Barak havalarına *Barak Dertlisi ayağında* denir. Burada hemen belirtmeliyiz ki, yöremiz insanı *ayak* tabiriyle belli bir makamdan çok; bilinen, sevilen ezgi kalıplarını ve o ezgi kalıplarının müzikal dizisini vurguluyor. *Ceren ayağı* ile de *Ceren*'in müzikal dizisini ve ezgi kalıbını vurgulamış olmaktadır. Zira Türk Müziğinde *makam*, yöremizde kullanılan ayak karşılığına denk gelen bir terim değildir.

Kırk Havalar

Genellikle hareketli, coşkulu, gürül gürül akan su misali neşe verici türkülerdir. Sözde, müzikte, Kilis insanının sağduyusundan engin kültüründen kaynaklanmaktadır. Tıpkı genç kızların el işlerinde işledikleri o eşsiz nakışlardaki motifler gibi, melodilerde sağlam, estetik ve mükemmeldir. Anadolu türkülerini ilk derleyen usta Muzaffer Sarısözen de, "*Kilis türküleri Anadolu türkülerinin ana türkülerindedir*" demiştir. Yıllarca TRT radyo ve televizyonlarında Kilis türküleri hep yer almıştır. Kilis türkülerinin sözleri de çok anlamlıdır. Bazen simgelerle, bazen çiçeklerle bazen da çelişkili sözlerle örülmüş dantelâlar gibidir. Bazen düşsel güzelliklere yer verilir. Gerçek üstücülüğe varan sözler de vardır.

"Deniz dibi tekneli
Güle reyhan ekmeli"

Bir başka türküde de:

"Çadır altı minare
El ettim eski yâre"

Bu türküler *Yoğurt Koydum Dolaba* türküsi gibi bazen bir yaşam tarzını anlatır.

Kilis Ağzı ve Türkülere Etkisi

Kilis Türküleri İstanbul ağız özelliklerini de taşımasına rağmen, genellikle yöresel ağız özellikleriyle bezelidir:

"Seher sebeb uykularına
Ben dayanamorum
Sen bene çok naz ediyorsun
Ben inanamorum" (Zello Zello Türküsü)

Kilis Türkülerinin Formu

Kilis Türküleri çeşitli biçimlerden oluşmuştur. İki diziden oluşmuş bendler şeklinde:

“Ha Leyla ha da Mecnun
Ana: “Kızım da karnın kaç aylık”
“Ha Leyla ha da Mecnun
Kız: “Anada karnım üç aylık”

Bend ve bağlama bölümleri olan Türküler:

(Bend)
Yesterin geydiği beyazlı hasa
Kilis'i uğrattın derin bir yasa.
Yester seni öldürenler kan kusa.

(Bağlama)
Söyle doktor söyle ölecek miyim?
Ölmeden mezara girecek miyim?

Dörtlükler biçiminde söylenmiş Türküler:

İndim geldim Hama'dan
Öldüm yar ağlamadan
Dutta yaprak kalmadı
Yaramı bağlamadan.

Kilis Türkülerinde İşlenen Temalar

Kilis Türkülerinde genellikle sevgi, güzellik, yiğitlik, cömertlik, mertlik, ağıt, alaycılık, taşlama, sevinç, keder, güzelleme temaları işlenmiştir. Kilis insanının duygu ve düşüncelerini anlatmaktadır. İlk defa hangi yıllarda söylendiği bilinmeyen Türküler de vardır. Örneğin *Yeni Çeri*, *Kız Sana Nişan Gelmişler*, *Yester*, *Çadır Altı Minare* gibi. Bazı türkülerde çok ince alayı ve taşlamayı kapsamaktadır.

Sıçanın gözleri humar
Birin açar birin yumar
Komşusundan hisse umar
Zampara olmuş bizim sıçan.

Aman gelin Hösne gelin
Her sözüme küsme gelin
Asker oldum gidiyorum
Mektubunu kesme gelin.

Kilis'te Halk Müziği ve Halk Oyunları

Kilis'te halk müziğinin temel sanatkarları arasında abdallar önde gelirler. Abdallar Horasandan gelen Türkmenlerin müzikle uğraşan kollarıdır. Abdallar iki boydur. Bunlar *Hamis Uşaqı* ve *Es Uşaqı*'dir bunların bir kısmı müzisyendir. Davul, zurna, kaval, keman, bağlama çalar, Türkü söyler ve oynarlar. Oynayanlar değişik renkte etek giyerler ve bunlara köçek denir. Bir kısmı da kalbur, kafes, sepet, kamış düdük, yüzük ve diş yaparlar. Bu aşiretler gezgin yaşarlar ve avcılık da yaparlar. Kilis yöresinin davulları oldukça büyüktür, harbiye yakın ve görkemlidir. Zurnaların aksesuarı gümüşten işlemelidir ve görülmeye değer güzelliktedir. Düğün geleneğini yaşatanlar bu Türkmen asıllı Abdallardır. Kilis'in değişik köy ve kasabalarında icra ettikleri müzikler, geçmişteki gelenek, görenek, aşiret kavgaları, göç ve iskânı, unutulmaz toplumsal olayları ve aşkları anlatırlar. Tarihin derinliklerinden gelen asaleti, duruşu simgeler ve canlandırılırlar.

Kilis ve yörelerindeki oynanan halk oyunları halayları şunlardır:

1-Ağırlama	14-Leylim
2-Arap sallaması	15-Lorke
3-Barak üçayağı	16-mani
4-Düzayak halayı	17-Mendilli
5-Darbuzey	18-Oğuzlu
6-Dokuzlu	19- Serçe
7-Fatige	20-Sekme
8- Gâvurdağı kabası	21-Şirvani
9-Gâvurdağı sallaması	22-Şekeroğlan
10-Hurşit	23-Temirağa
11-Han Esma	24-Valde
12-Kırıkcan	25-Yedi deve ağırlaması
13-Kürdi	

Yukarda saydığım oyunların her birinin kendine has ritmi, melodisi, türküsü, sözleri oynayış biçimi ve senaryoları vardır. Ses, söz, çalgı, oyun ve taklitlerle türküler bir arada ve solo olarak icra edilir. Düğünlerde bir yanda oynayan köçeklerin zil sesi, bir yanda elle çalınan davulun ritimsel akıcılığı ve bir yanda zurnanın ana nağmeleri elbette müziğe ayrı bir çeşitlilik katmaktadır. Yürek dolusu söylenen ve çalınan bu eşsiz güzellikteki türküler; kıpır kıpır, ritmik, ince, sade, berrak, su gibi duru ve dobra dobradır. Zaten Anadolu türkülerinin hepsi Türk insanının ruh ve inanç güzelliğini anlatır. Kilitse yaşayan toplulukların hemen hepsi Türkmen gruplarıdır. Türkmenler gelişen ve sürekli değişen teknolojiye, artan şehirleşmeye ve nüfusa rağmen, geleneklerine oldukça sahip çıkan ve koruyan topluluklardır. Kültürel değişimden en az etkilenen topluluktur. Türkülerinde, oyunlarında, hikayelerinde onların aşıkları olan Karacaoğlan, Koroğlu, Dadaloğlu, Ferhat ile Şirin, Dedemoğlu gibi ozanları yaşatır anlatırlar. Kilisin var olan müzik kültürü Türkmen halk müziği kültürüdür. Karacaoğlan Kilis de gerek kırsal kesimde, gerekse kentte sevilen sahip çıkılan hatta Kilisli olduğu savunulan ozandır. Karacaoğlan dan sonra Aşık Garip de sevilen ozanlardandır. Aşık Garibinde türküleri okunur hikayeleri anlatılır. Kilis uzun havalarında urum bozlağı, Türkmen bozlağı çeşitleri vardır. Her ne kadar Barak bölgesi olarak bilinse de, bozlaklarda yaşatılmaktadır. Kilis Türkmenler için Akdeniz e Çukurova ya Suriye ye ve Anadolu ya geçiş güzergahı olmuştur. Bu yönden kültürel zenginliğe sahiptir.

Kilis Türküleri

- 1-Ah Suyolu
- 2-Atım kalk gidelim Halep elinden. (Barak Havası)
- 3-Atına binmiş de elinde dizgin. (Şahin Bey Ağdı)
- 4-Bahçeden Hudar geldi.
- 5-Âşık Garip
- 6-Bahçede Miş Miş 1
- 7-Bahçede Miş Miş 2
- 8-Badeli Nahsen (Uzun Hava)
- 9- Bey Mayıl (Barak Ağıt)
- 10-Bilal Bey Ağdı
- 11-Bir bölük Ağca Kızlar
- 12-Ceren
- 13-Cumbullu
- 14-Çadır Altı Minare
- 15- Dama Kurdum Çatmayı
- 16-Dama Vurdum Bir Depik
- 17-Damdan Dama Hopladım (Kelo Türküsü)
- 18-Deli Emine
- 19-Deniz Dibi Tekneli
- 20-Dershanede Üşüdüm
- 21-Dolambaç Dolambaç Dolambaca
- 22-Dumana Oğlum Muhammedim (Barak Ağıt)
- 23- Dut Ağacı Değilem
- 24-Elma Tekerlendi Yar
- 25-Evinin Önüne Bağlamış Sicim. (Barak Havası)
- 26-Evlerinin Önü Dardır Geçilmez.
- 27-Evlerinin Önü İğde Değil Mi?
- 28-Evlerinin Önü Tahta Daraba (ZELLO)
- 29-Ezo Gelin (Barak Ağıt)
- 30-Fattuma
- 31-Gerebiç Türküsü
- 32-Git Kaleden Kar Getir 1
- 33-Git kaleden Kar Getir 2
- 34-Ha Leyla Ha da Mecnun
- 35-Hastayım Yokuş Çıkamam (Barak Ağıt)
- 36-Hösne Gelin
- 37-İğne Attım Tarlaya

- 38-İndim Geldim Hama'dan
39-İndim Kuyu Dibine (Tango)
40-İplik Verdim Cülheye
41-Kalayla da Küçük Hanım Kalayla
42-Kalk Gidelim Haco Gelin. (Barak Ağıt)
43-Karanfil Deste Gider
44-Karaoğlan Karaoğlan
45-Karataş'ın Her Yanı
46-Karataş'ın Tepesi
47-Karanfilim Çiçek Açmış
48-Karpuz Kestim Sulandı
49-Karşıdadır Evleri İmanım Amman
50-Kilis Bağlar Ülkesi
51-Kilis ten Çıktı da Oniki Atlı (Barak Ağıt)
52-Kundurama Kum Doldu
53-Küçük Gelin
54-Lamba da Şişesiz Yanmaz mı?
55-Leblebi Koyarlar Tasa
56-Leblebi Koydum Tasa Doldurdum Basa Basa
57-Lingo Lingo Şişeler
58-Makine Makine Kanlı Makine (Barak Havası)
59-Narlıca Suyu
60-Ne İnişin Enindeyim
61-Ocak Başı Mermeri
62-Otman Dağı
63-Sarı Gelin
64-Seko Seko Seko Gel Yanıma
65-Siniye Koydum Erik
66-Sultanın Giydiği Hareli Kumaş
67-Süt İçtim Dilim Yandı
68-Şişmanım
69-Ufacık Taşınan Kale Yapılmaz
70-Yester'in Türküsü
71-Yetti'mola Şam Elinin Hurması
72-Yoğurt Koydum Dolaba
73-Zeytin Yaprağı Yeşil
74-Zeynebim Zeynebim (Barak Ağıt)

Kilis Türkülerinin Öyküleri

bölüm 2

Kilis Türkülerinin Öyküleri

Yoğurt Koydum Dolaba

Kilis insanı çalışkandır, ekmeğini taştan çıkarır. Bir zamanlar Kilisli kadınlar, evde besledikleri meşhur Kilis keçisinin sütünü kalaylanmış bakır tasa yoğurt mayalayarak pazarda satarlarmış. Mayalanmış yoğurdun üstüne biraz çörek otu serperler daha lezzetli olmasını sağlarmış. Bu güzel tad insanları cezbeder yoğurtçulara önceden sipariş verirlermiş. Yoğurtçu uzun Ayşe'nin oğlu Mahmut, annesinden yoğurt almaya gelen aşağı mahalleli Fattum'a âşık olmuş. Fattum her yoğurt almaya geldiğinde sevdiği kızı biraz daha fazla görmek için bekletir, türkü söylemiş. İşte bu türkü de böyle doğmuş.

Yoğurt koydum dolaba ellere vay
Bu gün başım kalaba ellere vay
Aha ben gidiyorum ellere vay
Kilis kalsın haraba ellere vay

Kalaylı tas yoğurdu ellere vay
Seni kimler doğurdu ellere vay
Seni doğuran ana ellere vay
Balınan mı yoğurdu ellere vay

Yoğurdun üstü kaymak ellere vay
Olur mu yâre doymak ellere vay
Yâre doydum diyenin ellere vay
Caizdir boynun vurmak ellere vay

Süt İçtim Dilim Yandı

Yıl 1935. Kilis düşman işgalinden büyük kayıplar vererek kurtulalı henüz 14 yıl olmuş. Bölük mahalleli köşker Memed askere gidecekken Deveciler mahallesinden kasap Mecid'in küçük kızı Hamide ile nişanlanır. Kına gecesi yapılır altınlar yüzükler takılır. Memed askere gider. Memed askerdayken hep nişanlısını düşünür, “gel tezkere, gel tezkere” diye dualar edermiş. Hamide'nin annesi Memed'in annesiyle anlaşamadığı için araya soğukluk girmiş. “Gönül istemedik iş ya karın ağrıdır, ya diş” diyerek nişanı bozmuşlar. Memed bir süre sonra izne gelmiş. Gelmişte ne gelsin, her şey bitmiş. Çok üzölmüş, ama elden ne gelir, büyükler işi bitirmişler. Üzölerek tanıdık hatırı sayılır insanlara gidip şu bizim işi tekrar yapın diye yalvarmış. Nafile kızın

anası olmaz İllallah deyip durmuş. Memed izninin son günü nişanlısının mahallesine doğru yürümeye başlamış. Bir taraftan da *“ah keşke Hamide’yi bir görebilsem, onu sevdiğimi anlatsam, beni bekle ben seni alacam desem”* diye hayal kurarak mahalleye gelmiş. Olacak o ya, Hamide’nin ağabeyleri kahvehanede otururlarmış. Arkadaşları *“lan Ali şu gelen sizin bacınızın eski nişanlısı Memed değil mi? Ne geziyor lan bu bölük mahalleli bizim mahallede”* deyince, Ali belindeki hançerini çeker, Memed’in üzerine çullandır. Memed aldığı yaralardan kurtulamaz ve ölür. Türkü yakıcılar bu olayın arkasından bu türküyü yakarlar:

Süt içtim dilim yandı amanın amanın,
Döküldü kilim yandı yar sana hayranım.
Ben kilim de değilem amanın amanın,
Bahçemde gülüm yandı yar sana hayranım.

Candarma çavuşuyam amanın amanın,
Yol verin savuşuyam yar sana hayranım.
Beni çavuş sanmayın amanın amanın,
Bölüğün başkanıyam yar sana hayranım.

Cendermeyim cenderme amanın amanın,
Beni yoldan dönderme yar sana hayranım.
Ben bir izinlilyem amanın amanın
Canıma kasteyleme yar sana hayranım

Ne İnişin Enindeyim, Ne Yokuşun Başındayım

Anlatılan o ki Kilis’in demirciler mahallesinden güzeller güzeli Hatice’ye bahçeci Nazlı’nın oğlu İbrahim âşık olur. Nasıl anlatsın aşkını o zamanlar mümkün değil. İbrahim Nazlı’yı terzilik öğrenmeye giderken her sabah yolda görmüş. Bir türlü anlatamamış sevgisini. Zaten Nazlı ve bütün hanımlar başları önde giderlermiş sokakta. Kimse başını kaldırıp da karşıdan gelen erkeğin yüzüne bakamazmış. Neden? Aman çok ayıp, olur mu eksik etek canım. Neyse gelelim İbrahim’e, yanıp yakılmış gün geçtikçe. Anası Nazlı’ya açmış konuyu: *“Aman oğlum öyle güzel kızı bize verirler mi? Neyimiz var bizim. Elin bahçeciliğini yapıyoruz.”* İbrahim yalvar yakar anasını razı etmiş dünür gitmeye. Mahallenin hatırı sayılır komşulardan Mistik emmiyi, hanımı Şeko teyzeyi almış kız istemeye gitmişler. Gitmişler de neye gitmişler. O gece Hatice’ye Halep’ten zengin biraz da yaşlı birine dünür gelmişlermiş. Mistik emmi

“bu hiç olmadı komşular” demiş yavaşça, “hadi biz müsaade isteyelim.” Sessizce izin isteyip ayrılmışlar. İbrahim haberi duyunca yıkılmış, yanmış yüreğinin başı. Ne çare iş bitmiş. Aradan çok zaman geçmeden mahallede davul, zurna ve düğün dernek başlamış. İbrahim de üzüntüsünden yemeden içmeden kesilmiş, iğne ipliğe dönmüş. Geçen o aylar içinde o zamanlar pek yaygın olan ince hastalığa (verem) yakalanmış. Hatice’nin evlenmesinden sonra, daha fazla dayanamamış ve vefat etmiş. Nazlı bacı yanmış yıkılmış. Kolay mı ALLAH kimselere evlat acısı vermesin. Oğlunun acısından bu türküyü ağıt olarak söyleyip ağlamış.

Ne enişin enindeyim,
Anam ne yokuşun başındayım.
Bana ölüm yakıştır mı?
Daha yirmi yaşındayım.

Olmadı anam olmadı,
Anam Arif yerini bulmadı.
Kınamayın arkadaşlar,
Daha çilemiz dolmadı.

Bülbülün kanadı sarı,
Anam ben ağlarım zarı zarı.
Sende mi yitirdin yâri,
Sen ağlama ben ağlayım.

NAKARAT

Ezo Gelin

Bu ünlü ve paylaşılamayan halk türkümüzün öyküsünü, kalemimin döndüğünce özetlemek istiyorum size. Hemen belirteyim: Bu konudaki bilgileri, Kilisli folklor uzmanı dostumuz Mazlum N. Kılıçkiran’la birlikte taradığımız Barak ovası köylülerinden; Gaziantep kültürünün rakipsiz avukatı Cemil Cahit Güzelbey’den; Gaziantep Kültür Derneği Başkanı Hulusi Yetkin’den ve Gaziantep folkloru konusunda çok değerli yapıtlar ortaya koyan Mehmet Solmaz’ın *Ezo Gelin* adlı kitabından aldım.

Asıl adı Zöhre olan Ezo Gelin, 1909’da Oğuzeli ilçesinin Uruş köyünde doğdu. Babası, Bozgeyikli oymağından Emir Dede, anası Elif’tir. Nüfus kaydında halen bekâr görünen Ezo’nun, üçü erkek, üçü kız, altı kardeşi daha vardır.

Ezo, erken gençliğinden itibaren, güzelliğiyle dikkatleri üstünde topluyordu. O kadar ki; düğünlerde gözler, gelinden çok onun üzerinde gezinirdi. Ezo'yu, birçok zengin yanı sıra, (o zamanki) Halep (ilimiz)in Carablus ilçesinin Kozbaş köyünde oturan teyz'oglu Memey (Mehmet) istiyordu. Takdirde yazılan tedbirde bozulmamış; Ezo'nun ilk evliliği ne bu ağalardan biriyle oldu, ne de teyze oğluyla...

Anlatanlar, Ezo'nun güzelliğini nereye koyacaklarını bilemiyorlar. Öykümüze geçmeden, Ezo'nun güzelliği üstüne dillerde dolaşanları özetlemeye çalışalım:

-Öylesine güzelmiş ki Ezo; görenler, iki yanağına birer elma oturtulmuş sanırlarmış.

-Öyle güzelmiş ki Ezo, bakanlar bakmaya doyamazlarmış.

-Öyle güzelmiş ki, bir yaz günü kapısını çalıp bir kap ayran isteyen gurbetçi bir çerçi, Ezo'nun güzelliği karşısında şaşalayıp, Ezo'nun uzattığı ayran tasını yere düşürüp kırmış.

-Öyle güzelmiş ki Ezo; gülümseyerek bakmasıyla, düşmanları barıştırmış,

-Öylesine güzelmiş ki Ezo; olursa o kadar olurmuş...

Ezo'nun güzelliği söyleyen dillere söylene (efsane) olurken, Barak ovasında bir genç adamın adı dillerde dolaşır olmuştu. Bu, komşu Beledin köyünden, "Şitto" Hanefi Açıkgöz'dü. Şitto'nun bağlaması, akarsulara "Siz şırıldamayın, ben şırıldayım"; sesi de bülbüllere, "Siz şakımayın, ben şakiyayım" diyen cinstendi. Tekmil Barak ovasında düğünler kambersiz oluyordu da, Şitto Hanefi'siz olmuyordu. O sıralar Hanefi 30 yaşında; ay'a "Sen doğma ben doğayım" diyen güzeller güzeli Ezo da 20 yaşlarındaydı.

Gün o idi ki; Uruş köyünde Hacı Mamuş'un düğünü vardı. Düğüne Zöhre (Ezo) de, Şitto da çağrılıydılar elbet. Düğünde tüm gözler gelini de güveyiyi de unutup, Ezo ile Şitto'yu izledi. Şitto, Ezo'ya gönlünü kaptırdı. Şitto Hanefi'nin gönlüyle kafası aynı telden çalıyordu. Bu nedenle, Ezo'ya dünür yolladı. Hanefi, ala ala "Düşünelim" cevabı aldı.

Araya acımasız zaman girdi. Bu ara Şitto, kendi köyü Beledin'den Mehmet Örtürk'le, yörenin töresi olan "Değişik" uygulamaya karar verdi. (Bu töreye göre, bir erkek, hısımlarından bir kızı bir arkadaşına verir, arkadaşının hısımları bir kızı alır. Böylece iki taraf da çevrede "Kalın" diye anılan başlıktan kurtulmuş olur.) Şitto halası Hazik'i (Hatic'e) Mehmet'e verecek; buna karşılık, Mehmed'in kız kardeşi Selvi'yi

alacaktı. Araya girenler girdi; bu “Değişik” gerçekleşemedi. Öyle ki; Şitto Hanefi, eş-dostla acı-yüz (yani onların yüzüne bakamaz) oldu.

Derler ya; “İnsan sarayda olmamalı. Saray insanda olmalı...” Şitto’nun doğru dü-rüst evi bile yoktu ama yüreğinde Ezo geziniyordu. Eşin dostun araya girmesiyle, Ezo Şitto’ya çatıldı. “Ele gelin gelir, bize kalın gelir” demişler. Bu evlenmede Şitto’ya ka-lın (başlık) da gelmeyecekti. Çünkü Şitto Ezo’yu almasına karşılık, Ezo’nun ağabeyi Zeynel’e halası Hazik’i verecekti. Alan razı, veren razı...

Güzün ortanca ayında iki düğün birden kuruldu. Şitto’yla Ezo’nun düğünü Be-ledin köyünde; Zeynel’le Hazik’in düğünü Uruş’ta kuruldu. Zurna öttü davul vu-ruldu... Alındı, verildi; iki köyde, gerdeğe girildi. Sen sağ ben selamet. Bu demektir ki iki köy de iki mutlu yuva kuruldu. Şitto ile Ezo, sizlere layık bir mutlu yaşamı sürdürüyordu. Ağzılarının tadı yerindeydi yani. Gel gelelim, mutlulukları göze geldi.

Daha doğrusu aralarına arabozucular girdi. Yemediler - içmediler, dedikodu yap-tılar. Atalarımız “Söz taşıma, taş taşı” demiş ama bazı kendini bilmezler söz taşıdılar. Hatta kendileri söz uydurup getirdiler, götürdüler...

Bir harman sonu evlenmişlerdi; ikinci harman sonuna dek birlikte yaşayamadı Şitto ile Ezo, Şitto öykülerini bir cümlede özetler. “Kötü talih geç buldum; tez yitir-dim...”

Şitto, Ezo’yu boşayınca “Değişik” töresince halası, Hazik de geri döndü. Şitto Hanefi, bu acı ayrılışı da yarısının ağzından şöyle anlatır; “Bizim böyle olmamız dostlarımızı acındırıyor, düşmanlarımızı sevindiriyordu.”

Efsanevî güzel Ezo, Şitto Hanefi (Açıkgöz) den ayrıldıktan sonra altı yıl dul kaldı. Yörenin ağızbirliği etmişçesine anlattıklarına göre Ezo, bu süre içinde daha bir serpil-di, daha bir güzelleşti. Öyle ki; görenin gözü kalırdı. Nasıl anlatmalı; O bir ışıktı da, tüm erkekler, onun çevresinde pervane kesilmişlerdi.

Genç-yaşlı, zengin-fakir, nice talibi çıktı Ezo’nun. Her talibi, tek tüy isteyen Hz. Süleyman’ın önünde tüm tüylerini döküverdiği söylenen yarasa örneği, neyi var neyi yoksa önüne seriyorlardı Ezo’nun. Ezo, tam altı yıl, evlenme önerilerini geri çevirdi.

Sonunda, ailesinin de ısrarı üzerine, kendisine genç kızlığından beri talip olan Teyz’oğlu Memeyle evlenmeye yanaştı. Türkmen oymağından olan Memey Suriye’nin, Carablus ilçesinin Türkiye sınırına yakın Kozbaş köyünde oturuyordu. Ezo 1936 yılının güzünde, Uruş’tan Kozbaş’a gelin gitti. Bu evliliği de değişik töresi-

ne göre olmuş; onu alan Memey, bacısı Selvi'yi, Ezo'nun ağabeyi Zeynel Bozgedik'e vermişti. Ezo'yla Meme'nin iki kızları oldu. İlki, fazla yaşamadan öldü. "Celile" adlı ikinci kızları halen sağdır ve Suriye'de yaşamaktadır.

Ezo'nun, ikinci kocasıyla geçimi yerindeydi. Ne var ki; "Gurbet" denilen bir ateş yüreğini yakıyordu da. Türk köylüsü "Çalının ardı gurbet" der. Ezo da, Kozbaştan Türkiye'yi, Uruş'u görüyordu. Hatta ara sıra doğduğu köye gidip geliyordu ama bunlar özlemini azaltmıyor, pekiştiriyor, dayanılmaz hale getiriyordu. Yakınları onun "Vara öleyim, tek yurdumda kalaydım" dediğini anlatırlar.

Ezo bir de "Göreceksiniz, gurbetlik beni öldürecek" der ve öldüğünde, hiç olmazsa Türkiye'yi; Uruş köyünü görececek bir yere gömülmesini dilerdi. Dediği de oldu. Suriye'ye gidişinin yirminci yılında, 1956 güzünde Ezo yatağa düştü. Hastalığının ince hastalık (verem) olduğunu, herkes gibi kendisi de biliyordu. Ezo, kızı Celile'yi yatağının başından ayırmak istemiyordu. Ecelle kavil gününün gelip çattığını anlıyor, tek avuntuyu güzel kızı Celile'de buluyordu. Ve Ezo Gelin, güz yağmurlarının düştüğü bir cuma, yatsı vakti son soluğunu soludu.

Eşi ve yakınları, vasiyetini dikkate alarak, onu; ara sıra tepesine çıkıp yaşlı gözlerle Türkiye'yi seyrettiği Bozhöyük'ün en yüksek noktasına gömdüler. Mezarı oradadır şimdi... O kum ülkesinde.

Ezo gelin sen benim olsaydın vermem seni feleğe
Güzel yosmam başın için olsun salma beni dileğe
Anan huridir de yavrum sen benzersin meleğe

Neneyle bahtı karalım neneyle
Çık Suriye dağlarına da yine bana eyleyle.

Ezo gelin çık Suriye dağlarının başına başına
Güzel yosmam güneş vursun kemeriğin kaşına
Bizi kınayanların da bu ayrılık gelsin başına başına

Neneyle bahtı karalım neneyle
Çık Suriye dağlarına da yine bana eyleyle

Kaynak: Öyküleriyle Halk Türküleri (Notalı) - Hamdi Tanses

(Gerebiç) Ak Taşı Kaldırsalar

Bundan 60-70 yıl önce Ramazan ayında Kilis'te insanları sahura kaldıran kimseler vardı. Halk bunlara (Söhürcüler) derdi. Söhürcü aynı zaman da Kilis'te deyimleşmiştir. Bir insanın zayıflığını anlatmak için "söhürcü değneğine" benzetirler. Mesela bir gelin zayıfsa, Kele anam bu gelinde söhürcü değneği gibi derler. Söhürcüler, ellerinde tef, darbuka, zilli tef ve fanuslarla gezer, ellerindeki değneklerle her kapıya vurarak sahura kaldırırlarmış. Kimin kapısını çalarlarsa kapı önünde biraz bekleyerek mani söylerlermiş.

Uyan ağam, uyan ağam,
Kadife yastığa dayan ağam.
Miski amberlere boyan,
Uyan ağam, uyan ağam.

Uzun çarşı çamur oldu,
Baklavalara hamur oldu.
Uyan ağam söhür oldu,
Uyan ağam, uyan ağam.

Söhürcüler, Ramazanın son günlerine doğru, sahuru kaldırdıkları mahalleleri gündüz dolaşarak yardım toplarlarmış. Kim ne verirse alır, onlara Gerebiç türküsünü söylerlermiş. Gerebiç, Ramazan ayında bütün Kilislielerin yaptığı bir çeşit tatlı pasta türü. Bayramda bayramlaşmaya gelen misafirlere ikram edilir.

Haco Gelin

Barak aşiretinden bir bey kızı olan Hacer, güzelliği dillere destan bir genç kızdır. Hacer'i amcası oğlu almak ister. Ancak Hacer'in babası kızını bir başkasıyla evlendirmek istemektedir. Aşiretin ileri gelenleri Hacer'in babasına etme ağam töreyi bilirsün amcaoğlu attan indirir de ellere yar etmez derlerse de bey kimseyi dinlemez, Hacer'i başkasına verir. Gel zaman, git zaman düğün kurulur. Hacer'in amcaoğlu düğün alayını basar Hacer'i vurur. Hacer hemen oracıkta can verir. Hacer'in anası kızının ardından bu ağıtı yakar.

Kürep başı ben bağladım başına
Ağca ceren ben yazdırdım düşünce
Seni vuran hiç doymasın yaşına
Neneyle de Haco gelin neneyle

Uzun olur bizim elin kavağı
Ağ bağladım, kara çözdüm duvağı
Kabul oldu düşmanların dileği
Neneyle de Haco gelin neneyle

Atım Kalk Gidelim Halep Eline

Kilis'in Arpa kesmez köyü Boynu ince aşiretinden Sultan, bir düğün de karaca yurt beyinin oğlu Şifa ile halay tutarlar. Bu düğünde birbirlerine âşık olan iki genç saçlarından birer tel kopararak düğüm atar ve evlenmeye kavil kurarlar. O tarihlerde Osmanlı zorunlu iskân kararı aldığından, Karaca yurt beyine aşiretiyle Halep civarına göç emri verilir. Bey toplar aşireti göç ederler. Şifa'yla kavil kuran Sultan yanar yıkılır. Sevdiğinin göç etmesiyle bütün ümitleri yıkılır. Bey kızı olduğu için kır atına dertlenerek ağıt yakar.

Bu ellerden göçtüm'ola obalar
Üzerine giyer türlü dibalar dibalar
Daha yar seversem olsun tövbeler
Mestane gözlü yar gittikten sonra

Kıyma Felek kıyma bana yazıktır
Dağıldı aşiret eller bozuktur
Şifa oğlan gitti gönlüm eziktir
Mestane gözlü yar gittikten sonra

Viran bahçelerde gülü neyleyim
Şu fani dünyada malı neyleyim
Cenneti alayı gayrı neyleyim
Mestane gözlü yar gittikten sonra

Ceren'in (Barak Güzelleme)

17. yy'da Kilis yöresi yemyeşil ormanlarla çevrili, şırıl şırıl derelerin aktığı sulak güzel bir beldeydi. Beyliklerle idare edilen yörede çok adaletli ve merhametli beyler vardı. Bu beylerin erkek evlatları gelecekte babalarının yerini alıp aşireti yönetmesi için iyi yetiştirilmeleri gerekirdi. Genellikle bu işi beyin otağında bulunan hem danışman, hem de bilge kişi olan âşıklar üstlenirlerdi. Bir gün Barakların ünlü ozanı Dedemoğlu ile beyin delikanlı olan büyük oğlu avlanmaya ormana giderken, yolda ak pınardan su dolduran bir güzele rastladılar. Beyoğlu hocası olan Dedemoğlu'na dönerek, hocam atlara su verelim mi? Diye sorar. Dedemoğlu pınarda hanımlar olduğu için ayıp olur diyerek ileriki pınardan su veririz der. Akpınar'dan geçip giderler. Giderler de bey oğlunun aklı o ceylan yavrusu gibi narin, güzel ve ürkek kızda kalır. O gün avlanırlar akşam evlerine dönerken yine Akpınar yolundan dönerler ama na-

file, ceylan yavrusu gibi güzeli göremezler. Beyin oğlu günlerce düşünceli bir hal alır, yemeden içmeden kesilir. Bu hali gören bey:

-Ne oldu Dedemoğlu bizim oğlan pek keyifsiz der.

Dedemoğlu:

-Bir sorayım ağam derdi neymiş küçük beyimin.

Dedemoğlu alır küçük beyi karşısına sorar bu halinin nedenini.

-Ah benim hocam, benim içim yanar. Ava giderken Akpınar'ın başında gördüğümüz ceren kurumlu kız hiç aklımdan çıkmıyor. Bu derdin bir çaresi var mıdır?

Dedemoğlu:

-Olmaz mı beyim, yarın sabah bineriz atlarımıza. Gideriz Akpınar'ın başına, sen alırsın sazını söylersin o güzelin meziyetlerini. Eğer o güzelde seni seviyorsa çıkar gelir der.

Sabah olunca binerler atlara tutarlar Akpınar'ın yolunu. Küçük bey alır sazını kucağına söyler sevdiği güzelin güzelliklerini:

Aman şu Ceren'in kaşı gözü kudurettten sürmeli

Aman şu Cereni nerde bulup sevmeli

Aman şu Cereni sevdiğine vermeli

Seherden karşıma çıktı bu Ceren

Aklımı başımdan aldı bu Ceren

Aman şu Cerenin sulakları kayalı

Aman kayasında mor menekşe dayalı

Aman kiraz yemişte dudakları boyalı

Seherden karşıma çıktı bu Ceren

Aklımı başımdan aldı bu Ceren

Aman şu Cerenin sulakları yokuşlu

Aman kaşı gözü kudretten nakışlı

Kurumu da yavru Şahan bakışlı

Seherden karşıma çıktı bu Ceren

Aklımı başımdan aldı bu Ceren.

Ah Su Yolu

Bir zamanlar Kilis'te şehir suyu şebekesi olmadığından, meşhur Kilis eşekleriyle evlere su satan insanlar varmış. (Kilis'in üç meşhuru şunlardır. Kilis Keçisi, Kilis Eşeği ve Kilis pekmezi.) Bu insanlara mesleklerinden dolayı saka denirmiş. Eşeklerin üzerine tahtadan yapılmış biri sağda, biri solda sandık bağlanır bunların içine de tenekelerle veya kilden yapılmış, (yörede kenne denir) testilerle su doldurulur evlere

servis yapılmış. Genellikle de Ulu Camii'nin suyunu tercih ederlermiş. Kesin tarihi bilinmemekle beraber, tahminen 1890'lı yıllarmış. Habip isminde yakışıklı, boylu boslu, güçlü, kuvvetli, bir o kadar da efendi bir saka varmış. Habip Kilisli hanımların sevdiği, güvendiği biriymiş. Herkese su taşıdığından, bütün Kilis eşrafını tanımaya girer çıkarmış. Çapar Abdo isimindeki ağanın evine köylerden çok misafir gelip gittiği için onların su ihtiyacı daha çok olur, Habip de onlara daha çok girer çıkarmış. Çapar Abdo ağanın evinde hanımın ev işlerine yardım eden Oylum köyünden İclal de Habip'in sevdalısıymış. Bir gün Habip aceleyle su getirirken testi kapıya çarpınca kırılmış ve Habip'in eli kesilmiş. Bilekten kesilen elin kanı durmak bilmiyormuş. Abdo Ağanın hanımı Habip'i almış misafir odasına elini sarmış sarmalamış. Habip ah ah keşke acele etmeseydim, birçok yerden su beklerler insanlara mahcup olacam deyip inliyoruzken başında bekleyen İclal bu türküyü okumuş.

Ah su yolu su yolu
Gider boş gelir dolu
Desti kulpun kırılınsın
İncinmesin yar kolu
Seherdir seçemedim
Deryadır geçemedim
Gönül bir tel ibrişim
Dolaşmış açamadım

Seherde uyananlar
Gelsin derde yananlar
Yaralı bülbül gibi
Daldan dala konanlar

Bey Mayıl

Kilis in Tilhabeş (Yavuzlu) köyün de oturan Azıklı aşiret reisi İnal Bey'in çocuğu olmuyordu. Yedi yıl sonra dualarla kurbanlarla bir erkek evladı dünyaya geldi. Köyün ileri gelen dedeleri, beye oğlunun adını Mayıl koymasını istediler. Bey buna itiraz etmedi ve bebeğin adı Mayıl kondu. Mayıl çok akıllı, terbiyeli, inançlı, büyüklerine ve töresine bağlı genç olarak yetişti. Azıklı aşireti genç beylerini çok severlerdi. Aşiretten birçoğu kızını, bu yiğit delikanlıya vermek için adeta yarışlardı. Mayıl bu konuda hiç kimseye bir şey demez ve nasip deyip geçiştirirdi. Bir gece rüyasında aksakallı bir dede, senin kısmetin Karaistan elindedir adı da Abu Güneş'tir dedi. Sabah uyandığında sanki Abu Güneş'i de görmüş gibi tir tir titriyordu. Hemen babasına çıkıp rüyasını anlattı ve gitmek için izin istedi. Babası etme oğlum gitme oğlum. Aşi-

retten kimin kızını istersen alalım, Karaistan uzaktır başına bir hal gelir dedi. Dedi de Mayıl gördüğü rüyanın ve aksakallı dedenin etkisinden kurtulamadı. Atını, kılıcını ve sazını alıp aşiretiyle helâlaştı ve yola çıktı. Üç gün üç gece gittikten sonra Karaistan eline ulaştı. Karaistan eli beyinin evine misafir oldu. Yemek ikram ettiler, hal hatır sordular ve bey Mayıl'a sarayı gezdirmek için onunla odadan çıktılar. Aman Yarabbi! Mayıl sofada bir güneş gibi parlayan sarı saçlarıyla, aya benzer bembeyaz yüzüyle bey kızı Abu Güneş'i görür. Dizlerinin bağı çözülür, işte der dedelerin dediği güzel bu olmalı. Abu Güneş de Mayıl'ı rüyasında görmüştür. Akşam olur Mayıl'a yatak sererler izzet ikramdan sonra yatmaya çekilir. Abu Güneş el ayak çekildikten sonra Mayıl'ın yanına gelip onu rüyasında gördüğünü anlatır. Bey Mayıl da rüyasını anlatır ve bizi birbirimize Huda yazdı diyerek evlenmek için gereğini konuşurlar. Abu Güneş ama ben amcam oğluna nişanlıyım der. Amcam oğlu duyarsa bizi yaşatmaz bu bizim sırrımız olsun, sen iki gün daha kal der ve Mayıl'ın yanından ayrılır. Ertesi gün de daha ertesi günde misafir kalan Mayıl'dan şüphelenen Abu Güneş'in amcaoğlu iki arkadaşını da alarak köy çıkışında pusu kurar. Abu Güneş'le Mayıl üçüncü günün sonunda gece olunca kaçmayı planlarlar. Gece olur ve iki hak âşığı atlarını alıp yola koyulurlar. Köyün çıkışında pusu kuran amcaoğlu durumu görünce iki arkadaşıyla Mayıl'a saldırır ve onu öldürürler. Sevdiği adamın cesedinin yanına oturan Abu Güneş, sabah olup gün doğuncaya kadar ağıt yakar. Sabah olayı gören aşiret çok üzülür ve cenaze telaşına düşerler. Bu arada sevdiğini kaybeden Abu Güneş, Mayıl'sız dünya bana zindandır diyerek kendini Başdaş Dağındaki yardan aşağı atar. İşte bu ağıt o tarihten beri Kilis elinde çalınır, söylenir.

Evinin Önünde Bağlamış Sicim (Barak Havası)

Barakların Beydilli aşiret beyinin kızına âşık olan çoban Mahmut, sevdiği kızı alamaz. Aralarında dağlar kadar fark vardır, verir mi ağa kızını. Mahmut Her gün sevdiğini görür ama ona yaklaşamaz. Köyde bir düğünde sevdiği bey kızı Essüm'e davulcuların halayda yol vermeleri üzerine bu garip ağzı barak havasını okur.

Aman evinin önüne gine bağlamış sicim
Kız ben seni sevdim alamadım yetmiyor gücüm
Çok gelip geçme kapımdan kan ağlar içim
Muradım gözümde kaldı yanarım

Aman havada uçuyor da bir çifte turna,
Yavrum turnalar getirir ağzında hurma.
Yar Allah'ın seversen de karşımda durma,
Muradım gözümde kaldı yanarım.

Yester'in Öyküsü

Anadolu'nun çok zengin kültürü olduğunu ve bu zenginlik beraberinde birçok kavmin bu topraklarda barındığını biliyoruz. Osmanlı tüm dünya da barış, sevgi ve hoşgörüyü inancı gereği tesis etmeye çalıştığından içerdeki azınlıkları da kendi vatandaşıyla bir tutmuş. İçerde ki azınlıklar fırsat bulunca da düşmanlıklarını ortaya koymuşlar. Kurtuluş savaşında Antep cephesinde, Erzurum cephesinde, Adana'da, Antakya'da, Kars'ta, Gümüşhane'de düşmanla birlik olup Anadolu'nun gerçek sahipleri Türklere karşı savaş vermişler. Bir zamanlar Kilis'te birbirlerine âşık olan ermeni kızı Estel ile Şemşettin Allah'ın emriyle evlenmişler. Bu durumu içlerine sindiremeyen Ermeniler Estel'i öldürmüşler. Bu ağıt da çok güzel olan yeni gelin Estel'in üzerine yakılmıştır. Yörede Estel'e Yester denmektedir. Yaklaşık beş yüz yıl birlikte yaşamalarına rağmen Ermenilerle Türkler birbirlerinden kız alıp vermemişler.

Yester ölmüş kağın gidek mezara
Manocular erken gelir pazara
Yester seni uğrattılar nazara
Söyle doktor söyle ölecek miyim?
Ölmeden yârimi görecek miyim?

Yester'in giydiği beyazlı hasa
Kilis'i uğrattı derin bir yasa
Yester seni öldürenler kan kusa
Söyle doktor söyle ölecek miyim?
Ölmeden yârimi görecek miyim?

Zeynep'im ağıtı ve Öyküsü

Barak eli Tilhabeş'te yaşayan güzelliği, terbiyesi ve cesaretiyle dikkatleri üstüne çeken Tekküşlerin Zeynep, bir gün atıyla komşu köye giderken attan düşer ve oracıkta ölür. Çünkü at dörtnal gidiyordu ve aniden önüne çıkan hendekten ürker ve sıçrayınca Zeynep dengesini kaybeder ve başı üstü yere düşer. Bu elim olayın arkasından kızına doyamayan annesi ağıt yakar.

Aman gine dikildi bayrağı da oldu bazarlık
Aman Zeynep gelin olmuşta Şenol mezarlık
Aman Zeynebim çok güzelde atın üzerlik.
Zeynebim Zeynebim güzel Zeynebim
Çeyizi sandıkta kalan Zeynebim.

Aman gine köyünün önünde duruyor kavak
Aman elleri kınalanmışta yüzünde duvak
Toplanın komşularda kulun kurbanın olim Zeynebi savak
Zeynebim Zeynebim güzel Zeynebim
Çeyizi sandıkta kalan Zeynebim.

Kefin gelmiş usul boya biçilir,
Yekindi gergiden nasıl geçilir.
Güzeller içinde Zeynep seçilir.
Zeynebim Zeynebim güzel Zeynebim
Mirazı karnında kalan Zeynebim

Memede Yazık (Kilis'ten Çıktı On İki Atlı)

Anadolu'nun sınır ili olan Kilis, 1950'li yıllar da sanayileşmenin olmadığı, ilkel tarımla geçimini sağlayan küçük de olmayan bir ilçeydi. Yakınında bulunan (60 km) Halep ten kaçak sınır ticaretiyle uğraşan insanlar da vardı. Suriye ile ülkemiz sınırlarına gömülen tank ve personel mayınları, bu işi yapanların korkulu rüyasıydı. Ama ekmek aslanın ağzında olduğundan, insanlar canları pahasına sınırda ki mayınların arasından Halep'ten gelen kaçak malları sırtlarına alıp (Hamallık) Kilis tarafına geçiriyorlardı. Bu işte ustalaşmış insanlar olduğu gibi acemiler de vardı. İşte Memed de bu acemi hamallardan biriydi. Memed askerlik vazifesini yaparken babası Kel Ömer vefat etmiş, üç kız kardeşiyle anası yetim kalmışlardı. Gelir elde edecekleri bir tarla, bağ, bahçeleri de yoktu. Komşular yardım ediyor zar zor geçiniyorlardı Memed askerden gelir gelmez geçim sıkıntısı omuzlarına binmişti.

Ne yapsın nere gitsin, iş yok, para yok, mal, mülk yok. Arkadaşları ona çare olmak adına sınır hamallığı olan sırtçılığı önerdiler. Çaresiz bu işi kabul eden Memed ilgili adamları buldu konuştu ve yarın akşam gün batımında buluşmaya karar verdiler. Memed ertesi gün para kazanma sevinciyle koşarak buluşma yerine gitti. İşin zorluğunu dikkatli olmak gerektiğini anlattılsa da Memed para kazanma heyecanından her şeye olur deyip başıyla tasdik etti. Hava kararınca Suriye tarafına geçip orada bekleyen çay, kahve, incik, boncuk dolu çuvalları sırtlarına alıp mayın tarlasından geçirmeye başladılar. Aradan çok geçmedi Memed tank mayınına basınca büyük bir gümbürtüyle mayın patladı ve bacağı koptu. Acılar içinde kalmıştı, arkadaşları da bırakıp kaçtılar. Biraz sonra Memed'i Suriye askerleri fark ettiler ve vurdular. Bu acı olayın arkasından çaresiz anne oğluna şu ağıtı yaktı:

Kilis'ten çıktı da on iki atlı
Mayına düştük de yolumuz bağlı
Aman daim kara olur da yiğidin bahtı
Vurma zalim vurma Memede yazık
Taman yıkılmış evleri de kaderi bozuk.

Atlar çıktı da Kilis yolu göründü
Yol parası da bu gün zalimlere verildi
Duymadın mı da benim anam oğlun vuruldu
Vurma zalim vurma Memed'e yazık
Taman yıkılmış evleri de kaderi bozuk.

Türkülerin insan sağlığına faydaları

bölüm 3

Türkülerinin İnsan Sağlığına Faydaları

Anadolu Türklerinin yüzyıllar boyunca mûsikî ve su sesiyle hasta tedavisi yaptığını biliyoruz. Orta Asya'dan, Anadolu'ya gelen Türkler, şaman kültüründe önemli yeri olan müzik aletlerini; Kam ve Baksı'yı da beraberlerinde getirmişlerdir. Aslında din adamı olan Şaman, aynı zamanda iyi bir sanatçı, iyi bir hekim ve o devrin bilge kişisiydi. Hastalıkları kötü ruhların yaptığı düşünülür ve şaman o kötü ruhları kovmak için müziği ve dansı kullanırdı. Anadolu'ya yapılan göçlerle bu kültür de taşınmış ve geliştirilmiştir.

Selçuklu ve Osmanlı Devletleri, uzun bir zaman ilim, müzik, tıp ve sanat alanlarında dünyanın en ileri uygarlıkları olmuşlardır. O zamanın en iyi bilim adamları Anadolu'dan çıkmıştır. İşte bu bilim adamları hakikaten Osmanlı medeniyetinin dorukta olduğu zaman diliminde değerli çalışmalar yapmışlardır. Ancak bugün bu çalışmaların güncelleştirilmesi gerekmektedir. O zaman yapılan tespitlerin, bugünün bilimsel metotlarıyla ispat edilmesi şarttır. Aksi halde ileri sürülen tezler birer kuru güdültüden ve bir folklorik özellikten öteye gidemez. Osmanlı döneminde müzikle tedavi (Müzikoterapi) merkezleri var mıydı?

Bu konuda bilinen ilk tıp fakültesi olarak nitelendirilen ve 1154'te Türk Atabeği Nurettin tarafından Şam'da yaptırılmış olan Nurettin Hastanesi'nde akıl hastalarının müzikle tedavi edildiğini kaynaklardan öğreniyoruz. Bu tedavi yönteminin bu hastanede 17. yüzyıla kadar devam ettiğini yine kaynaklar bize bildiriyor. Evliya Çelebi 1648'de burayı ziyaret etmiş ve seyahatnamesinde buradaki uygulamadan bahsetmiştir. Burada hüznün yok edilmesi için (def-i gam için) günde üç defa güzel sesli hanende ve sazandelerin fasıl yaptıklarını detaylı bir şekilde anlatmıştır. Sultan III. Selim zamanında Gevrekzade Hasan Efendi'nin çocuk psikiyatrisi ve çocuk hastalıklarında makamların etkilerini incelediğini ve bunu bir kitap haline getirdiğini görüyoruz. Hatta ilginç tespitlerinden biri de insanların renklerine göre mûsikî zevklerinin farklılık gösterdiğidir. Buna göre esmerlerin rast, kumral ve sarışınların kuçek makamı ve benzerlerinden etkilendiği yazılmıştır. 19. yüzyılda yaşamış Haşim Bey tarafından yazılmış Haşim Bey Mecmuası'nda yine o zamana kadar yazılmış olan mûsikî ile tedavi çalışmaları gözden geçirilmiştir.

Günümüzde gerek ekonomik şartların zorluğu, gerekse sosyal hayatın tek düzeliği; insanların müzik ve diğer sanat dalları ile olan ilgilerini azaltmış, hatta yok etmiştir. Nasıl bir davranış, terapisi, bilişsel tedavi varsa ve bunların kendilerine has kuralları ve metotları varsa müzikle tedavinin de kendine has bir kurallar manzumesi ve metotları vardır. Haliyle müzikle tedaviyi bir pozitif tedavi aracı olarak görmeliyiz.

Yıllardır millet olarak kulağımızı bazı çevreler bozmaya çalışmış ve bunda da gayet başarılı olmuşlardır. Kendi genlerindeki müziği duyamamış bir toplumuz. Kendisini sakinleştiren, motive eden, huzura erİştiren o tınıyı bir türlü bulamıyor, başka yerlerde arıyoruz. Atatürk'ün bir sözü vardır; “Sanattan yoksun bir milletin hayat damarlarından biri kopmuş demektir.” diye. Hakikaten kendi müziğinden yoksun milletimiz, ruhsuzlaşmıştır. Kendi kültürel değerlerinden ve müziğinden uzaklaştıkça da hayatı anlamsızlaşmış, monotonlaşmış ve keyifsizleşmiştir. Birçok insanî değer tehlikede olduğu ülkemizde ben bunu sanattan, estetikten ve müzikten uzak kalışımıza bağlıyorum. Uzak kaldıkça da kan kaybedip şuursuzlaşıyoruz.

Bunu ortadan kaldırmak için neler yapabiliriz? Öncelikle dil konusunu halletmemiz gerekmektedir. Dilimiz yozlaştırılmış, bazı kendini bilmez bazı dilcilerin etkisiyle kısırlaştırılmaya çalışılmış, dilimizin estetiği ve esnekliği tehdit altına girmiştir. Dikkat edin dilin bozulmasıyla beraber toplumun düşünme yeteneğinde, duygulanımında, iletişimde, hoşgörü ve tevazu anlayışında, müzikal başarısında bir düşüş yaşanmıştır. Çünkü insanların birbirlerini anlamakta zorlanmaya başlamasıyla, toplumsal estetik anlayışı da yolundan sapmıştır. “Müzik duygusu ve zevki doğuştan aktarılan bir bilgidir. Ancak psikolojik ve sosyal etkenler bu bilginin yalın haliyle yaşanmasını engeller ve bazen farklı bir bilginin yüklendiği izlenimine sebebiyet verir.” Biz Türklere has ninnilerimizle bebeklikle başlayan müzik eğitimi tüm benliğimize yerleşir. Ninni söyleyen annenin sesindeki ahenk, melodi ve ritim bebeğin ruhi gelişimi yanında, fiziksel gelişimini de düzenler. Müzik bireyde zekâ gelişimini ve hafıza genişliğini artırarak, muhakeme ve mantığı geliştirir.

Ancak müziğin bu tesirleri, hem kişilerin genel anatomik yapısına hem de seçilen müziğe bağlı olarak değişmektedir. Meselâ antrenmanlı ve antrenmansız atletlerde hareketli ve hareketsiz parçalar eşliğinde yapılan yoğun egzersiz sonucunda hareketli müziğin, antrenmansız koşucularda kortizol seviyesini artırdığı, ama antrenmanlı koşucularda bir tesire yol açmadığını bulmuşlardır. Bu ise, formda olmayan kişilerin kilo kaybına yol açmaktadır. Formunda olan atletlerde ise böyle bir tesir gözlenmemiştir. Müzik bölümü öğrencilerinin, stres hormon seviyeleri, diğer öğrencilerinkinden daha yüksek bulunmuştur. Kesin olarak bilinen bir şey ise beyin, hormonlar ve müzik arasında karşılıklı girift bir münasebetin olduğudur.

Müzik, depresyon geçiren gençlerde beyni rahatlatıcı ve hormonal düzensizlikleri hafifletici rol oynar. Kronik depresyon beynin sağ ön bölgesindeki aktivasyonun artmasıyla da karakteristiktir. Müzik, depresyondaki kişinin ruh hâletini tersine döndürüp, stres hormonlarını azaltır (The Journal Adolescence, 1998, 33, pg. 109-116). 20 dakika müzik dinleyen kişilerde, beynin faaliyet durumu ve stres hormon-

ları (kortizol salınımı) seviyesi değişmiştir. Müzik eğitiminin mücerret düşünmenin yanında kelime hafızasına da olumlu yönde tesir ettiğine dair tespitler vardır

Müziğin insan sağlığı üzerindeki faydalarını şöyle sıralayabiliriz:

Çağımızın en yaygın sağlık sorunlarından olan depresyonda, özellikle grup müzik terapi çalışmaları sonrasında öz bakımda, değerlilik ve işe yararlılık duygusunda, sosyal isteklilikte artma, intihar düşüncelerinde azalma gözlenmektedir.

Kanada'da Della Bela ve arkadaşlarının 2002 yılında yaptıkları bir müzik-beyin araştırmasında, Türk mûsikisinde rast, mahur, acemaşiran gibi makamlara tekabül eden majör makamların ve hızlı tempodaki ritimlerin beynin sol ön bölgesini uyardığı ve böylece mutluluk duygusunu artırdığı ortaya konmuştur. Bu çalışma 9. yy'da yaşamış Farabi'nin, "rast makamı insanda safa ve neşe duygusunu artırır" şeklindeki tespitinin ne kadar yerinde olduğunu ortaya koyan önemli bir çalışmadır. Psikiyatrinin en önemli rahatsızlığı olan şizofreni rahatsızlığında müzikal aktiviteler yüz ifadesinde canlanma, vücut duruşunda ve görünümünde düzelme, kendine bakımda, konuşmada, girişimcilikte, işlevsellikte, dış dünyayla irtibatla artma etkisine sahiptirler. Müzikoterapi şizofreni hastalarının davranışlarını disipline etmektedir. Ayrıca damgalanmanın önüne geçilmesinde etkili olmaktadır.

Uygun müzik ve müzikal aktiviteler, panik bozukluğu, sosyal fobi, kaygı bozukluğu, takıntı hastalığı, örselenme sonrası stres bozukluğu gibi hastalıklarda yükselen stres hormonlarının seviyesini düşürmektedir. Bu hastalıklar esnasında vücutta beliren kas gerginliği, kalp hızında artış, solunum zorluğu, deri ısısında azalma bulgularını normale gelmesini sağlayarak, sempatik sinir sisteminin devre dışı kalmasına yardımcı olur. Seanslarda relaksasyonu sağlamak için bir müziğin belirlendiği, korkulan ve sıkıntı duyulan ortamlarda bu müziğin dinletildiği 'müzikal şartlanma modeli' özellikle kaygı bozukluklarında etkin bir müzikle tedavi yöntemidir.

Alkol ve uyuşturucu bağımlılığı dünyanın baş etmede zorlandıkları toplumsal sorunların başında gelmektedir. Uyuşturucu kullanımı bugün 11 yaşına kadar inmiştir. İlaç tedavisi çoğu zaman istenilen sonuçlara ulaşmada yetersiz olmaktadır. Bunun için bugün klasik tedavilerin güçlendirilmesi gerekmektedir. Uyuşturucuyu bırakabilmenin birinci kuralı bırakılabileceğine inanabilmektir. Müzikoterapi, kişinin kendine saygısını artırmakta ve bırakma konusunda cesaretlendirmektedir. Grup Müzikoterapi çalışmaları madde kullananlardaki sosyal dışlanmışlığı önlemekte, kendini ifade etme imkânı vermektedir. Müzikal aktiviteler sayesinde yeni bir çevreye kavuşmakta, sosyal etkinlikleri artmakta ve böylelikle uyuşturucu çevresinden

uzaklaşabilmektedir. Bunama, unutkanlığın yanında davranış problemleri, kişilik değişiklikleri, psikolojik bozukluklar ve sosyal uyum sorunlarıyla seyreden bir tablodur.

2005'te yapılan sekizinci dünya biyolojik psikiyatri kongresinde Müzikoterapi Alzheimer hastalığı ve diğer bunama rahatsızlıklarında en etkili tedavi yöntemi olarak gösterilmiştir. Etkinlikte ilaç tedavisinin bile önüne geçebileceği iddia edilmiştir. Bu, kullanılan ilaç tedavisini daha etkin hale getirmektedir. Gerçekten de bunama hastalarında yapılan Müzikoterapi çalışmalarında görülmüştür ki, sosyal iletişim ve değerlilik duygusu artmaktadır. Bunama hastalarının ve bunama hastalarına bakan insanların en çok muzdarip oldukları huzursuzluk, gezinme ve saldırma gibi amaçsız davranışlar müzikal etkinliklerle azalmaktadır. Uyku kalitesi düzelme olmakta, hafıza güçlenmekte, hatırlama güçlenmektedir. Dans gibi müzikal aktiviteler kas gücünün ve kendilerine güven duygusunun artmasını sağlamaktadır. Dikkat-konsantrasyon ve bellek fonksiyonlarını düzenlemekte, uyku kalitesini artırmaktadır. Özürlü kişilerde kas gücünü artırmak, psikososyal becerilerin yeniden kazanılmasını sağlamak, tedaviye uyumu artırmak için müzikle tedavi çok etkili olmaktadır. Felçlerde, kas hastalıklarında, Parkinson hastalığında, nörolojik ve psikolojik baş ağrıları ve vücut ağrılarında, şeker hastalığında, kalp-damar hastalıklarında, alerjik hastalıklarda, astım benzeri solunum sistemi hastalıklarında, psikosomatik hastalıklarda, spastik kişilerde, doğuştan kalça çıkığı olanlarda, fiziksel gücü, motivasyonu, kendini iyi hissetme duygusunu, yaşama gücünü artırmada, bedeni ve beyni rahatlatmakta etkili olmaktadır.

Türk Müziği Makamlarının Sağlığınıza Faydaları

1) RAST MAKAMI: Kemik ve beyne etkilidir. Fazla uyumayı engeller. Nabzın yükselmesine yardımcı olur. Özellikle çocuk bünyesinde nem hâkim olduğu için; bu nedenle oluşan dengesizlikleri düzeltir. Akıl hastalıklarına iyidir.

2) IRAK MAKAMI: Kuşluk ve ikinci vakti etkilidir. Menenjit, beyin ve akıl hastalıklarına faydalıdır. Omuz, kol, sol kol ve ellere etkilidir. Başın üst tarafına etkisi belirtilmektedir. Lezzet verir, düşünme ve kavrama konusunda etkilidir. Korku gidericidir. Saldırğanlığı önleyici ve nevroitik hastaları tedavi edici etkisi vardır.

3) ISFAHAN MAKAMI: Ateşli hastalıklardan vücudu koruyucu özelliği vardır. Ense, boyun, omuzlar ve sol dirsek için etkilidir. Güven hissi, uyum sağlama, hareket yeteneği, zihin açıklığı, gönül yenileme, düzgünlük verme, zekâyı açma ve hatıraları tazeleme özelliği vardır.

4) **ZİREFKEND MAKAMI:** Sırt, mafsal ağrılarına ve kulunca faydalıdır. Beyinle ilgili ağız çarpılmasına, kalp, ciğer, göğüs, kalça ve sağ omuza etkilidir.

5) **BÜZÜRK MAKAMI:** Kulunç ve beyin hasarı ile ortaya çıkan Şiddetli hastalıklara yararlıdır. Güç kazandırır. Boyun, boğaz, göğüs, ciğer ve kalp ve yan böğür (basen) için etkilidir.

6) **ZENGULE MAKAMI:** Kalça eklemleri ve bacak içleri ile ilgisi bulunur. Kalp hastalıklarına, menenjit ve beyin hastalıklarına etkilidir. Beyin hastalıkları ve ruh hastalıklarının tedavisi için mide ve karaciğer ateşini yok eder. XIII. asırdan önce Hicaz makamından ayrılarak oluşmuştur. Hayal ve sırlar telkin eder, uyku verir masal duygusu verir.

7) **REHAVİ MAKAMI:** Sağ omuz, baş ağrıları, burun kanamaları, ağız çarpıklığı ve balgamdan gelen hastalıklara, akıl hastalarına faydalıdır. Doğuma yardımcı olur. Göğüs, mide ve yan böğür için faydalıdır.

8) **HÜSEYNİ MAKAMI:** Güzellik, iyilik, sessizlik, rahatlık verir ve ferahlatıcı özelliği vardır. Karaciğer, kalp ve ruhların iltihabını söndürür ve yok eder. Mide harezetini giderici özelliği vardır. Büyük erkeklerde görülen gizli ateşli nöbeti ve günde bir kere gelen ateşli nöbetin giderilmesinde faydalıdır. Sol omuza etkilidir. Sıtma hastalığına iyidir.

9) **HİCAZ MAKAMI:** Kemiklere, beyne ve çocuk hastalıklarına tedavi edici etkisi vardır. Üro-genital sisteme ve böbreklere etki gücü fazladır. Alçakgönüllülük duygusu verir. Düşük nabız atımını yükseltir ve göğüs bölgesi diğer önemli etki alanıdır.

11) **NİHAVEND MAKAMI:** Kan dolaşımı, karın bölgesi, kalça, uyluk ve bacak bölgelerine etkilidir. Kulunç, bel ağrısı ve tansiyon rahatsızlıklarına faydalıdır.

12) **NEVA MAKAMI:** Göğsün sağ tarafına, böbreklere, omurilik, kalça ve uyluk bölgelerine etkisi vardır. Üzüntüyü giderir ve lezzet verir. Gönül okşayan makam adıyla bilinir.

13) **UŞŞAK MAKAMI:** Kalp, ayak rahatsızlıkları, nikriz (damla) ağrılarına faydalıdır. Gülme, sevinç, kuvvet ve kahramanlık duyguları verir. Çocukların bütün organlarını etkileyen kuru ve sıcak yellerde ve büyük erkeklerde görülen ayak ağrılarına faydalıdır.

14) ACEMAŞİRAN MAKAMI: Kemiklere ve beyne etkilidir. Yaratıcılık duygusu ve ilham verir. Durgun düşünce ve duyguları canlandırır. Hanımlarda doğumu kolaylaştırır. Anne karnındaki çocuğun yanlış duruşlarının düzelmesine yardım eder. Ağrı giderici ve spazm çözücü özelliği vardır.

“MÜZİK RUHUN GIDASIDIR” sözü uzmanlar tarafından yapılan araştırma sonucu kanıtlandı.

Antik Yunan’ın ve Amerikan yerlilerinin sıklıkla kullandığı bir tedavi yöntemi olan müziğin insan sağlığına 10 faydasını uzmanlar şöyle sıraladı:

- 1- Depresyonu azaltıyor: Klasik müzik, depresyonu yüzde 25 oranında azaltırken, kişi, hoşuna giden herhangi bir müzik türünü dinlediği zamanlarda da aynı etkiyi görüyor.
- 2- Ciğerlerin kapasitesi artıyor: Şarkı söylemek ciğerlerin kapasitesini artırıyor.
- 3- Tansiyonu düşürür: Egzersiz yaparken müzik dinlemek vücuda daha fazla kan pompalıyor.
- 4- Bebekleri sakinleştirir: Klasik müzik anne karnındaki bebeğin bile kalp atışlarını düzene sokuyor.
- 5- Zihni açıyor: Müzik dinlemek zihinsel aktiviteleri güçlendiriyor.
- 6- Epilepsiyle mücadele ediyor: Epilepsi hastaları, müzik dinlemeyenlere oranla daha az nöbet geçiriyor.
- 7- Bağışıklığı güçlendiriyor: Şarkı söylemek soğuk algınlığına iyi geliyor.
- 8- Acıyı azaltır: Müzik terapisi fiziksel acıyı dindiriyor.
- 9- Alzheimer hastalığına iyi gelir: Alzheimer’e karşı koruyor, iyi uyku sağlıyor.
- 10- Parkinson’la savaşır: Müzik terapisi Parkinson’a iyi geliyor.

Kilis'te Yaşayan Karacaoğlan

Ünlü halk ozanımız Karacaoğlan'ın Kilis yakınındaki Hapse Köyü'nde (günümüzde Yavuzlu Belediyesi'ne bağlı olup, Hapse Mahallesi adıyla bilinir) yaşadığı ve bir ezgisinde geçen "Akpınar'ın " da, Kilis'in mesire yeri Akpınar olduğu söylenir.

I

Bitti mi ola Şam elinin hurması
Gitti mi ola ala gözün sürmesi
Hama'nın Hamısın telli durnası
Durna yarın selam saldı gel deye

II

Bitti mi ola Şam elinin gülleri
Açtı mı ola siyecinden dalları
Şu sefil Yakup'un şirin dilleri
Durna yarın selam saldı gel deye

III

Bir ağaçta biter üç yanal alma
Birinden öteye elini sunma
Irak yakın deye eylenip kalma
Durna yarın selam saldı gel deye

IV

Aşına da Karacaoğlan aşına
Yeni girmiş onüç, ondört yaşına
Irak değil Akpınar'ın başına
Durna yarın selam saldı gel deye

Musabeyli ilçesi sakinlerinden Çavışlı Türkleri, Karacaoğlan'ın Çavışlı Oymağı'ndan olduğunu ve Zobular Köyü'nde doğduğunu söyleyerek; ozanın ezgilerinde kullandığı Kilis yöresi ağız özelliklerini (Gursaksız: Öğrenme gücü, öğrenme yeteneği az; Ökçesiz: Ürkek, gibi sözlerle, Ecel: Kapımıza deve çöktü, gibi deyimler) örnek gösterirler.

"Uzar gider 'bir şıgvacık dal gibi' / Yaylanın karından beyazdır (dişin) / Geri dönsek (kınar m'ola) el gibi / Yaz gelip de (beşe ayları) doğunca / Kız senin göksünde (süllüm) dayarınm / (kıcılı) boranlı soğuk dağımız / Önce seni yokladım ökçen yok imiş / Döğü vermiş mor bileği kolunca / Bozulmuş (siyeci) virane bağlar / Deli ediyog öldürmüyog ne fayda / Benim gonca solduktan (kelli)" gibi söyleyiş özellikleri, Kilis yöresi ağızdır.

Kimi kaynak kişiler (Mizirin'li Halid'in oğlu / Halidoğlu) Karacaoğlan'ın Colap'ta doğduğunu ve burada Kocakız (yörede Karakız adıyla anılır) adında, bir güzele aşık olduğunu anlatırlar.

Bir söylenceye göre; Colap'ta yaşayan yaşlı bir Türkmen kadını Karacaoğlan'a, "Dünyada Bu Karakızdan (Kocakız) daha başka güzeller de var. Git Uruma, oradaki güzelleri görünce bu kız usuna bile gelmez" demiş. Karacaoğlan da bu söz üzerine gezgin olmuş.

Urumu ve Şam'ı dolaşan ozan, yıllar sonra köyüne geldiğinde sevdalandığı kızı görmüş. Kocakız, kendisini tanımadığı gibi, ağarmış saçı ve sakalına bu davranışının yakışmadığını söylemiş. O da sonradan farkına vardığı, ağarmış saçı ve sakalından arlanarak Karkamış yakınındaki Akpınar köyüne yerleşmiştir.

Barak Türkmenlerinden Azıklı Obası'na mensup Kılıçoğlu (Kılınçoğlu), İlbeylili Beyoğlu (Akmelekoğlu), Miskin Ali gibi halk ozanları yanında 1750'li yıllarda yaşamış mantuki Ömer Efendi ve 1850'li yıllarda yaşamış Abdullah Enveri mantık konusunda eserler vermiş ve öğrenciler yetiştirmiş Kilislidir.

Ruhi Efendi, Mehmet Haki Efendi, Sağır Kâtip, Bekir Vahit Bey, Yavaşcazade Mehmet Sezai Efendi, A.Muhtar Yavaşca, Beytazade Şeyh Abdullah Sermest, Mehmet Zihni Baba, Bedirzade Haki Efendi, Cezar'ın oğlu Ahmet Efendi, Şair Meyli, Fasiha Hanım (kadın şair), Merkuççu Rahmi, Abdullah Refet Efendi, Hacı Fazıl Efendi Bekir Vahit Efendi, Ahmet Agah Bey, Müftü Haki Efendi, Hacı Muhittinzade Hüsnü Efendi, Üryanizade Cemil Molla, Necip Asım Yazıksız, Bal Hasan oğlu Kilisli Muallim Rıfat Bilge adlı kişiler; kültür, edebiyat (Divan Şiiri ve özellikle Tasavvufi Divan Şiiri) ve dilbilim konularında eserler vermişlerdir.

Kilis'te Yetişen Sanatçılar

Nejat UYGUR

10 Ağustos 1927 yılında Kilis'te doğdu. Öğretmen bir annenin ve subay bir babanın üç oğlundan ortancası olan Uygur, eğitimini Anadolu'nun çeşitli bölgelerinde tamamladı. İlkokulu Siirt, Ezine ve İntep'e'de okudu ve bu dönemde tiyatroya müsamerelerle başladı. Sarıyer, Çanakkale ve Manisa'da ortaokulu tamamladıktan sonra Güzel Sanatlar Akademisi'nin Heykel Bölümü'ne girdi ama mezun olamadı. Tiyatroya profesyonel olarak 1949 yılında "Nejat Uygur Tiyatrosu" ile adım attı. 1943 yılında Sarıyer Halkevi'nde başladığı boksla beraber spora karşı ilgisi arttı. Atletizm ve su topu yanı sıra iyi bir at binicisidir. 1952 yılında Necla Uygur ile hayatını birleştirdi. 13 yıl süren Anadolu turneleri sürecinde sırasıyla Süheyl, Süha, Ahmet, Kemal ve Behzat adlı beş erkek çocukları dünyaya geldi. Süheyl ve Behzat babalarının deyimiyle "armut ağacının dibine düştüler" ve tiyatrocu oldular. 1998 yılında Kültür Bakanlığı'na verilen Devlet Sanatçısı unvanını almıştır. Uygur, 10 Eylül 2007'de beyin damarlarında oluşan bir tıkanıklık nedeniyle vücudun sol tarafında kısmi felç geçirdi. 18 Kasım 2013'de vefat etmiştir.

Ödülleri

2007 - Altın Kelebek TV Yıldızları Yarışması "Tiyatroya Destek Yılı Özel Ödülü"

2006 - Kemal Sunal Kültür Sanat Ödülü "En İyi Tiyatrocu"

1999 - 22. Avni Dilligil Tiyatro Ödülleri "Belkıs Dilligil Onur Ödülü"

Filmografi

2007-Beyaz Melek (film)

2004 - Vizontele Tuuba (Hacı Zübeyir)

1974 - Cafer'in Nargilesi

1971 - Cafer Bey İyi, Fakir Ve Kibar

1970 - Cafer Bey

Aynur GÜRKAN

Yıl 1961... Ankara Radyosunun açmış olduğu stajyer sanatçı imtihanına birçok yetenekli genç girer. Türk Sanat Müziği dalında imtihanı kazanan birisi, Yurttan Sesler'in hocası Muzaffer Sarısözen'in dikkatini çeker. 17 yaşında, sevimli, neşeli bir lise öğrencisi kızdır bu. Ses yapısı, türkü okumaya çok müsaittir. Sarısözen Hoca, Yurttan Sesler'e alır. İşte Aynur Gürkan Erdemir'in türkülerle dolu dünyası böyle başlar. "Mendil serdim sicime, Eşref, Masa üstünde testi, Urfa'nın etrafı dumanlı dağlar, Yüce dağ başında yanar bir ışık" gibi pek çok türküyü, onun sesinden daha çok sever halkımız. Üstün sanat yeteneğinin yanında en belirgin özelliği nedir diye sorulsa, arkadaşları sözleşmişçesine şu cevabı verir: Mütevazılığı...

Aynur Gürkan Erdemir 5 Ocak 1986 tarihinde yakalandığı amansız hastalığa yenik düşerek vefat eder. Bu gün TRT arşivinde seslendirdiği türküler bulunmaktadır.

Prof. Dr. Alâeddin YAVAŞÇA

1675 Yılında Yavaşça Süleyman Çelebi'nin tanzim ettiği Vakıfnamesi bulunan bir ailenin mensubu olarak 1 Mart 1926'da Kilis'te doğdu. Babası Kilisli Şair Yavaşça'za-de Sezai Efendi'nin oğlu Hacı Cemil Efendi, Annesi Kınoğlu Kadri Efendi'nin kızı Enver Hanım'dır.

Kilis Kemaliye İlkokulu ve Kilis Ortaokulu'nu bitirdikten sonra lise birinci sınıfı yatılı olarak Konya Lisesi'nde başlayıp, 2 ve 3. Sınıfları İstanbul Erkek Lisesi'nde birincilikle tamamlayıp 1945'te mezun oldu. İstanbul Üniversitesi'ne giriş imtihanını kazanarak Tıp Fakültesine başladı. 1951 yılında İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden mezun olan Yavaşça, İstanbul Üniversitesi 1. Kadın Doğum Kliniğinde, Ord. Prof. Dr. Tevfik Remzi Kazancıgil'in yanında Haseki Hastanesinde ihtisasını yaptı ve 1955 yılında Kadın-Doğum Mütchassısı oldu. Askeri hizmetini Kasımpaşa Askeri Deniz Hastanesi'nde yapan Yavaşça, sırasıyla, Zeynep Kamil Doğumevi, Taksim İlk Yardım Hastanesi, Şişli Etfal Hastanesi'nde Başasistanlık ve Şef Muavinliği görevlerini yapmıştır. 1969 yılında açılan Vakıf Gureba Hastanesi Şeflik imtihanına girmiş, imtihanı kazanıp o tarihten 1976 yılına kadar adı geçen Hastanede Kadın-Doğum Kliniği Şefliği yaparak, bu hastanede olmayan Doğum Bölümünü kurmuştur. 1976 yılında da, boşalmış olan Haseki Hastanesi Kadın-Doğum Kliniği Şefliğine naklen atanmıştır. Bu süreler içinde birçok Kadın-Doğum Mütchassısları yetiştirmiştir. 1985 yılı 1 Ekim tarihinde aynı hastanenin Başhekimisi olmuştur.

Prof. Dr. Alâeddin Yavaşca 1980 yılında Birleşik Amerika Baltimore şehrindeki Johns Hopkins Üniversitesi Hastanesi'nde "İdarecilik ve Aile Planlama Kurslarını" bitirmiştir. Prof. Dr. Alâeddin Yavaşca'nın mesleki hayatı esnasında Tıp Dünyası, Şişli Hastanesi Bülteni, Zeynep Kamil Hastanesi Bülteni, Vakıf Gureba Bülteni, Haseki Tıp Bülteni, Sağlık Bakanlığı Bülteninde yayınlanmış 54 bilimsel neşriyatı bulunmaktadır. Birçok Ulusal ve Uluslararası sempozyumlara katılmış ve bildiriler sunmuştur. Prof. Dr. Alâeddin Yavaşca'nın mûsikî hayatı; doğduğu ve ailece bağlı bulunduğu Kilis'te küçük yaşlarda başlamış, daha 8 yaşındayken o sıralarda ortaokulda hoca olan Zihni Çelikalp'ten Batı Mûsikisi keman dersleri almıştır. İstanbul'a gittikten sonra, Saadeddin Kaynak, Münir Nureddin Selçuk, Dr. Suphi Ezgi, Hüseyin Sadeddin Arel, Zeki Arif Ataergin, Nuri Halil Poyraz, Refik Fersan, Mes'ud Cemil, Ekrem Karadeniz, Dede Süleyman Erguner, Dr. Selahaddin Tanur, Hakkı Süha Gezgin, S.Ziya Özbekkan, Fehmi Tokay, İ.Hakkı Nebiloğlu, Salih Murat Uzdilek, Artaki Candan gibi üstadlardan istifadeler sağlamış, İstanbul Belediye Konservatuvarı, İleri Türk Mûsikisi Konservatuvarı, İstanbul Üniversitesi Korosu gibi kuruluşlarda icra kabiliyetini ve Mûsikî bilgisini geliştirdikten sonra 1950 yılında açılan imtihanı kazanarak İstanbul Radyosunda solist icracı olmuş, zamanla Türkiye Radyolarında ve TRT Bünyesinde "Danışma, Denetleme ve Repertuar Kurullarında üyelik ve başkanlık dâhil önemli görevler almıştır. 1967'den bu yana solistliği yanında Koro Yöneticiliği de (Klasik Türk Mûsikisi Erkekler Korosu ve Beraber Şarkılar) yapmıştır. Ayrıca belirli zaman aralıklarıyla Türkiye Radyolarına alınan stajyerlerin hocalığını yapmış ve onların sanatçı olmalarını sağlamıştır. Bu faaliyetlerinin dışında Milli Eğitim Bakanlığının "Türk Mûsikîsi Araştırma, değerlendirme ve İnceleme Kurulunda, Devlet Planlamanın 5. Beş yıllık Türk Mûsikîsi Eğitimi Komisyonunda üyelik hizmeti vermiştir.

Prof. Dr. Alâeddin Yavaşca, Türk Mûsikisinde Devlete Bağlı ilk Konservatuvarın kurucuları arasında yer almış, 1976'dan itibaren Türk Mûsikîsi Devlet Konservatuvarının Yönetim Kurulunda ve Öğretim Kadrosunda çalışmıştır. Konservatuvar YÖK yasasıyla İstanbul Teknik Üniversitesine bağlandıktan sonra, teşkil edilen "Danışma Biriminde" yer almıştır.

Prof. Dr. Alâeddin Yavaşca, Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) Başkanlığının 19.03.1990 tarihli yazısıyla İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Mûsikîsi Devlet Konservatuvarı Profesörlüğüne atanmış olup, sözü geçen konservatuvar'ın Ses Eğitimi Bölüm Başkanlığı'nı sürdürmüştür. Ancak "yaş haddinden emekli olanlar" için çıkarılan yasa dolayısıyla 2005 yılı Nisan ayı sonunda İ.T.Ü. D.K.'dan ayrılmış ve Haliç Üniversitesi'nde göreve başlamıştır.

Yavaşça'ya Gaziantep Üniversitesi, Elazığ Fırat Üniversitesi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, İ.T.Ü. ve Erzurum Atatürk Üniversitesi'nce Fahri Doktora Unvanı verilmiş olup 1991 Yılında Devlet Sanatçısı olarak ödüllendirilmiştir. Ayrıca Prof. Dr. Alâeddin Yavaşça'ya çeşitli dallarda almış olduğu 200'ü aşkın ödülün yanı sıra Türk Müsıkisine yaptığı önemli katkılar nedeniyle Müzik Dalında 2008 yılı "Cumhurbaşkanlığı Kültür ve Sanat Büyük Ödülü" ve Sanat dalında 2010 yılı "TBMM Üstün Hizmet Ödülü" de verilmiştir.

Prof. Dr. Alâeddin Yavaşça'nın icracılığı yanında ikisi Kâr-ı Natık, beşi Takım, biri Ayin-i Şerif olmak üzere yapmış olduğu 647 adet bestede; 33 form (Takım, Kâr-ı Natık, Şarkı, Peşrev, Saz Semaî, Medhal, Etüd, Marş, Divan, Çocuk Şarkıları, Mevlevi Ayini, İlahî vs.), 74 makam ve 46 usul kullanmıştır. Bu bestelerde 159 şairin güftesine yer vermiştir. Ayrıca dokuz bestekâra ait 21 esere aranağme yapmıştır. Bestelerinin birçoğu radyo repertuarında yer almış, plak ve kasetlere okunmuştur. Prof. Dr. Alâeddin Yavaşça, 1950'li yıllardan bu yana yurtiçi ve yurtdışı birçok konserler vermiş olup her yıl İstanbul Sanat Festivali Programlarında da muntazam olarak yer almakta ve konserler vermektedir. Yurtdışında verdiği konserler arasında iki defa Amerika Birleşik Devletleri'ne bazı kuruluşlarca davet edilmiş, bu iki davette beş konser vermiştir. Bir kere de BBC'in 1988'de Londra'da Queen Elizabeth Hall'da tertiplelediği "Müsıkî Festivali"ne davet edilmiş, orada üç konser vermiştir. Ayrıca Berlin'de, Köln'de, Hamburg'da ve Aachen'da müteaddit konserler vermiştir.

Prof. Dr. Alâeddin Yavaşça'nın bir Uzun Çaları (L. P) 25 adet 78'lik taş plağı, 15 adet 45'lik plağı mevcuttur. Seçilmiş eserlerden 200'den fazla CD doldurmuştur. Türk Müsıkîsi Vakfı'na bir adet CD ve kaset, Kilis Kültür Vakfı'na (Kilis'immin Bağları) iki CD ve VCD, Türk Kültürüne Hizmet Vakfı'na dört CD'lik albüm, Cinuçen Tanrıkorur ile beraber yaptığı CD'ler, Yapı Kredi Bankasının Kültür Bölümünün çıkarttığı solo ve yönettiği korolara ait CD'leri ve TRT'nin yapmış olduğu CD'ler vardır. Ayrıca arşivinde sanat hayatı boyunca seçilmiş eserlerden yaptığı icralardan oluşan 250 civarında CD bulunmaktadır.

Yavaşça, İstanbul Radyosunda önerisiyle kurulan ve çalıştırdığı Klasik Türk Müsıkîsi Erkekler Korosu'nda hocaları Dr. Suphi Ezgi ile Sadettin Kaynak'tan aldığı ve kendisinin geliştirdiği Klasik Müsıkî repertuarından faydalanmak suretiyle; bugün Sinan Sipahi tarafından 39 CD'de toplanan ve 40 nadide farklı makamlardan oluşan 47 klasik takımın icrasını sağlayarak Türk Müsıkîsi arşivine kazandırmıştır. Hakkında, Hasan Oral Şen'in yazdığı biyografik kitap, Kültür Bakanlığı'nın yayınladığı Sinan Sipahi'nin editörlüğünü yaptığı biyografik çalışma, Yılmaz Pamukçu'nun hazırladığı ve henüz 1. cildi çıkan nota yayını, Taner Çağlayan'ın kendisi için yazdığı

şiiirlerden oluşın ve Yavaşıa da şiiirlerinin bulunduğu çalışın; Ayten Yavaşıa, Dr. Semra Özgün ve Sinan Sipahi'nin hazırladığı dâhil beş kitap bulunmaktadır. Ayrıca, kendisinin yazdığı “Türk Mûsikisinde Kompozisyon ve Beste Biçimleri” adlı kitabı da bulunmaktadır. 1952 Yılında “Tahir ile Zühre”, “Arzu ile Kamber” filmlerinin şarkılarını Müzeyyen SENAR ile birlikte okudu. Ayrıca 1956 Yılında Sadi İŞILAY'ın Türk Mûsikisi ile ilgili müziklerini yaptığı “Ölmüş Bir Kadının Evrak-ı Metrûkesi” adlı filminin şarkılarını okudu ve 1961 Yılında “Gönülden Gönüle” filminin hem film şarkısını yaptı hem de filmin şarkılarını okudu.

MAZLUM NUSRET KILIÇKIRAN

1943 yılında Kilişte dünyaya gelen Kılıçkiran, ilkokulu annesinin görevi gereği Kilis in köylerinde okur. Ortaokulu Kilis ortaokulunda, lise'yi de Kilis lisesinde okuduktan sonra 9 Eylül üniversitesi iletişim fakültesini kazanarak İzmir'e gelir. Okulu başarıyla devam ettirirken, ekonomik nedenlerden okulu bırakır ve çalışmaya başlar. O yıllarda TRT nin açtığı sınavı kazanır ve radyo prodüktörü olarak TRT deki görevine başlar. Kiliş'i ve Kilisliileri çok seven Kılıçkiran, mesleğinin en güzel eserlerini Kilis için yapar. Kilis türkülerini derler TRT repertuarına kazandırır. Kiliş'in, örf, adet ve halk oyunlarını derleyerek kitaplaştıır. Kilis türkülerine yaptığı radyo programlarında sıkça yer vererek tüm ülkeye sevdilir. Evli ve üç kız babası olan Kılıçkiran 47 yaşında kalp krizi geçirerek 13 Kasım 2000 de aramızdan ayrılır.

AKİF SAYDAM

1912 Yılında Kilişte doğdu. İlk ve ortaokulu Kilişte bitirdi. Adana öğretmen okulunu kazanarak orada okudu. Öğretmen okulunda Avusturyalı Dr. Erwin'den keman dersleri aldı. Okulu bitince Manisa ya öğretmen olarak atandı. Manisa'da öğretmenlik yaparken yaz tatillerinde İstanbul'a gidip Alman müzisyen Albert Braun'dan keman ve müzik dersleri aldı. Daha sonra Ankara Gazi terbiye müzik bölümünü bitirdi. Bir süre müzik öğretmenliği yapan SAYDAM yurt dışına müzik araştırması yapmaya da gider görgü ve bilgisini geliştirir. Müzik eğitimi ile ilgili birçok kitap hazırlar ve birçok müzisyen yetiştirir. Müzik eğitimi konusunda dört kitabı ikide şiiir kitabı vardır. Öğretmenlikten sonra Cumhurbaşkanlığı senfoni orkestrasında keman sanatçısı olarak çalışır ve oradan emekli olur.

*Kilis Türküleri
ve Notaları*

YÖRESİ
ANTEP - KİLİS
KİMDEN ALINDIĞI
YILMAZ DOKUZOĞUZ

SÜRESİ :

AH SU YOLU

—1—

DERLEYEN
M. SARISÖZEN

DERLEME TARİHİ
7 . 12 . 1953

NOTAYA ALAN
M. SARISÖZEN

AH SU YOLU SU YOLU
SE HER DİR LU SE SU YO LU Gİ DER DER
SE HER DE U CE YA ME NAN DİM LAR DER YA
BOS GE LİR DO LU A MAN DES Tİ KUL PUN
DIR GE Rİ CE ME DİM A MAN GÖ NÜL BİR TEL
BAĞ RI YA NAN LAR A MAN YA RA LI BÜL
KI RİL SİN İN CİN ME SİN YAR KO LU
İB Rİ SİM DO LAŞ MIŞ A ÇA MA DİM
BÜL Gİ Bİ DAL DAN DA LA KO MA NAN LAR

AH SU YOLU

—2—

13 . 12 . 1948

AH SU YOLU SU YOLU
SE HER DİR LU SE SU YO LU BOS Gİ DER GE
SE HER DE U CE YA NAN LAR GEL YAN SİN DİR GE
LİR DO LU A MAN SES Tİ KUL PUN KI RİL SİN
CE ME DİM A MAN GÖ NÜL BİR TEL İB Rİ SİM
YA NAN LAR A MAN YA RA LI BÜL BÜL Gİ Bİ
İN CİN ME SİN YAR KO LU
DO LAŞ MIŞ A ÇA MA DİM
DAL DAN DA LA KO MA NAN LAR

—1—
AH SU YOLU SU YOLU,
GİDER BOŞ GELİR DOLU.
Amman—DESTİ KULPUN KIRILSIN,
İNÇİNMESİN YAR KÖLÜ.

—2—
SEHERDİR SEÇEMEDİM,
DERYADIR GEÇEMEDİM.
Amman—GÖNÜL BİR TEL İBRİŞİM,
DOLAŞMIŞ AÇAMADIM.

—3—
SEHERDE UYANANLAR,
GELSİN BAĞRI YANANLAR.
Amman—YARALI BÜLBÜL GİBİ,
DALDAN DALA KONANLAR.

ATIM KALK GİDELİM HALEP ELİNDEN

Yöre: Kilis

Kaynak: M. Nusret Kılıçkiran

Bu ellerden göçtü'mola obalar
Üzerine giyer türlü dibalar
Daha yar seversem olsun tövbeler
Mestena gözlü yar il'den gittikten sonra

Viran bahçelerde gülü neyleyim
Şu fani dünyada malı neyleyim
Cenneti alayı gayrı neyleyim
Mestane gözlü yar il'den gittikten sonra

Kıyma felek kıyma bana yazıktır
Dağıldı aşiret eller bozuktur
Şifa oğlan gitti gönlüm eziktir
Mestane gözlü yar il'den gittikten sonra

ATINA BİNMIŞ DE ELİNDE DİZGİN (ŞAHİN BEY AĞITI)

Yöre: Kilis

Kaynak: Elif Bacı (Kör Elif)

Atına binmiş de elinde dizgin
Girdiği cephe de hiç olmaz bozgun
Çeteler içinde Şahinim azgin

NAKARAT

Vurun Antepliler namus günüdür
Vurun Kilisliler mertlik günüdür.
Vurun Türk uşağı namus günüdür

Sürerim sürerim gitmez kadana,
Fransız kurşunu değmez adama
Kara haberimi de verin babama

NAKARAT

Söyleyin anama damda yatmasın
Cuha şalvarıma kemer takmasın
Oğlum gelir diye yola bakmasın
NAKARAT

ÂŞIK GARİP (URUM BOZLAĞI)

Yöre: Kilis

Kaynak: Coşkun CERİTOĞLU

Garip bu sözlerin Hakka yaramaz
Sözünde durmayan adam olamaz
Elde güzel çoktur da sana yaramaz
Gözünü sevdiğim Garip kalk gidek sılaya doğru.

Ben gelirken bahar değil yazıdı
Gölünde ötüşen ördek değil kazıdı
Şah senem de gelin değil kızıdı
Gözünü sevdiğim Garip kalk gidelim sılaya doğru.

Olmaz şavı güzel bu böyle olmaz
Bülbül gülü koyup ta neydim dikene konmaz
Babang Kurtbeyoğlu karşı durulmaz
Gözünü sevdiğim Garip kalk gidelim sılaya doğru.

YÖRESİ
KILIS

KİMDEN ALINDIĞI
NAIL ASLANPAY

SÜRE:

M. SARISOZEN

DERLEME TARİHİ

NOTAYA ALAN
M. SARISOZEN

BAHÇEDEN HUDAR GELDİ

1 BAH ÇE DEN MU DAR GEL Dİ
2 BAH ÇA LAR DA PİR PİR RİM
3 BAH ÇA LAR DA VAR İĞ DE

1 İ ÇİN DE Bİ BER GEL Dİ
2 DEV ŞİR DİK Bİ RİM Bİ RİM
3 DAL LA RI GE ZER YER DE

1 BİZ BU GE Lİ Nİ A LA NE DEK
2 A Lİ OĞ LA Nİ E VER DİK
3 AĞ LA MA Bİ ZİM GE LİN

1 BA Şİ MI ZA NE LER GEL Dİ
2 MEH ME DE DE AL LAH KE RİM
3 GÜ VE Yİ MİZ VAR DIR EV DE

YAL LAH YAL LAH HEY

(1)
BAHÇEDEN HUDAR GELDİ
İÇİNDE BİBER GELDİ
BİZ BU GELİNİ ALANADEK
BAŞİMIZA NELER GELDİ

(2)
BAHÇALARDA PİRPİRİM
DEVŞİRDİK BİRİM BİRİM
ALİ OĞLANI EYERDİK
MEHMEDE ALLAH KERİM

(3)
BAHÇALARDA VAR İĞDE
DALLARI GEZER YERDE
AĞLAMA BİZİM GELİN
GÜVEYİMİZ VARDIR EVDE

BAHÇADA MIŞMIŞ

Yöre: KİLİS

Kaynak: M. Nusret KILIÇKIRAN

Notalayan: Reşit MUHTAR

Bah çe de miş miş Sa ra rıp ye re düş müş
Sev di ğim kom şu kı zı Ak lı ma düş müş
Öy le dir öy le Der di ni söy le
A ra yıp da bu la maz sanı Gön lü nü ey le

Bahçede mişmiş
Sarıp yere düşmüş
Sevdiğim komşu kız (Hattuş Bacı)
Aklıma düşmüş.

Bahçede İğde
Dalları Yerde
Sevdiğim Avvaş Hanım
Acaba nerde

Arabi fellahi
Severim billahi
Arayıp ta bulamazsam
Vururum billahi.

Yöresi
KİLİS

Notaya Alan
ZİYA IZGIN

Kimden Alındığı
M. NUSRET KILIÇKIRAN

BAHÇEDE MIŞMIŞ

BAH ÇE DE MIŞ MIŞ SA RA RIP YE RE DÜŞ MÜŞ
SEV Dİ ĞİM HAT TUÇ BA CI AK LI MA DÜŞ MÜŞ
A RA BİL FEL LA HI SE VE RİM BİL LA HI
A RA YIP TA BU LA MAZ SAM ÇE KE RİM Sİ LA HI

BAHÇEDE MIŞMIŞ
SARARIP YERE DÜŞMÜŞ
SEVDİĞİM HATTUÇ BACI
AKLIMA DÜŞMÜŞ

BAHÇEDE İĞDE
DALARI YERDE
SEVDİĞİM KOMŞU KIZI
GEL BENİ EĞLE

Bağlantı

ARABÎ FELLAHİ
SEVERİM BİLLAHI
ARAYIP DA BULAMAZSAM
ÇEKERİM SİLAHI

BADELİ NAHSEN (UZUN HAVA)

Yöre: Kilis

Kaynak: Fabri CANBOLAT

Suriye'den çıktım beş gün vadeli
Beylerden yitirdim kanlı bedeli
Bana derler de anam Nahsan Badeli
Vurma zalim de ben Badeli Nahsen'im
Zincirlere bağlanacak aslanım (oy oy)

Suriye'den çıktım geldim taraya
Zalim Ahmet Bey de aldı beni araya
Üleşim sürüdüler saraya
Vurma zalim de ben Badeli Nahsen'im
Zincirlere bağlanacak aslanım (oy oy)

Nolacak da zalim Hindo nolacak
Bu yalan dünya da size baki mi kalacak
Üç beş aslanım var hayfım alacak
Vurma zalim de ben Badeli Nahsen'im
Zincirlere bağlanacak aslanım (oy oy)

Getirin kır atım binem üstüne
Beşli mavzerimi de alam destime
Haberim olsaydı Kilis gelmezdi üstüme
Vurma zalim de ben Badeli Nahsen'im
Zincirlere bağlanacak aslanım (oy oy)

Suriye'den çıktım nedir telaşım
İçeri bahçede anam kaldı üleşim
Ben ölüyom da arslanlarım yetişir
Vurma zalim de ben Badeli Nahsen'im
Zincirlere bağlanacak aslanım (oy oy)

Benden selam olsun Halep'teki hanıma
Çocuklarım alsın gelsin yanıma
Zalim sitem kast eyledi canıma
Vurma zalim de ben Badeli Nahsen'im
Zincirlere bağlanacak aslanım (oy oy)

BEY MAYIL (BARAK AĞIT)

Yöre: Kilis

Kaynak: Halit ARABOĞLU

Bir ay doğar ilk akşamdan geceden
Şavkı vurur pencereden bacadan
Uykusuz mu kaldın Bey Mayıl'ım dünki geceden
Uyan Bey Mayıl'ım uyan kadan ben alim
Uyan Bey Mayıl'ım uyan kölen ben olim

Mayıl ne yatarsın korku dağında
Bülbüller ötüşür seher çağında
Gel bir sefa sürekle babam bağında
Uyan Bey Mayıl'ım uyan kadan ben alim
Uyan Bey Mayıl'ım uyan kölen ben olim

BİLAL BEY AĞIDI (BARAK AĞIT)

(Türkü İlbeli oymağından Beyoğlu'nun oğlu Bilal Bey'le kardeşinin hasımları tarafından pusuya düşürölüp vurulmalarını anlatan ağıttır)

Ben de bilseydim bu Halep'den gelmezdim
Bu tatlı canımı (da) bir kurşuna vermezdim
Haberim olsaydı(da) kirvem bende sana yenmezdim

NAKARAT

Avınan avladılar bizi
Vurdular ikimizi de söndürdüler çıramızı
Ağlama garip anam ağlama
Ben öldükten sonrada karaları bağlama

(Amanın)Bilal Beyi sorarsan Elbeyli'nin ulusu
Binmiş atına da olmuş Halep valisi
Anası Gülsüm Hatunda olmuş çifte kuzu delisi

BİR BÖLÜK AĞCA KIZLAR

YÖRE : KİLİS /Musabeyli
Kaynak : Halil ÖZTÜRK

Derleyen: M. Nusret KILIÇKIRAN
Notalayan: Durmuş YAZICIOĞLU

§

Bir bö lük ağ ca kız lar

A şıp ge lir yay la ğın dan e lin den

yay la ğın dan e lin den başı to zak

li kız lar çe kip ge lir bal da ğın dan be lin den

Ba şı çi çek li kız lar

To zup ge lir ko ya ğın dan ye rin den

ko ya ğın dan ye rin den

H. Yaltrık

1-
Bir bölük ağca kızlar
Aşıp gelir yağlından elinden
Başı tozıklı kızlar
Çekip gelir baldağın dan belinden
Başı çiçekli kızlar
Tozup gelir koyağın dan yerinden
Koyağın dan yerinden

2-
Bir ecrin çeker göçü
Saramadım gelinlerin belinden
Kızların tel tel saç
Şeker şerbet bal akıyor dilinden
Kimi pınar başından
İçip durur sunaların gölünden
Sunaların gölünden

3-
Ağ eller kına kına
Sual ettim bir sürmeli gelinden
Seni doğuran ana
Dedi huri gılman doğuran ana
Beni vermez yabana
Güzelliği seher gibi yelinden
Ah ederim elinden

CEREN

(Halk arasında ceren adı ceylan yavrusuna verilen ad olarak bilinir.Aslında genç dişi geyik anlamına gelir.Ceren barak güzellemesi Devlet konservatuarı ve TRT arşivlerine Şakir Sağlam dan alınan Kilis uzun havası olarak kayıtlıdır.şiiirin karaca oğlana ait olduğu da muhtemeldir)

Yöre: Kilis

Kaynak: Şakir SAĞLAM

Aman Şu ceren'in kaşı gözü sürmeli
Aman Şu cereni nerde bulup sevmeli
Aman Şu cereni sevdiğine vermeli

NAKARAT

Seherden karşıma çıktı bu ceren
Başımı sevdaya saldı bu ceren

Aman Şu ceren'in sulakları kayalı
Aman kayasında çifte martin dayalı
Aman kiraz yemişte dudakları boyalı

NAKARAT

Şu ceren'in sulakları yokuşlu
Kaşı gözü kudurettten nakışlı
Kurumu da erkek keklik bakışlı

NAKARAT

Yöresi
KİLİS

Derleyen
ZAFER MUZAFFEROĞLU

CUMBULLU

Notaya Alan
Ziya İZGİN

EV LE Rİ NİN Ö NÜ HA MAM YOL ÜS TÜ
KAL DIR KOL LA RI NI SE HER YEL ES Tİ Tİ

- 1- EVLERİNİN ÖNÜ HAMAM YOL ÜSTÜ
KALDIR KOLLARINI SEHER YEL ESTİ
HERKES SEVDİĞİNİ BAĞRINA BASTI

Bağlantı

AH CUMBULLU CUMBULLU ZALİM CUMBULLU
CUMBULLUYA KESTİRDİM HER YANI PULLU

- 2- EVLERİNİN ÖNÜ HAMAMA YAKIN
HAMAMDAN GELİYOR BOYUNA BAKIN
SAĞINA SOLUNA HAMAYLI TAKIN

Bağlantı

- 3- BELİNE DOLAMIŞ BİR DOLAM KEÇİK
CUMBULLU BAŞINDAN ÇOK İŞLER GEÇİK
CUMBULLUYU SORARSA KÜÇÜKTEN AŞIK

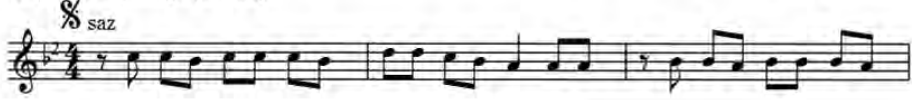
Bağlantı

DAMA KURDUM ÇATMAYI

Yöre: Kilis

Kaynak : Elif Şamioğlu (Kör Elif)

Derleyen ve Notalayan: Reşit MUHTAR

1-
Dama kurdum çatmayı (Ha le le le le)
Çağır gelsin Fatma'yı (Ha le le le le)
Fatma Nerden öğrenmiş (Ha le le le le)
Çarşaftan kol atmayı (Ha le le le le)

2-
Damdan dama topladım (Ha le le le le)
Fistanımı topladım (Ha le le le le)
Bir seहन bulambaca (Ha le le le le)
Namusumu bokladım (Ha le le le le)

YÖRESİ
KILIS-ELBEYLİ
ALİ MANTAR KÖYÜ

KİMDEN ALINDIĞI
ASLAN SAZCI
SÜRESİ :

DERLEME TARİHİ

DAMA VURDUM BİR DEPIK (MERYEM)

NOTAYA ALAN
NİHAZ KAYA

DA MA VUR DUM BİR DE PİK DA MA VUR DUM BİR DE PİK RAK
DAM BA ŞIN DA PI TI RAK DAM BA ŞIN DA PI TI RAK
HAR MAN YE Rİ YAŞ VE Rİ HAR MAN YE Rİ YAŞ VE Rİ

DA MIN Dİ RE Ğİ KE PİK DA MIN Dİ RE Ğİ KE PİK
GE LİN KIZ LAR O TU RAK GE LİN KIZ LAR O TU RAK
FA TU MAM YA VAŞ YE Rİ FA TU MAM YA VAŞ YE Rİ

GİZ BEN SE Nİ A LI RIM LEY KOR KA RIM OD BA NÖ PÜK
O TUR MAK TAN NE ÇI KAR LEY GE LI N O LAK KUR TU LAK
YÜ ZÜN DE KI LA LE LER LEY Ö PÜ S YE Rİ DİŞ YE Rİ

HE LE MEY REM MEY REM MEY REM KE LE MEY REM MEY REM MEY REM

EL LER KI NA LI MEY RE M DE GÖ Z LER SÜR ME Lİ MEY REM

- 1 -

DAMA VURDUM BİR DEPIK
DAMIN DİREĞİ KEPIK
KIZ BEN SENİ ALIRIM LEY
KORKARIM ÇOBAN ÖPÜK
HELE MEYREM MEYREM MEYREM
ELLER KINALI MEYREM DE
GÖZLER SÜRME Lİ MEYREM

- 2 -

DAM BAŞINDA PIRAK
GELİN KIZLAR OTURAK
OTURMAKTAN NE ÇIKAR LEY
GELİN OLAK KURTULAK
Bağlantı.

DAMDAN DAMA HOPLADIM (Kelo Türküsü)

YÖRE : KİLİS

Derleyen ve Notalayan: Reşit MUHTAR

Dam dan da ma hop la dım Fis ta nı mı top la dım
A man Ke lo söy le me Ca nım Ke lo söy le me

Bir se hen ke bap i çin Na mu su mu bok la dım
A nan gel se söy le rim Ba ban gel se söy le rim

H. Yalıtırk

1-
Damdán dama hopladım,
Fistanımı topladım
Bir sehen kebab için
Namusumu bokladım

2-
Damdán dama ip gerdim
İpekli mendil serdim
Şu döyyüsün oğlunu
Candan yürekte sevdim

NAKARAT
Amman Kelo söyleme
Canım Kelo söyleme
Anan gelse söylerim
Baban gelse söylerim

NAKARAT

DELİ EMİNE

YÖRE : KİLİS

Derleyen ve Notalayan: Savaş EKİCİ

Kaynak : Gülay ÖZÇÖREKÇİ

1-
Bostanda yayılır yemlik kuzular
Kara imiş anlımdaki yazılar
Ceviz kimi yumaktan ekme bazılar
NAKARAT
Gözlerin kör ola deli Emine
Ağ yolda bostancı deli Emine
Birisini kötüyse birisine ne?
2-
Kör Halil bostanda harman savurur
Yüzünün gölgesi adam devirir
Oğlanları öğretir gelin dövürür
NAKARAT

3-
Bağdan üzüm keser eve getirir
Salkımın ambarlara indirir
Tanesini gelinlere yedirir
NAKARAT
4-
Havuşa oturmuş darı kavurur
Haline bakmadan burun kıvrır
Gelinlere ken edip oğlan doğurur
NAKARAT
5-
Şire yapar burnumuza kokudur
Tarhanayı ölbelere doldurur
Hevenk asar haznalarda uldurur.
NAKARAT

Ken: İnat etmek;

Hazna: Evlerin kışık yiyeceklerinin saklandığı bodrum

Havuş: Avlu, evin bahçesi

Ölbe: Tahtadan yapılmış pekmez konan kutu.

YÜRESİ
KILIS

KİMDEN ALINDIĞI
NAIL ASLANPAY

SÜRE:

DERLEME TARİHİ

DENİZ DİBİ TEKNELİ

NOTAYA ALAN
MUZAFFER SARISÖZEN

DE NİZ Dİ Bİ TEK NE Lİ DE NİZ Dİ Bİ
DE Nİ ZE DA LA YİM Mİ DE Nİ ZE DA Bİ
DE NİZ LE RİN KU MU YUM DE NİZ LE RİN

TEK NE Lİ GÜ LE REV HAN EK ME Lİ
LA YİM Mİ BİR BA LIK A LA YİM Mİ
KU MU YUM BA LIK LA RİN PU LU YUM

CA HİL LİK DE YAR SE VEN Bİ RAZ SEV DA
AY BAT TI GÜ NEŞ DOĞ DU DA HA YAL DA
AÇ KOL LA RİN GE LE YİM BEN DE AL VA LAH

ÇEK ME Lİ LE Yİ LEY Yİ Şİ NA NAY NAY
RA YİM Mİ " " " " " " " "
KU LU YUM " " " " " " " "

MAK KA RA DA GÜ LÜM Şİ NA NAY NA Yİ Şİ NA NAY NAY
" " " " " " " " " " " " " "

OY NA TAN SIN O YU NA TAN Şİ NA NAY NAY
KEN Dİ MA LIM SIN MA LIM " " " "

-1-
DENİZ DİBİ TEKNELİ
GÜLE REYHAN EKME Lİ
CAHİLİKDE YAR SEVEN
BIRAZ SEVDA ÇEKME Lİ
-Bağlantı:-

-2-
DENİZE DALAYIM MI
BİR BALIK ALAYIM MI
AY BATTI GÜNEŞ DOĞDU
DAHAYALVARAYIM MI
-Bağlantı:-

-3-
DENİZLERİN KUMUYUM
BALIKLARIN PULUYUM
AÇ KOLLARIN GELEYİM
BEN DE ALLAH KULUYUM
-Bağlantı:-

LEY LEY LEY Şİ NANAY NAY
MAKARA DA GÜLÜM Şİ NANAY NAY, Şİ NANAY NAY
OYNATANSIN OYNATAN Şİ NANAY NAY
KENDİ MALINSIN MALİM Şİ NANAY NAY

Yöresi
KILIS

Derleyen
ZAFER MUZAFFEROĞLU

DERSANEDE ÜŞÜDÜM

Notaya Alan
Ziya IZGIN

DER SA NE DE Ü ŞÜ DÜM CA LIŞ KAN SEV
KI TA BI MI DÜ ŞÜR DÜM

DI Ğİ Mİ DİL DEN Dİ LE DÜ ŞÜR DÜM

HEY DA YA NA MAM SA NA BEN Ö LÜ YO RUM Yİ NE BEN

-1-
DERSANEDE ÜŞÜDÜM
KITABIMI DÜŞÜRDÜM
ÇALIŞKAN SEVDİĞİMİ
DILDEN DİLE DÜŞÜRDÜM

-2-
DERSANEDE OTURDUM
DERSLERİMİ BITİRDİM
SEVDİĞİMİ GÖRÜNCE
BEN AKLİMİ YİTİRDİM

-3-
MEKTEBİN YOLU TAŞLI
GİDERİM GÖZÜM YAŞLI
ÜÇ GÜZELİN İÇİNDE
BENİM Kİ KARA KAŞLI

Bağlantı

HEY DAYANAMAM SANA BEN
ÖLÜYORUM YİNE BEN

Yöresi
KİLİS

Derleyen
REŞİT MUHTAR

DOLAMBAÇ

Kimden Alındığı
M. NUSRET KILIÇKIRAN

Notaya Alan
NUSRET ÖZDEN

GOK TE YIL DIZ ÇİN Çİ Nİ Ö PEM AĞ ZİN İ Çİ Nİ
HOŞ GEL DİN SE FA GEL DİN Kİ Lİ SİN *GÖ VER Cİ Nİ Nİ
DO LAM BAÇ DO LAM BAÇ DO LAM BA CA DO LAM BAÇ DO LAM BAÇ DO LAM BA CA
OĞ LAN BİR KIZ KAN DIR MIŞ LE BİR SE HEN BU LAM BA CA CA

ELİNDE BILLUR ¹ ŞİŞE
KALDIRDIM VURDUM DAŞA
BİZE GÖZ EDENLERİN
EVİNE BOMBA DÜŞE

HAVUŞA KOYDUK TEŞTİ ²
BULUTLAR GELDİ GEÇTİ
KIZ ANASI İZİN VER
SAAT YEDİYİ GEÇTİ

KEKLİĞİM AKTI GİDER
YÜREĞİM YAKTI GİDER
BABAM EVİ ŞEN OLSUN
KİSMETİM KALKTI GİDER

¹ BELLOR: Billur (Yöresel söyleyişte)
² TEŞT: Leğenin büyüğü
* GÖVERÇİN: Yöresel söyleyişte (Gilvercin)

DUMANA OĞLUM MUHAMMED'İM (BARAK AĞIT)

Yöre: Kilis

Kaynak: Halit ARABOĞLU

(Aman) Gine kalkın gidelim de boru sesi var
Benim sevdiğimi vurmuşlar da gine bizim aşiretin yası var
Bilmem şu zalımların da bizde nesi var

Aman dumana oğlum Muhammed'im yavrum dumana
Aman ateş düştüğü yeri yakar gider de gine kime ne kime ne
Aman dumana da oğlum Muhammed'im yavrum dumana dumana
Aman ben yandım kime ne kime ne aman kime ne yavrum kime ne oy

(Aman) Çıksam şu yaylalara da gine yaz gelirmo'la
Şu zalimler bu sene bizden vaz gelir'mola aman
Bir mektup gönderdim de gine bizim aşirete tez gelir'mola

Yöresi
KILIS

Notaya Alan
İBRAHİM HALİL TAŞKENT

DUT AĞACI DEĞİLEM (Emti)

DUT A ĞA CI DE Ğİ LEM YEL VUR DUKÇA E Ğİ LEM
E ĞİL E ĞİL Ö PE YİM CAN A LI CI DE Ğİ LEM

A MA NIN DA EM Tİ BE Lİ ME DE BAS LE RA LA RI KALDIR BEŞİ BİRLİK AS

DUT AĞACI DEĞİLEM
YEL VURDUKÇA EĞİLEM
EĞİL EĞİL ÖPEYİM
CAN ALICI DEĞİLEM

AMANIN DA EMTİ BELİME DE BAS
* LERALARI KALDIR BEŞİBİRLİK AS

DUT AĞACI DUT VERİR
YAPRAĞINI KİT VERİR
ERGEN OĞLAN ERGEN KIZ
SARILDIKÇA TAT VERİR

Bağlantı

GİDERİM YAVAŞ YAVAŞ
KUNDURAMA DEĞDİ TAŞ
BİR KÖTÜNÜN YÜZÜNDEN
HERKESE DEDİM KARDAŞ

Bağlantı

GİDERİM BENDE BENDE
BİR ARZUM KALDI SENDE
AYVA GİBİ SARARDIM
DİN İMAN YOK MU SENDE

Bağlantı

TUT AĞACI BİZDEDİR
DALI ÖTE YÜZDEDİR
YAR MENDİLİN YİTİRMİŞ
ARAMASIN BİZDEDİR

Bağlantı

* LERA: Lira

BEYAZ GİYME ÜŞÜRSÜN,
GÜZELLİKTE MENŞURSUN
GÜZELLİK BAŞA BELA LO
HERKESLE KONUŞURSUN

EVİNİN ÖNÜNE BAĞLAMIŞ SİCİM (BARAK HAVASI)

Yöre: Kilis

Kaynak: İhsan ÖZKESİCİ

Aman evinin önüne bağlamış sicim
Kız ben seni sevdim alamadım yetmiyor gücüm
Çok gelip geçme kapım önünden kan ağlar içim
Muradım gözümde kaldı neyleyim.

Aman havada uçuyor da bir çifte durna
Yavrum durnalar getirir Halep ten hurma
Yar Allah ın seversen de karşımda durma
Muradım gözümde kaldı yanarım.

DERLEYEN
MAHMUT COŞKUNSES

DERLEME TARİHİ

YÖRESİ
KİLİS

KİMDEN ALINDIĞI
MAHMUT COŞKUNSES

SÜRESİ
♩ = 88

EVLERİNİN ÖNÜ DARDIR GEÇİLMEZ (CUMBULLU)

NOTAYA ALAN
MEHMET ÖZBEK

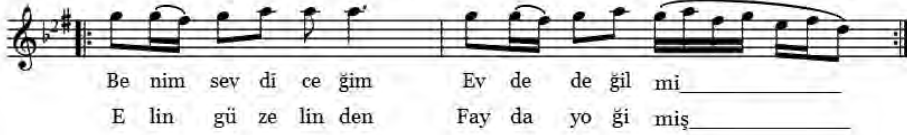
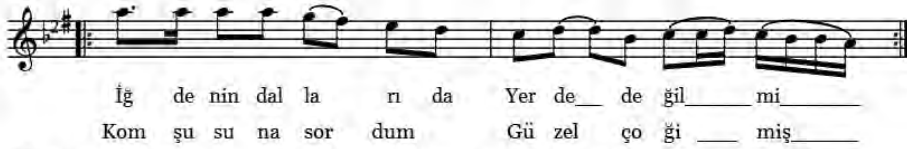
EV LE RI Nİ N Ö NÜ DAR DIR GE ÇİL
KAH VE DI BE ÇİF TA DI GAÇ MIŞ
ME Çİ Z SU LA RI SO VUH TUR A NA M
MI S DI BE GE VUR DUK CA A NA M
YAR BE NI BI RAK MIŞ
A NA DAN GE Çİ Lİ R
NE SEN GE LİN O L DU N
DU SE RI SE DU S SU N
YAR DAN GE ÇİL ME Z CUM BUL LU CUM
NE BEN GU VE ME Z SAN KI KUN DU
CA NIM SA GOL SU N
AS LA NI MAS LAN
RAM N DA N BİR Çİ Vİ ÖÜŞ MÜŞ
CUM BUL LU CUM BU L LU AS LAN CUM BUL
AS LA NİM AS
LU LA N CUM BUL LU YA DİK TİR Nİ ŞEM
HE RA NA DO ÇÜR TİR MAZ
HER YA NI PUL LU
BÖY LE BI RAS LAN

EVLERİNİN ÖNÜ İĞDE DEĞİL Mİ

Yöre: KİLİS

Derleyen ve Notaya alan: Reşit MUHTAR

Kaynak: M. Nusret KILIÇKIRAN

1-
Evlerinin önü iğde değil mi?
İğdenin dalları da yerde değil mi?
Benim sevdiğim yar evde değil mi?

NAKARAT
Leymunata portakalı aha şöyle şöyle
Tel tel olmuş zülüfleri tara böyle böyle
Alma gibi yanakları var selam söyle
Al mektubum eline de götür yâre böyle

2-
Evlerine vardım evde yoğımış
Komşusuna sordum güzel çoğımış
Elin güzelinden fayda yoğımış

NAKARAT
Leymunata portakalı aha şöyle şöyle
Tel tel olmuş zülüfleri tara böyle böyle
Alma gibi yanakları var selam söyle
Al mektubum eline de götür yâre böyle

**YÜRESİ
KILIS**

KİMDEN ALINDIĞI

SÜRESİ:

EVLERİNİN ÖNÜ TAHTA DARABA
(ZELLO)

DERLEYEN

DERLEME TARİHİ

NOTAYA ALAN

- 1 -

EVLERİNİN ÖNÜDE YAVRUM TAHTA DARABA
ZELLO ZELLO TAHTA DARABA
GÜLERİM SÖYLERİMDE YAVRUM GÖNLÜM HARABA
ZELLO ZELLO GÖNLÜM HARABA
KÖMÜR GÖZLERİNDE YAVRUM SEVDİĞİM DİLBER
ZELLO ZELLO SEVDİĞİM DİLBER
SEN DEN BAŞKASILYADA YAVRUM ETMEM MERHABA
ZELLO ZELLO ETMEM MERHABA

- 2 -

YÜCE DAĞ BAŞINDA YAVRUM KAR YİVEYİMMİ
ZELLO ZELLO KAR YİVEYİMMİ
HER SENİ GÖRDÜKÇEDE YAVRUM ERİYEYİMMİ
ZELLO ZELLO ERİYEYİMMİ
YALVARDIM YAKARDIMDA YAVRUM KAR EYLEMEDİ
ZELLO ZELLO KAR EYLEMEDİ
YOKSA BU SEVDADAN YAVRUM GARİYEYİMMİ
ZELLO ZELLO GARİYEYİMMİ

EZO GELİN

Yöre: Kilis

Kaynak: Öyküleriyle Halk Türküleri - Hamdi Tanses

1-

Ezo gelin sen benim olsaydın vermem seni feleğe
Güzel yosmam başın için olsun salma beni dileğe
Anan huridir de yavrum sen benzersin meleğe

NAKARAT

Neneyle bahtı karalım neneyle
Çık Suriye dağlarına da yine bana eleyle.

2-

Ezo gelin çık Suriye dağlarının başına başına
Güzel yosmam güneş vursun kemeriyin kaşına
Bizi kınayanların da bu ayrılık gelsin başına başına

NAKARAT

Neneyle bahtı karalım neneyle
Çık Suriye dağlarına da yine bana eleyle

FATTUMA

Yöresi: Kilis

Kaynak : Habip MUHTAR

Derleyen ve Notalayan : Reşit Muhtar

§

Ba rak kı zı Fat tu ma sev dan düş tü bağ rı ma
Bü tün Ba rak hay ran dır lo se nin hi lal ka şı na ___
Bü tün Ki lis hay ran dır kız se nin hi lal ka şı na ___
Gel gel di gel Fat tu ma ca nım kur ban yo lu na
Ma lım mül küm fe da dır lo se nin ka ra ka şı na ___
Ne yim var sa fe da dır kız se nin hi lal ka şı na ___

1-
Barak kı zı Fattuma
Sev dan düş tü bağ rı ma
Bütün Barak hay ran dır
Senin hilal kaşına
(Bütün Kilis hay ran dır
Senin hilâl kaşına)

2-
Evleri yol üstüdür
Kemerini bel üstüdür
Fattumam güzelliğ in lo
Şu Barağ ı küstürü

3-
Damdan dama ip gerdim
İpekli mendil serdim
Baraklı Fattuma'yı lo
Candan yürekten sevdim

NAKARAT
Gel gel di gel Fattuma
Canım kurban yoluna
Mahlum mülküm fedadır lo
Senin kara kaşına

NAKARAT
Gel gel di gel Fattuma
Canlar kurban yoluna
Mahlum mülküm fedadır lo
Senin kara kaşına

NAKARAT
Gel gel di gel Fattuma
Canım kurban yoluna
Mahlum mülküm fedadır lo
Senin kara kaşına

Yöresi
KILIS

GEREBİÇ TÜRKÜSÜ

Kimden Alındığı
M. NUSRET KILIÇKIRAN
ALİ MIÇİLLİ

Notaya Alan
NAHİT ULUSOY

KA RA TAŞ BO YA NIR MI ÖP SEM YAR U YA NIR MI
SEN O RA DA BEN BUR DA BU NA CAN DA YA NIR MI

GIN DIR GIN DIR GIN DIR A ĞA GE RE BİÇ

GIN DIR GIN DIR GIN DIR PA ŞA GE RE BİÇ

-1-

KARATAŞ BOYANIR MI?
ÖPSEM YAR UYANIR MI?
SEN ORADA BEN BURDA
BUNA CAN DAYANIR MI?

-2-

* AĞDAŞI KALDIRSALAR
YILANI ÖLDÜRSELER
KÜÇÜKTEN YAR SEVENİ
CENNETE GÖNDERSELER

-3-

ÇAĞIRDIM ESSÜM DIYE
EL ETTİM GEL SİN DIYE
ALLAH MURADIM VERDİ
DÜŞMANLAR ÖLSÜN DIYE

Bağlantı

GINDIR GINDIR GINDIR AĞA GEREBİÇ
GINDIR GINDIR GINDIR PAŞA GEREBİÇ

* AĞDAŞ: Aktay

Yöresi
KILIS

Derleyen
M. NUSRET KILIÇKIRAN

Kimden Alındığı
İSMAIL YILDIZ

GİT KALEDEN KAR GETİR

Notaya Alan
REŞİT MUHTAR

GİT KA LA DAN KAR GE TİR MEN Dİ Lİ NE SAR GE TİR
MEN Dİ Lİ NE SAR GE TİR MEN Dİ LİN İER Lİ KO KAR
AL TIN TA SA KOY GE TİR AL TIN TA SA KOY GE TİR

GİT KALEDEN KAR GETİR
MENDİLİNE SAR GETİR
MENDİLİN TERLİ KOKAR
ALTIN TASA KOY GETİR

ALTIN TASIN KENARI
İÇİNDE YEDİK NARI
KEŞKE YEMEZ OLAYDIM
NE TEZ YITIRDİM YARI

KALEDE KAVUN YERLER
BEN DE GİTSEM NE DERLER
BİR KIZA İŞMAR ETSEM
BU OĞLAN SEVMİŞ DERLER

* İŞMAR: İşaret

YÖRESİ
GAZİANTEP

KİMDEN ALNDIĞI
OKTAY GÜZELBEV

SÜRESİ :

GİT KALADAN KAR GETİR

DERLEME TARİHİ

NOTAYA ALAN

GİT KA LA DAN KAR GE Tİ...R HE LE YAR YAR YAR
KA LA DAN GEL KA LA DA...N " " " " "

MEN Dİ Lİ NE KOY GE Tİ...R Şİ NA NAY NAY NAY MEN Dİ LİN KİR
AL TIN Dİ Şİ PAR LA DA...N " " " " " O AL TIN DİŞ

Lİ KO KA...R HE LE YAR YAR YAR AL TIN TA SA
DE ĞİL Mİ " " " " " BE KÂR LA RI

KOY GE Tİ...R Şİ NA NAY NAY NAY
AL DA TA...N " " " " "

- 1 -

GİT KALADAN KAR GETİR HELE YAR YAR YAR
MENDİLİNE KOY GETİR ŞİNANAY NAY NAY
MENDİLİN KIRLI KOKAR HELE YAR YAR YAR
ALTIN TASA KOY GETİR ŞİNANAY NAY NAY

- 2 -

KALADAN GEL KALADAN HELE YAR YAR YAR
ALTIN DİŞİ PARLADAN ŞİNANAY NAY NAY
O ALTIN DİŞ DEĞİLMİ HELE YAR YAR YAR
BEKÂRLARI ALDATAN ŞİNANAY NAY NAY

HA LEYLA HA DA MECNUN

YÖRE : KİLİS

Kaynak : Mahalli Kadınlar

Derleyen ve Notalayan: Reşit MUHTAR

§

ANA:- Ha ley la Ha da Mec nun Kı zım da kar nım kaç ay lık

KIZ:- Ha ley la Ha da Mec nun A na da kar nım bir ay lık

H. Yalıtık

Ana: Ha Leyla ha da mecnun, kızım da karnın kaç aylık.
Kız: Ha leyle ha da mecnun, Ana da karnım bir aylık
Ana: Ha Leyla ha da mecnun kızım da karnın kaç aylık
Kız: Ha leyle ha da mecnun, Ana da karnım üç aylık
Ana: Ha Leyla ha da mecnun, Kızım da gönlün ne ister.
Kız: Ha Leyla ha da mecnun, Ana da gönlüm nar ister.
Ana: Ha Leyla ha da mecnun, Kızım da gönlün ne ister.
Kız: Ha Leyla ha da mecnun, Ana da gönlüm Ekşi ister.
Ana: Ha Leyla ha da mecnun, Kızım da karnın kaç aylık.
Kız: Ha Leyla ha da mecnun, Ana da karnım dokuz aylık.

NOT: Yörede "kızlar kınası" denilen düğün öncesi gelinin eline kına yakma töreninde oynanan sözlü oyun havasıdır.

HASTAYIM YOKUŞ ÇIKAMAM (BARAK HAVASI)

Yöresi: KİLİS

Kaynak: Halit ARABOĞLU

Hastayım yokuş çıkamam
Yastayım çiçek takamam
Benim yârim yok burada
Ben bu halaydan tutamam

Kaşları var kara kara
Benleri var sıra sıra
Benim yârim yok burada
Ben bu sevdayı çekemem

Hele yola da yolladım seni
Aman yollar da yormasın seni
ALLAH'A emanet ettim seni
Kötüler sarmasın seni

Evlerinin önü yoldur
Yolun altı karakoldur
Kurban olam Haco gelin
Gel suyunu bizden doldur.

HÖSNE GELİN

YÖRE : KİLİS

Derleyen ve Notalayan: Reşit MUHTAR

Kaynak : İhsan Özkesici

HÖSNE GELİN

Yöre: Kilis

*Kaynak: Ahmet ÇİVİT
– İhsan ÖZKESİCİ*

1-
Sıçanın gözleri humar
Birin açar birin yumar
Komşusundan hisse umar
Zampara olmuş bizim sıçan

NAKARAT

Aman gelin Hösne gelin
Her sözüme küsme gelin
Asker oldum gidiyorum
Mektubunu kesme gelin

2-
Sıçanın gözleri çakır
Zannedersin nallı katır
Tabda gezer takır takır
Pilot olmuş bizim sıçan
NAKARAT

3-

Sıçan gelir ekine
Kulakları dikine
Bizim evin yağ küpüne
Dalgıç olmuş bizim sıçan
NAKARAT

YÖRESİ
GAZİANTEP
KİMDEN ALINDIĞI
Halil BEYBİLLİ
SÜRESİ

♩. 84

İĞNE ATTIM TARLAYA

DERLEYEN
Emin Turgay
DERLEME TARİHİ

NOTAYA ALAN
Altan Demirel

İĞNE ATTIM TAR LA YA LE LE ZA LIM ZA LIM (SA?)
KA RAN FI LI BU DA MA " " " " " "

PI RIL PI RIL PAR LI YA VİY VİY ZA LIM ZA LIM
SE FA GEL DİN D DA MA " " " " " "

KIZ DE LA NIN YA NIN DA LE LE ZA LIM ZA LIM (...)
HA KI KAT LI YA RI SEN " " " " " "

AN DE DİK KE TER LI YE VİY VİY ZA LIM ZA LIM
SEN GİT SÖY LE DA BA NA " " " " " "

İĞNE ATTIM TARLAYA LE LE ZALIM ZALIM
DIRIL DIRIL PARLIYA VİY VİY ZALIM ZALIM
KIZ DÜŞMANIN SAĞINDA LE LE ZALIM ZALIM
AN DEDİKCE TERLİYE VİY VİY ZALIM ZALIM

KARANFİLİ BUDAMA LE LE ZALIM ZALIM
SİYA GELDİN DRAMA VİY VİY ZALIM ZALIM
HAKİKATLİ YAR İSEN LE LE ZALIM ZALIM
SEN GİT SÖYLE BABA NA VİY VİY ZALIM ZALIM

Yöresi
KILIS

Derleyen
ZAFER MUZAFFEROĞLU

İNDİM GELDİM HAMADAN

Notava Alan
ZİYA İZGİN

İN DİM GEL DİM HA MA DAN ÖL DÜM YAR_AĞ LA MA DAN

DUT TA YAP RAK KAL MA DI YA RE ME BAĞ LA MA DAN

-1-

İNDİM GELDİM HAMADAN
ÖLDÜM YAR AĞLAMADAN
DUTTA YAPRAK KALMADI
YAREME BAĞLAMADAN

-2-

ARPA BUĞDAY SAMANI
GÖNÜL BİLMEZ AMANI
BU SENE BİR YAR SEVDİM
TAZE BİBER ZAMANI

-3-

ELMAYI DİLİYORLAR
KARŞIDAN GÜLÜYORLAR
SEVMEDİM DİYOM AMMA
RENGİMDEN BİLİYORLAR

YÖRESİ
KILIS

KİMDEN ALINDIĞI
NAIL ASLANPAY

SÜRESİ:

İNDİM KUYU DİBİNE (-TANKO-)

DERLEME TARİHİ
3_12_1948

NOTAYA ALAN
M. SARISÖZEN

— 1 —

İNDİM KUYU DİBİNE TANKO
BAKDİM SUYUN RENGİNE
ANALAR KIZ BESLEMİŞ TANKO

Bağlantı: TANKOLARA GİDECEĞİM VAY ŞİNANAY
ŞİNANAY ŞİNANAY HOP ŞİNANAY.

— 2 —

KUYU DİBİNDE KUYU
UYU MELEĞİM UYU
YARİME SERHOŞ DERLER TANKO
İÇTİĞİ ÜZÜM SUYU
Bağlantı:...

Yöresi
KILIS

Derleyen
REŞİT MUHTAR

İPLİK VERDİM CULHAYA

Notaya Alan
REŞİT MUHTAR

İP LİK VER DİM CUL HA YA GA RİP YU MAK ET ME MİŞ
ME CİT ME CİT İS MAR LA GEL SİN AL SİN BE Zİ Nİ

İPLİK VERDİM CULHAYA
SARIP YUMAK ETMEMİŞ
* BECİT BECİT İSMARLA
GELSİN ALSİN BEZİNİ

BALIK KAVAĞA ÇIKMIŞ
MIH TURŞUSU YEMEYE
BOSTANCILAR ÇAĞIRIR
NİYE YEDİN KOZUMU

BİR ÜVEZ BİR KARTALI
SALLADI YERE VURDU
YALAN DEĞİL GERÇEKTİR
BEN DE GÖRDÜM TOZUNU

* BECİT: Parça

KALAYLA DA KÜÇÜK HANIM KALAYLA

Yöre: KİLİS

Kaynak: İhsan ÖZKESİCİ (KIZ İHSAN)

1-

Köylü kızı un eliyor
On parmağın kınalıyor
Eviriyor çeviriyor

NAKARAT

Kalayla da küçük hanım kalayla
Akşama geleceğim çal oyna

2-

Köylü kızı saçın tarar
Sabah akşam yarin arar
Dosta düşmanlara sorar

NAKARAT

Kalayla da küçük hanım kalayla
Akşama geleceğim çal oyna

KALK GİDELİM HACO GELİN (BARAK AĞIT)

Yöresi: KİLİS

Kaynak Kişi: Aslan Sazcı

Uzun olur bizim elin kavağı
Ağ bağladım kara çezdim duvağı
Kabul oldu düşmanların dileği
Neneyle de Haco kızım neneyle

Kürep başı ben bağladım başına
Ağca ceren ben yazdırdım döşüne
Seni vuran hiç doymasın yaşına
Neneyle de Haco kızım neneyle.

NOT: Barak aşiret beylerinden Feyruz Beyin kızı Hatice, güzelliği dillere destan bir güzeldir. Barak obasından birçok isteyen olur. Gel gelelim töre emmioğlu attan indirir sözüne bağlı kalmayı emreder. Ancak Feyruz Bey güzeller güzeli kızı Hatice'yi tembel yaramaz olan kardeşi oğlu Halid'e vermez. Hatice'yi Halep yakınlarındaki Karaistanoğlu beyinin oğlu İsmail'e verir. Düğün günü emmioğlu düğünü basar ve Hatice'yi vurur. Hemen oracıkta vefat eden Hatice'nin arkasından yakılan ağıttır.

YÖRESİ
KİLİS

KİMDEN ALINDIĞI
ŞİNASİ ÇOLAKOĞLU

KARANFİL DESTE GİDER

DERLEME TARİHİ
1./12/1940

NOTAYA ALAN
M. SARISOZEN

SÜRESİ :

KA RAN FIL DES TE Ğİ DE Rİ HAH HAH HA NA Yİ NA Yİ
KU RU KAS TEL AK MI YO RU " " " " " "

KÖ KU SU DOS TA Ğİ DE Rİ HAH HAH HA NA Yİ NA Yİ
YÂ RÜ ZÜ ME BAK MI YO RU " " " " " "

BE NİM KAL BİM DE SEN SİN HAH HAH HA NA Yİ NA Yİ
ÜÇ DES TE GÜL KOK LA DIM " " " " " "

SE NİN KAL BİN DE KİM LE Rİ HAH HAH HA NA Yİ NA Yİ
YÂ RİM Ğİ Bİ KOK MU YO RU " " " " " "

NA Yİ NA Yİ NA Yİ NAY NA NA YEL LE RİN MA LI
" " " " " " " " " " " "

ÇÜ RÜK BEL LE RİN BA Ğİ GÜ NO LUR DEV RAN DÖ NER
" " " " " " " " " " " "

BEN DE SA RA RİM YÂ Rİ NA NAY NA NAY NA NAY NA NAY
" " " " " " " " " " " "

NOT: Türkünün bağlantı ezgisi, giriş ve ara sazı olarak çalınabilir.

KARANFİL DESTE GİDER
(2)

(1)

KARANFİL DESTE GİDER (Hah hah ha nay nay)
KOKUSU DOŞTA GİDER (.)
BENİM KALBİMDE SENSİN (.)
SENİN KALBİNDE KİMLER (.)

(Bağlantı) { NAY NAY NAY NAY
NANAY ELLERİN MALI
ÇÜRÜK BELLERİN BAĞI
GÜN OLUR DEVRAN DÖNER
BENDE SARARIM YÂRİ (Nanay nanay nanay nanay)

(2)

KURU KASTEL AKMIYOR (Hah hah ha nay nay)
YÂR YÜZÜME BAKMIYOR (.)
ÜÇ DESTE GÜL KOKLADIM (.)
YÂRİM GİBİ KOKMUYOR (.)

(Bağlantı)

KARAOĞLAN KARAOĞLAN (OYUN HAVASI)

Yöre: Kilis

Düğünlerde ‘Deyişat’ formunda karşılıklı söylenip oynanan bir türküdür. Karaoğlan, Evliya Çelebi’nin Seyahatnamesinde 17.YY da Kilişte yaşayan bir âşıktır. Bu türkü Aman Kelo Söyleme, Kız Sana Nişan Gelmişler, Amanın da Emti gibi Kilişte söylenen türkülerdendir.

Kız: Karaoğlan, Karaoğlan

Oğlan: Heh heh hanım kız, Heh heh heh heh canım kız

Kız: Ondan mı isten Karaoğlan

Bundan mı isten Karaoğlan

Bende de güzel gözler var

Bundan mı isten Karaoğlan.

Oğlan: Yok yok hanım kız

Yok yok yok yok canım kız

NAKARAT

Ah bilemedin derdimden derdimden

Sen bilemedin derdimden derdimden derdimden

Kız: Karaoğlan, Karaoğlan.

Oğlan: Heh heh hanım kız. Heh heh heh heh canım kız.

Kız: Ondan mı isten Karaoğlan

Bundan mı isten Karaoğlan

Bende de elma yanak var

Bundan mı isten Karaoğlan.

NAKARAT

Ah bilemedin derdimden derdimden

Sen bilemedin derdimden derdimden derdimden

Kız: Karaoğlan, Karaoğlan

Oğlan: Heh heh hanım kız. Heh heh heh heh canım kız.

Kız: Ondan mı isten Karaoğlan

Bundan mı isten Karaoğlan

Bende de güzel göbek var

Bundan mı isten Karaoğlan

Oğlan: He he hanım kız he he he he he canım kız

Şimdi de bildin derdimden derdimden derdimden

Ayva da göbek merdinden merdinden merdinden

KARATAŞ'IN HER YANI

Yöre: Kilis

Kaynak: Ali MİÇİLLİ

1-

Karataş'ın her yanı
Coşturuyor insanı
Kilisliler bekliyor
Gelsin diye nisan'ı

NAKARAT

Amman Karataş Karataş
Yaktı beni kara göz kara kaş

2-

Karataş'a çıkarlar
Ovasına bakarlar
Renk renk giyinmiş kızlar
Yıldız gibi parlarlar.

NAKARAT

Amman Karataş Karataş
Yaktı beni kara göz kara kaş

NOT: Bu türkünün melodisi bilinmemektedir. 1940'lı yıllarda Kilis'te müzik öğretmenliği yapan Hasan Tarkan bu türküyü kendisi besteleyip söylemiş. Bu bilgiyi Sayın Faruk Elhan'dan duydum.

Yöresi
KILIS

Notaya Alan
REŞİT MUHTAR

KARADAŞ'IN TEPESİ

Derleyen
REŞİT MUHTAR

KA RA DA ŞIN DE PE Sİ YAR YAR YAR A MAN
BEŞ KU RUŞ LUK MAN TO SU YAR YAR YAR A MAN

KA RA DA SIN DE PE Sİ YAR YAR YAR A MAN
BEŞ KU RUŞ LUK MAN TO SU YAR YAR YAR A MAN

GEL GEL E DER KÜ PE Sİ ŞİN NA NİN NA NİN NA NAY
ON KU RUŞ KON DU RA Sİ ŞİN NA NİN NA NİN NA NAY

HOPPA LA YAV RUM YAZ GEL Dİ ÇAR ŞI YA Kİ RAZ GEL Dİ
AL DIM BİR OK KA Kİ RAZ O DA YA RE AZ GEL Dİ

KARADAŞIN DEPESİ YAR YAR YAR AMAN
GEL GEL EDER KÜPESİ ŞİNNA NİNNA NİNNA NAY
BEŞ KURUŞLUK MANTOSU YAR YAR YAR AMAN
ON KURUŞ KONDURASI ŞİNNA NİNAN NİNNA NAY

HOPPALA YAVRUM YAZ GELDİ ÇARŞIYA KİRAZ GELDİ
ALDIM BİR OKKA KİRAZ O DA YARE AZ GELDİ

KARADAŞ'TA OTURUR YAR YAR YAR AMAN
ÇİĞ KÖFTEYİ YOĞURUR ŞİNNA NİNAN NİNNA NAY
GÜMRÜĞÜN KÂTİBİNİ YAR YARA YAR AMAN
AYAĞINA GETİRİR ŞİNNA NİNNA NAY

Bağlantı

KARANFİLİM ÇİÇEK AÇMIŞ

Yöre: Kilis

Kaynak: Ali MİÇİLLİ

1-
Karanfilim çiçek açmış hoşuna
Emeklerim boşunadır boşuna
İlkbaharda düştüm onun peşine

NAKARAT
Vazgeçemem hovardayım vurgunum
Kollarında uyut beni yorgunum

2-
Feraceyi giymiş ne güzel olmuş
Sevdasına düşen sararıp solmuş
Bu kız başkasına gönlün kaptırmış

NAKARAT
Vazgeçemem hovardayım vurgunum
Kollarında uyut beni yorgunum

3-
Aşağı kapının köşesi taşır
Güzeli gösteren göz ile kaşır
Güzelin bakışı derde ilaçtır

NAKARAT
Vazgeçemem hovardayım vurgunum
Kollarında uyut beni yorgunum

YÖRESİ
GAZİ ANTEP

KİMDEN ALINDIĞI
AZMI KÖRÜKÇÜ

SÜRE
♩ = 108

KARPUZ KESTİM SULANDI

DERLEYEN
M. SARISÖZEN

DERLEME TARİHİ

NOTAYA ALAN
M. SARISÖZEN

KARPUZ KES DİM SU LAN DI A ĞAM LE VÂ Kİ
KARŞI DA KA VUN YER LER A ĞAM LE VÂ Kİ

Ğİ NE GÖN LÜM BU LAN DI PA ŞAM LE VÂ Kİ
BİZDE VAR SAK NE DER LER PA ŞAM LE VÂ Kİ

MAH MUR GÖZ LÜM BA ŞI NA A ĞAM LE VÂ Kİ
O TUR SAK Bİ LE YE ŞEK A ĞAM LE VÂ Kİ

MA Vİ DO LAK DO LAN DI PA ŞAM LE VÂ Kİ
ŞU ŞU NU SEV MİŞ DER LER PA ŞAM LE VÂ Kİ

1

KARPUZ KESTİM SULANDI (Ağam levâki)
ĞİNE GÖNLÜM BULANDI (Paşam levâki)
MAHMUR GÖZLÜM BAŞINA (Ağam levâki)
MAVİ DOLAK DOLANDI (Paşam levâki)

2

KARŞIDA KAVUN YERLER (Ağam levâki)
BİZDE VARSAK NE DERLER (Paşam levâki)
OTURSAK BİLE YESEK (Ağam levâki)
ŞU ŞUNU SEVMİŞ DERLER (Paşam levâki)

Karşıdadır evleri

Yöresi: KİLİS
Kaynak: M. Nüfer Tahmırcı

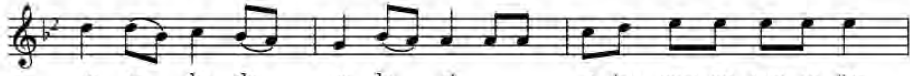
Derleyen ve Notlayan
Reşit MUHTAR

Kar şı da dır ev le ri i ma nım a man

sev di ğim a man ya yı lır de ve le ri hele hele

ya yı lır de ve le ri o tur muş go yun sa ğar

i ma nım a man sev di ğim a man ter le miş si

ne le ri hele hele ter le miş si ne le ri

Karşıdadır evleri imanım aman sevdiğim aman
Yaylır develeri hele hele
Oturmuş koyun sağar imanım aman sevgiğim aman
Terlemiş sineleri hele hele

Bir daş attım alıca
Bir kuş vurdum delice
Yenile bir yar sevdim
İsmi hanım Hatice

Yöresi
KILIS

Söz ve Müzik
AHMET NURİ ULUSOY

KILIS BAĞLAR ÜLKESİ

Kİ LIS BAĞLAR ÜL KE Sİ A MAN A MAN BAĞLAR ÜZÜM BÖL GE Sİ
ÜS TÜN DE Kİ SAL KİM LAR A MAN A MAN BU SE NE NİN MEY VE Sİ
GEL GÜ ZEL Kİ LIS Lİ KIZ Çİ ÇEK LERLE SÜS LÜ KIZ BEYAZ KU ĞU LAR GI Bİ
KİR PİK LE Rİ SİS Lİ KIZ

KILIS BAĞLAR ÜLKESİ AMAN AMAN
BAĞLAR ÜZÜM BÖLGESİ
ÜSTÜNDEKİ SALKIMLAR AMAN AMAN
BU SENENİN MEYVESİ

Nakarat

GEL GÜZEL KILISLI KIZ
ÇİÇEKLERLE SÜSLÜ KIZ
BEYAZ KUĞULAR GİBİ
KIRPIKLERİ SİSLİ KIZ

AKPINAR ZOPPUN YOLU AMAN AMAN
KOYU GÖLGESİ DOLU
ÜSTÜNDEKİ ÇİÇEKLER AMAN AMAN
BÜRÜMÜŞ SAĞI SOLU

Nakarat

GÖKDENİZ * MANTARASI AMAN AMAN
DENİZDİR MANZARASI
ÜSTÜNDEKİ ZEYTİNLER AMAN AMAN
BİRER ZÜMRÜT TANESİ

Nakarat

* MANTARA: Bölge. scmt

KİLİS'TEN ÇIKTI ONİKİ ATLI (BARAK AĞIT)

Yöre: Kilis

Kaynak: M. Nusret KILIÇKIRAN

1-

Aman Kilis'ten çıktı da oniki atlı
Pusuya düştü de le le kaderi kötü
Aman daim kara olur da yiğidin bahtı

NAKARAT

Vurma zalım vurma da Memed'e yazık
Taman evleri yıkılmışta kaderi bozuk.
Virandır bağımız da gülleri soluk

2-

Atlar çıktı da Kilis yolu (karakollar) göründü,
Ah nedim yol parası da le le zalımlara verildi.
Duymadın mı da anam oğlun vuruldu (Memed vuruldu)

NAKARAT

Yöresi
KILIS

Notaya Alan
İBRAHİM HALİL TAŞKENT

Derleyen
MUZAFFER SARISÖZEN

KUNDURAMA KUM DOLDU

OF KUN DU RA MA KUM DOLDU AT MA YA KÜ REK GE REK
NAZ LI YA RİN YA NİN DA YAT MA YA YÜ REK GE REK A MAN BA ŞİM NA NAY
AĞ RI DI Dİ ŞİM NA NAY ÇOK İÇ Mİ ŞİM NA NAY NA NAY GÜ LÜM NA NAY
NANAY MALİM NA NAY

OF... KUNDURUMA KUM DOLDU
ATMAYA KÜREK GEREK
NAZLI YARİN YANINDA
YATMAYA YÜREK GEREK

OF... DUVARA MIH ÇAKAYIM
SEN SALLAN BEN BAKAYIM
MENDİLİN KİRLENDİKÇE
SEN GÖNDER BEN YIKAYIM

OF DUVARDA ELEK Mİ OLUR
EL KIZI MELEK Mİ OLUR
KÖR OLASI KAYNANA
KAPIDA HANEK Mİ OLUR

HERELİYEM HERELİ
SEN SERHOŞ BEN YARELİ
SEN DE Mİ ADAM OLUN
ÖLMÜŞ EŞEK ÇEHRELİ

Bağlantı

AMAN BAŞIM, NANAY
AĞRIDİ DİŞİM, NANAY
ÇOK İÇMİŞİM, NANAY
NANAY GÜLÜM, NANAY
NANAY MALİM, NANAY

* HANEK: SÖZ

KÜÇÜK GELİN (AĞIT)

Yöre: Kilis

Kaynak: Ali MİÇİLLİ

1-

On üçünde gelin oldum
On dördünde derdi buldum
On beşinde kabre girdim
Ben bir küçük gelin idim

NAKARAT

Ağlar anam için için
Ben bilirim kimin için
Ağlar anam ağlar bacım
Hep benim gençliğim için

2-

Penceresi siyah perde
Bak şu başa gelen derde
Doktor dedi veremlisin
Bu derdin dermanı nerde

NAKARAT

YÖRESİ
KİLİS

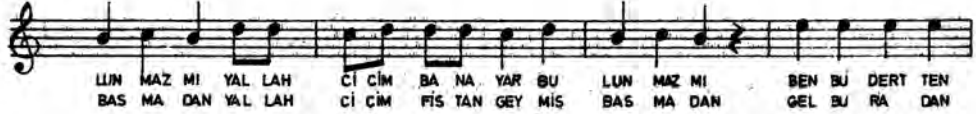
KİMDEN ALINDIĞI
NAIL ASLANPAY

SÜRESİ :

LÂMBADA ŞİŞESİZ YANMAZMI

DERLEME TARİHİ
10_1_1946

NOTAYA ALAN
M.SARISÖZEN

— 1 —

LÂMBADA ŞİŞESİZ YANMAZMI,
CİCİM BANA YAR BULUNMAZMI. YALLAH,
BEN BU DERTTEN ÖLÜRSEM,
BANA DA ACİYAN OLMAZMI, YALLAH.
Bağlantı — ALAMADIM KAŞLARI KARAYI,
SÜREMEDİM ZEVKİLE SEFAYI,
YALLAH.

— 2 —

ASMADAN GEL ASMADAN,
CİCİM PİSTAN GEYMIŞ BASMADAN, YALLAH,
GEL BURADAN KAÇALIM,
BİZİ DEVRİ YELER BASHMADAN, YALLAH,
Bağlantı

YÖRE
ARTVIN / Şavşat
KAYNAK KİŞİ
TECMAN GENÇ
SÜRE: ♩ = 48

LEBLEBİ KOYARLAR TASA

DERLEYEN
MAZLUM NUSRET KILIÇKIRAN
REŞİT MUHTAR
DERLEME TARİHİ
1968
NOTALAYAN
HASAN KARAKAŞ

İSAZ

LEB LE BI KO YAR LAR TA SA
DAŞ DI BIN DE C TU RUR LAR

VAY SE Nİ DÜ ŞÜ RÜR LER YA SA
VAY AL TIN İ LE TAR TAR LIR LAR

KÖY NEK U ZUN ŞAL VAR KI SA
GÖ ZE Lİ CAN DAN SE VER LER

VAY BÂ DE LE RİN GÜ ZEL LE Rİ
VAY BÂ DE LE RİN GÜ ZEL LE Rİ

LEBLEBİ KOYARLAR TASA
(VAY) SENİ DÜŞÜRÜRLER YASA
KÖYNEK UZUN ŞALVAR KISA

(VAY) BÂDELERİN GÜZELLERİ

DAŞ DİBİNDE OTURURLAR
(VAY) ALTIN İLE TARTILIRLAR
GÖZELİ CANDAN SEVERLER

(VAY) BÂDELERİN GÖZELLERİ

Leblebi Koydum Tasa

Yöresi: KİLİS
Kaynak: İclal MUHTAR

Derleyen ve Notalayan
Reşit MUHTAR

Leblebi koydum tasa
Doldurdum basa basa
Benim yarım çok güzel
Azıcık boydan kısa
(Üç parmak boydan kısa)

Leblebiyi kavururlar
Dumanını dumanını savururlar
Küçükten yar seveni
Barmakta oynadılar

NAKARAT

Hop bicı bicı bicı leblebicı
Seni gidi yaramaz daleveracı
Sen olmuşsun yalancı

LİNGO LİNGO ŞİŞELER

YÖRE : KİLİS

Derleyen ve Notalayan: Nurettin ÇAMLIDAĞ

Kaynak : Nail ASLANPAY

1-
Giydiğim atlas
İğneler batmaz
Yâr bensiz yatmaz hacı cav cav
Canıma de ğsin

NAKARAT
Şişeler lingo lingo şişeler
İraki mi içtin sen bensiz
Çamura mı düştün a densiz
Yâr yâr yâr yâr yâr aman

2-
Giydiğim sarı
Geceler tarı
Sen kimin yârı hacı cav cav
Canıma de ğsin
NAKARAT

MAKİNE MAKİNE (AĞIT)

Yöre: Kilis

Kaynak:

1-

Makine makine kanlı makine
Yaralarım çoktur anam gidem hekime
Benden selam söylen nazlı yârime
Nenni babam neneni şoförüm nenni

2-

Makinaya bindim tekeri kara
Direksiyon sıkılmış da anam her yanım yara
Onun yarasına bulunmaz çare
Nenni babam neni şoförüm nenni

3-

Frene bastımda fren tutmadı
Kontağı kapattım motor durmadı
Babama söyleyin oğlun gelmedi
Nenni babam neni şoförüm nenni

NARLICA SUYU

Yöre: Kilis

Kaynak: Mahalli Topluluklar

1-
Kilis'in bağlarına
Kar yağar dağlarına
Narlıca suyu anam
Can verir sağlarına

NAKARAT

Uy elli elli elli
İncedir yârin beli
Tatlıdır yârin dili

2-
Kilis'in bağ arası anam
Uzar gider ovası
Gönüle ferah verir anam
Şıh Muhammed havası

NAKARAT

3-
Kilis'in selvileri
Bahçelidir evleri
Ela gözlü kızların
Ne şirindir dilleri

NAKARAT

Not: Bu Türkünün ezgisi henüz kayıt altına alınamamıştır.

Yöresi
KILIS

Notaya Alan
REŞİT MUHTAR

NE ENİŞİN ENİNDEYİM

Kimden Alındığı
İCLAL MUHTAR

NE E Nİ ŞİN E NİN DE YİM
A NAM NE YO KU ŞUN BA ŞIN DA YİM
BA NA Ö LÜM YA KI ŞIR MI
DA HA YİR Mİ YA ŞIN DA YİM

NE ENİŞİN ENİNDEYİM
ANAM NE YOKUŞUN BAŞINDAYIM
BANA ÖLÜM YAKIŞIR MI
DAHA YIRMİ YAŞINDAYIM

BÜLBÜLÜN KANADI SARI
ANAM BEN ÇEKERİM AHU ZARI
SEN DE Mİ YİTİRDİN YARI
SEN AĞLAMA BEN AĞLAYIM

BÜLBÜLÜN KANADI YEŞİL
ANAM UÇAR GİDER İŞİL İŞİL
SERHOŞUM DİLİM DOLAŞIR
SEN AĞLAMA BEN AĞLAYIM

Nakarat

OLMADI ANAM OLMADI
ANAM TARİF YERİNİ BULMADI
KINAMAYIN ARKADAŞLAR
DAHA ÇİLEMİZ DOLMADI

OCAK BAŞI MERMERİ

YÖRE:
KİLİS

DERLEYEN ve NOTALAYAN:
Reşit MUHTAR

SAZ

O cak ba şı

mer me ri Ben se ve rim

ber be ri Tı raş e der bey le ri

mis ko ku yor el le ri Vay ba bo de li

de li ba bo Ha lim den bil

mez ba bo

1-
Ocak başı mermeri
Ben severim berberi
Tıraş eder beyleri
Mis kokuyor elleri

2-
Ocak başında maşa
Gel oğlan beni boşa
Boşucusan tez boşa
Kalmayalım bu kışa

NAKARAT
Vay babo deli babo
Halimden bilmez babo

NAKARAT
Vay babo deli deli babo
Halimden bilmez babo

OTMAN DAĞI

Yöre: KİLİS

Kaynak: Abdullah KANTAR Hasan ŞAHMARANOĞLU

Yi ne ba şın

1.
Yine başın duman mıdır
Otman dağı otman dağı
Bu yıl kışın yaman mıdır
Otman dağı Otman dağı

2.
Yörende var çiğdem kekik
Türkmen kızı sürme çekip
Neden böyle saçın dökük
Otman dağı Otman dağı

SARI GELİN

Yöre: Kilis

Kaynak: Mahalli Ekipler

1-

Kazanda dolmanın bir kuru eksik
Dolmaya dadanmış bir sarı pişşik⁵
Gelin bu kapıdan kısmetin kesik

NAKARAT

Niye yedin sarı gelin dolmayı lop lop
İnce meyhoş sarmayı lop lop

2-

Kazanda dolmayı sayılmaz sandın
Bir dolma için gelin kovulmaz sandın
Babamın evinde duyulmaz sandın

NAKARAT

3-

Kayınbaba getirdi keçi budunu
Kaynana çattırdı kuru odunu
Gelin alamadı dolma tadını

NAKARAT

Not: Bu Türkünün ezgisi henüz kayıt altına alınamamıştır.

Seko seko gel yanıma

Yöresi: KİLİS

Derleyen: Reşit MUHTAR
Notaya alan: Reşit MUHTAR

Ki li sin ha mam la ri

ya nı yor kül han la ri Ne gü zel baş bağ lı yor

ki li sin gü zel le ri A man gü ze lim

na sıl e de lim se ko se ko se ko gel ya nı ma

Kilisin hamamları
Yanıyor külhanları
Ne güzel baş bağlıyor
Kilisin güzelleri

Kilise giden olsa
Yarımı gören olsa
Yıkarmı seni kilis
Yarime ziyan olsa

Nakarat

Aman güzelim
Nasıl ederlim
Seko seko seko
Gel yanıma

Yöresi
KILIS

Derleyen
REŞİT MUHTAR

SİNİYE KOYDUM ERİK

Kimden Alındığı
M. NUSRET KILIÇKIRAN

Notaya Alan
REŞİT MUHTAR

Sİ Nİ YE KOY DUM E RİK YÜRE ĞİM BA ŞI DE LİK
A HA BEN Gİ Dİ YO RUM NE VE RİR SİN TE BE RİK
TE BE RİK HEY SALLAN DA GEL MA LIM SALLAN DA GEL
MOR FE Sİ BİR YA NA EY DİR DE GEL MA LIM EY DİR DE GEL
KA LIÇ Lİ PO Tİ Nİ KAY DIR DA GEL MA LIM KAY DIR DA GEL

SİNİYE KOYDUM ERİK
YÜREĞİM BAŞI DELİK
AHA BEN GİDİYORUM
NE VERİRSİN TEBERİK HEY

SİNİYE KOYDUM TUZU
SANDIM SEHER YILDIZI
BÖYLE YARE AŞKOLSUN
ARADI BULDU BİZİ HEY

SİNİYE KOYDUM BİBER
YARİME SALDI HABER
YAR HABERİM ALDINSA
ACELE OYUN DÖNDER HEY

Bağlantı

SALLANDA GEL MALIM SALLANDA GEL
MOR FESİ BİR YANA EYDİR DE GEL MALIM EYDİR DE GEL
KALİÇLİ POTİNİ KAYDIR DA GEL MALIM KAYDIR DA GEL

YÖRESİ
KİLİS

KİMDEN ALINDIĞI
NAIL ASLANPAY

SÜRESİ

SULTANIN GEYDİĞİ KARELİ KUMAŞ

DERLEYEN
M. SARISOZEN

DERLEME TARİHİ
24 . 11 . 1950

NOTAYA ALAN
M. SARISOZEN

SUL TA NIN GEY Dİ Ğİ DE KA RE Lİ KU MAŞ
SUL TAN SER MİŞ SEC CA DE Yİ KÖ ŞE YE

YAN DIM A TE Şİ NE DE SUL TA NIM U LAŞ
RA KI KON YAK DOL DU RUR LAR Şİ ŞE YE

HAY Dİ DE A NAM SUL TA NIM U LAŞ
BİL LUR Şİ ŞE YE

NİM U LAŞ BİR HA TI RA VER DE KÖ ŞE
Şİ ŞE YE SA AT BEŞ DEN SON RA DA GE LİR

Yİ DO LAŞ HİÇ Mİ O TUR MA DIK DA YAN YA
KÖ ŞE YE " " " " " "

NA SUL TAN HAY Dİ DE A NAM CAN SA

NA HAY RAN NA KUR BAN

SULTANIN GEYDİĞİ DE KARELİ KUMAŞ
YANDIM ATEŞİNE DE SULTANIM ULAŞ (Haydide anam sultanım ulaş)
BİR HATIRA VERDE KÖŞEYİ DOLAŞ

BAĞLANTI
HİÇMİ OTURMADIK DA YANYANA SULTAN
HAYDİDE ANAM CAN SANA HAYRAN
" " " " KURBAN

DERLEYEN
M. SARISÖZEN

YÖRESİ
KILIS

DERLEME TARİHİ
6. 12. 1947

KİMDEN ALINDIĞI
KİLİSLİ EKİP

SÜT İÇTİM DİLİM YANDI

NOTAYA ALAN
M. SARISÖZEN

SÜRESİ:

SÜT İÇ TİM Dİ LİM YAN DI A MA Nİ NA MA NİN
CEN DER ME YİM — CEN DER ME " " " " " "
CEN DER ME ÇA VU — ŞU YAM " " " " " "

DÖ KÜL DÜ Kİ LİM YAN DI KIZ SA NA HAY RI NİM
BE Nİ YOL DAN — DÖN DER ME " " " " " "
YOL VE RİN SA — VU ŞU YAM " " " " " "

DÖ KÜL DÜ Kİ LİM YAN DI KIZ SA NA KUR BA NİM
BE Nİ YOL DAN — DÖN DER ME " " " " " "
YOL VE RİN SA — VU ŞU YAM " " " " " "

BEN Kİ LİM DE DE Gİ LEM A MA Nİ NA MA NİN
BEN BİR İ ZİN — Lİ Lİ YEM " " " " " "
BE Nİ ÇA VUŞ — SAN MA YIN " " " " " "

BAH ÇEM DE GÜ LÜM YAN DI KIZ SA NA HAY RA NİM
CA NI MA KAS — TEY LE ME " " " " " "
BÖ LÜ GÜN BAŞ — KA NI YAM " " " " " "

BAH ÇEM DE GÜ LÜM YAN DI KIZ SA NA KUR BA NİM
CA NI MA KAS — TEY LE ME " " " " " "
BÖ LÜ GÜN BAŞ — KA NI YAM " " " " " "

-1-
SÜT İÇTİM DİLİM YANDI (Amanin amanin)
DÖKÜLDÜ KILIM YANDI (Kız sana hayranım)
BEN KİLİMDE DEĞİLEM (" " kurbanım)
BAHÇEMDE GÜLÜM YANDI (Amanin amanin)
" " " " (Kız sana hayranım)
" " " " (" " kurbanım)

-2-
CENDERMEYİM CENDERME (Amanin amanin)
BENİ YOLDAN DÖNDERME (Kız sana hayranım)
BEN BİR İZİN LİLYEM (" " kurbanım)
CANIMA KASTEYLEME (Amanin amanin)
" " " " (Kız sana hayranım)
" " " " (" " kurbanım)

-3-
CENDERME CAVUŞUYAM (Amanin amanin)
YOL VERİN SAVUŞUYAM (Kız sana hayranım)
" " " " (" " kurbanım)
BENİ CAVUŞ SANMAYIN (Amanin amanin)
BÖLÜĞÜN BAŞKANİYAM (Kız sana hayranım)
" " " " (" " kurbanım)

Şişmanım

Yöre: KİLİS

Kaynak: M. Nusret KILIÇKIRAN

Derleyen ve Notalayan
Reşit MUHTAR

♩ = 140

Ne bakarsın delikten
Cebim dolu erikten
Ne bıktım ne usandım
Senin gibi ferikten

Harman yeri haraba
Kız seni vermem araba
Araplar kurban olsun
Ayağındaki çoraba

NAKARAT

Hele şişko işine
Yandım altın dişine
Bileydim aynlık var
Hiç düşmezdim peşine

YÖRESİ
GAZİANTEP/KİLİS
KİMDEN ALINDIĞI
MÜVEHDET GÜRKAN
SÜRESİ : ♩ =100

UFACIK TAŞINAN KALE YAPILMAZ

DERLEYEN
AYNUR GÜRKAN

DERLEME TARİHİ

NOTAYA ALAN
ALTAN DEMİREL

U F A C I K T A Ş I N A N
K A P I M İ N Ö N Ü N D E N
K A P I M İ N Ö N Ü N D E N

K A L E Y A P I L M A Z P E N C E R E S İ Y Ü K S E K T İ R
G E B İ R L İ R G E Ç E R S İ N K A R A N F İ L K O K U L U
Y E N İ Ç E R İ Y A Ğ I Ç İ Z M E L İ

Y O R U B A N I K İ L M A Z Y A R U B A N I K İ L M A Z
B A Ş I K E Ç E L İ B A Ş I K E Ç E L İ

B İ R Y A R S E V M E Y İ N E N D Ü N Y A Y I K İ L M A Z
N E B E N İ A L İ R S İ N N A V A Z G E Ç E R S İ N
Y A L V A R D İ M Y A K A R D İ N G İ R M E Z İ Ç E R İ

A T M A B U T A Ş L A R I B E N Y A R E L İ Y E M
A T M A B U T A Ş L A R I B E N Y A R E L İ Y E M
A T M A B U T A Ş L A R I B E N Y A R E L İ Y E M

E L A L E M A L G İ Y M İ Ş B E N K A R E L İ Y E M
E L A L E M A L G İ Y M İ Ş B E N K A R E L İ Y E M
A L E M A L G İ Y M İ Ş B E N K A R E L İ Y E M

YESTER ÖLMÜŞ

YÖRE: KİLİS

DERLEYEN ve NOTALAYAN: Reşit MUHTAR

KAYNAK: Muhlis SALIHOĞLU

1-

Yester ölmüş kalkın gidek mezara

Manocular erken gider pazara

Yester seni uğrattılar nazara

2-

Yesterin giydiği beyazlı hassa

Kilisi uğrattın derin bir yasa

Yester seni öldürenler kan kusa

Söyle doktor söyle ölecekmiyim

Ölmeden yarimi görecekmiyim

YETTİ'MOLA ŞAM ELİNİN HURMASI (BARAK GÜZELLEME)

Yöre: Kilis

Kaynak: Halit ARABOĞLU

1-

Yetti'mola Şam elinin hurması
Soldu'mola ela gözün sürmesi
Bağdad'ın Basra'nın telli durnası
Durna yardan haber geldi eğlenme.

2-

Bir köynek diktirdim kolu dar olsun
Bir çıbığı yeşil biri al olsun
Kadir Mevlâm senden de bir yar isterim
Ağzı şeker de dudakları bal olsun

3-

Bir ağaçta biter üç yanal elma
Birinden öteye elini sunma
Irak yakın deye eğlenip durma
Durna yarın selam saldı gel diye

4-

Aşına da Karacaoğlan aşına
Yeni girmiş onüç, ondört yaşına
Irak değil Akpınar'ın başına
Durna yârin selam saldı gel diye.

YÖRESİ:
GAZİANTEP, KİLİS

KİMDEN ALINDIĞI:

SÜRESİ:

YOĞURT KOYDUM DOLABA

DERLEME:

DERLEME TARİHİ:

NOTAYA ALAN:

YO ÇÜRT KOYDUM DO LABA EL LE RE VAY BU GÜNBA ŞIMKA LABA
ŞE Nİ DO GURANANA " " " " " SUNDANAKAYNANA

BU GÜNBA ŞIMKA LABA EL LE RE VAY
OLSUNBANALAYNANA EL LE RE VAY

YOĞURT KOYDUM DOLABA
ELLERE VAY
BUGÜN BAŞIM KALABA
ELLERE VAY

KALAYLI TAŞ YOĞURDU
SENİ KİMLER DOĞURDU
SENİ DOĞURAN ANA
BALINAN MI YOĞURDU

Bağ: ELLERE CİCOM CİCOM ELLERE VAY
GEYİN PEMBE ŞALVARI SÜRÜNSÜN SAÇAKLARI YERLERE VAY

YÖRESİ
GAZİANTEP_KÜLİS

KİMDEN ALINDIĞI
NEVİN AKOL

SÜRESİ :

DERLEYEN
NEVİN AKOL

DERLEME TARİHİ

NOTAYA ALAN
NEVİN AKOL

ZEYTİN YAPRAĞI YEŞİL

ZEY TİN YAP RA ĞI YE ŞİL A MAN BİR VAR E Lİ N DEN
YAR BAH CE YE ĞİR DİN Mİ " " " " " "

AL TİN DA KAH VE Pİ ŞİR YAN DIM BİR VAR E Lİ N DEN
SEV Dİ Ğİ Nİ GÖRÜM MÜ " " " " " "

BE Nİ SA NA VER MEZ LE R A MAN DA BİR VAR E Lİ N
SEV Dİ Ğİ Nİ GÖ RÜ N CE " " " " " "

DE N AK LİN BA Sİ NA DEV Sİ ROY NE RE LE RE Ğİ DEM
.. .. SAÇ LA RINI OR DUN MÜ OY " " " " " "

E Lİ N DEN A MAN BİR VAR E Lİ N DEN YA RE Lİ VAR E LİN DEN

.. OY SE Nİ SAL LA MA YIM DA A MAN DA BİR VAR E LİN DE N

ZÜ LÜ FÜ NÜ N RE Lİ N DE NOY NE RE LE RE Ğİ DEM E Lİ N DEN

A MAN BİR VAR E Lİ N DEN YA RE Lİ VAR E Lİ N DEN

ZEYTİN YAPRAĞI YEŞİL AMAN BİR VAR ELİNDEN
ALTINDA KAHVE PIŞIR YANDIM BİR VAR ELİNDEN
BENİ SANA VERMEZLER AMAN DA BİR VAR ELİNDEN
AKLUN BAŞNA DEVSİR OY NERELERE GİDEM ELİNDEN
Bağlantı: AMAN BİR VAR ELİNDEN VAR ELİ VAR ELİNDEN
OY SENİ SALLAYIM DA AMAN DA BİR VAR ELİNDEN
ZÜLFÜNÜN TELİNDEN OY NERELERE GİDEM ELİNDEN
AMAN BİR VAR ELİNDEN VAR ELİ VAR ELİNDEN

2
YAR BAHCYE GÖRÜN Mİ
SEVDİĞİNİ GÖRDÜNMÜ
SEVDİĞİNİ GÖRÜNCE
SAÇLARINI ORDUN MÜ
Bağlantı.

ZEYNEP'İN AĞIDI (Barak Ağıt)

Yöre: Kilis

Kaynak: Halit ARABOĞLU

Aman gine dikildi bayrağı da oldu bazarlık
Aman Zeynep gelin olmuşta şen ol mezarlık
Aman Zeynebim çok güzelde atın üzerlik.

NAKARAT

Zeynebim Zeynebim güzel Zeynebim
Çeyizi sandıkta kalan Zeynebim.

Aman gine köyünün önünde duruyor kavak
Aman elleri kınalanmışta yüzünde duvak
Toplanın komşularda kulun kurbanın olim Zeynebi savak

NAKARAT

Kefin gelmiş usul boya biçilir,
Yekindi gergiden nasıl geçilir.
Güzeller içinde Zeynep seçilir.

NAKARAT

HALAY NOTALARI

YÖRESİ

DERLEME TARİHİ

KİMDEN ALINDIĞI
HANEFİ ÖZTÜRK - HALİL ÖZTÜRK
SÜRESİ : ♩ = 92

REŞKO HALAYI

NOTAYA ALAN
MEHMET ÖZBEK

The image displays a single melodic line of a Halay, 'Reşko Halayı', written on ten staves of a grand staff. The music is in a 2/4 time signature and a key signature of one flat (B-flat). The notation consists of eighth and sixteenth notes, often beamed together in groups, with some notes marked with accents. The piece begins with a treble clef and a common time signature (C), which then changes to 2/4. The melody is characterized by its rhythmic complexity and the use of various intervals, including tritones and chromaticism. The notation is presented in a clear, black-and-white format, suitable for a music book or score.

- 2 -

REŞKO HALAYI

The image displays a musical score for the piece "Reşko Halayı". It consists of 11 staves of music, all written in a single melodic line on a treble clef. The key signature is one flat (B-flat), and the time signature is 2/4. The notation includes various rhythmic values such as eighth and sixteenth notes, often beamed together, and rests. The score concludes with a double bar line and repeat dots at the end of the final staff.

ZİKİR HALAYI-1

Yöre: Kilis

Kaynak: Hanefi Öztürk-Halil Öztürk

Nota: Mehmet Özbek

KAYNAKÇA

Avni KEÇİK. Kültür Kasteli, Kilis Ağzı, Kilis Kültür Derneği Yayınları: 7, C. 4, S. 110, Kilis 1992.

Hasan ŞAHMARANOĞLU. Kültür Kasteli, Cumhuriyet Dönemi Kilisli Şairler Antolojisi, Kilis Kültür Derneği Yayınları: 11, C. 8, S. 286, Kilis 1994.

Hasan ŞAHMARANOĞLU Kilis Türküleri, İstanbul Kilis Vakfı Kültür Yayınları, İstanbul 2000.

Mazlum Nusret KILIÇKIRAN. Öyküleri ve Türküleriyle Kilis, Birlik Matbaası, Bornova 1973.

Selahattin ÇOLAKOĞLU. İlçe Kilis İl Kilis, Washington DC Yayınları, 1998.

TRT THM Repertuar Kitabı 2011

Kilis Kültürü ile ilgili Çeşitli İnternet Siteleri

Reşit Muhtar

1956 Yılında Kilis'te dünyaya geldi. İlk ve ortaokulu Kilis'te bitirdi. Daha sonra Ankara Erkek Öğretmen Okulu Müzik Seminerini kazandı ve bu okulda dört yıl piyano, ses, nota, solfej ve usul dersleri aldı. Ankara Gazi üniversitesi müzik bölümünde de dört yıl batı müziği dersleri ve müzik öğretmenliği dersleri aldı.

1978 yılında okulu bitirip müzik öğretmenliğine başladı. İlk görev yeri Van Alpaslan öğretmen okulu müzik öğretmenliği oldu. Daha sonra sırasıyla Kilis Lisesi, Ankara Tuzluçayır Lisesi, Tarsus Cumhuriyet Lisesi öğretmenliği, Çukurova Üniversitesi yabancı diller Yüksek okulu müzik öğretmenliği, Celal Bayar Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi öğretim görevlisi, Ege Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuvarı öğretim görevlisi olarak çalıştı.

1987 yılında TRT'nin açtığı yetmiş ses sanatçısı sınavını kazanarak TRT İzmir radyosundaki görevine başladı. 1990 yılında ilk albümü "Kırık Mızrap"ı çıkardı. Daha sonra "Kırık Mızrap 2"yi çıkardı ve 1997 yılında Gülfem isimli albümü çıkardı. 2005 yılında da memleketi Kilis türkülerinden oluşan "Kilis Türküleri CD" sini çıkardı. TRT de 1991 yılında "Aşığın sazından Ozanın Kopuzuna" adlı belgesel müzik programını hazırladı. Daha sonra sırasıyla "Tek taş Pırlanta", "Adım adım Anadolu", "Öyküleriyle Türkülerimiz", "Harman" ve "Güldeste" isimli müzik programlarını hazırlayıp sundu.

1990 yılından beri Yurdun bütün illerinde ve Almanya, İngiltere, Macaristan, Kazakistan, Suriye, Amerika ve Rusya'da konserler verdi. TRT repertuarına kayıtlı olan 20 Kilis Türküsünü her fırsatta canlı ve kayıtlı programlarında okuyarak memleketini tanıtmaya, kültürel zenginliğini anlatmaya çalıştı. Kilis'in il olmasıyla Gaziantep adına kayıtlı Kilis türkülerini ayıklayıp, unutulmaları derleyip Kilis türkülerinin sayısını 70'lere çıkardı. Bu çalışma sonucunda belirgin bir Kilis il repertuarı oluştu.

Reşit Muhtar TRT'deki ses sanatçısı görevini halen sürdürmektedir. Üç kızı olan Reşit Muhtar İzmir'de yaşamaktadır.